

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (novinarka)
Slavica Mamužić (novinarka)
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo SuboticaList je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Bez jamstva

Skupština Srbije završila je raspravu o predloženim zakonima među kojima je i novi zakon o političkim strankama, a glasovanje o ovom i drugim zakonima zakazano je za ponedjeljak. Prema najavama političara i prognozama analitičara usvajanje novog zakona označit će prekretnicu u političkom životu Srbije, njenom političkom, izbornom i normativnom sustavu. Ovaj će zakon, prema najavama, onemogućiti »švercanje« nekih stranaka na listama drugih političkih stranaka, pa će u dogledno vrijeme u Srbiji biti daleko manje stranaka nego danas.

Među tim strankama često se spominje i jedna stranka s hrvatskim predznakom, jedina koja ima svoga zastupnika u Skupštini Srbije. Iz ove stranke poručuju da će bez problema sakupiti dovoljan broj potpisa za preregistraciju, koja se treba uraditi u roku od šest mjeseci po stupanju novog zakona na snagu, međutim, potreban broj od 10.000 potpisa neophodnih za predaju liste, a zatim i glasova za samostalan ulazak u parlament, može predstavljati problem. Naročito ako imamo u vidu da na posljednjim izborima ova stranka nije izlazila samostalno te je broj glasača samo posredno poznat. Bez samostalnog izlaska na izbore ove će stranke ostati i bez financijskih izvora neophodnih za opstanak i rad. Jer, dok zakon o strankama donosi značajnu olakšicu manjinskim strankama u pogledu potrebnog broja osnivača stranke, uskoro se očekuje i novi zakon o financiranju političkih stranaka kojim će se državna financijska potpora uskratiti svim onim strankama čiji zastupnici u parlament uđu preko drugih lista.

Pri tome, dok traje normativno uređivanje političke scene Srbije, rijetko se progovara o sustavnom rješavanju političkog predstavljanja manjina na svim razinama, premda se često ističe kako je sustavno rješenje ovog pitanja jedno od onih, kojim se dokazuje zrelost i privrženost jedne zajednice demokratskim vrijednostima. Osim toga, Srbija i Hrvatska obvezale su se međudržavnim ugovorom, potpisanim prije pet godina, da će omogućiti sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u donošenju odluka koje se odnose na njihova prava i položaj na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, tako što će unutarnjim zakonodavstvom osigurati: zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na lokalnoj razini te zastupljenost u predstavničkim tijelima na regionalnoj i državnoj razini.

I dok je ovo pitanje Hrvatska riješila, pa srpska manjina ima tri zajamčena mandata, u Srbiji i dalje o brojnosti i potencijalu za političko organiziranje neke manjine ovisi hoće li ili neće imati zastupnika u predstavničkim tijelima.

J. D.

Ukupno 133 autora i 500 stručnih suradnika Klovićevih dvora pripremio novi opsežan kulturološki projekt
SLAVONIJA, BARANJA I SRIJEM – VRELA EUROPSKE CIVILIZACIJE 14

Nakon natječaja Ministarstva vanjskih poslova za stipendiranje studenata i učenika
SVE MANJE POVLASTICA ZA STUDIRANJE U HRVATSKOJ..... 20

U Senju predstavljen drugi svezak monografije »Živjeti na Krivom Putu«
VRIJEDNA ETNOGRAFSKA GRAĐA O PRIMORSKIM BUNJEVCIMA 32

Prvo okupljanje nogometne reprezentacije Hrvata iz Vojvodine
KONTROLNI SUSRET U TAVANKUTU 45

PRIOPĆENJE PREDSEDNIŠTVA DSHV-A U POVODU 17 GODINA OD MITINGA RADIKALA U HRTKOVcima

Hrvatska zajednica se od progona teško može oporaviti

Predsjedništvo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini izdalo je priopćenje u povodu 6. svibnja, dana kada je prije 17 godina u srijemskom selu Hrtkovci održan miting na kojem je, među ostalima, bio nazočan i čelnik Srpske radikalne stranke Vojislav Šešelj, a na tom su skupu pročitana imena mještana hrvatske nacionalnosti kojima je zapriječeno da se moraju iseliti.

»Taj se događaj uzima kao početak progona nesrpskog stanovništva i ostalih neistomišljenika iz Srijema, a poznato je kako su upravo srijemski Hrvati bili pod najžešćim udarom. Deseci tisuća nedužnih stanovnika, lojalnih građana ove zemlje koji nisu imali nikakve druge krivice osim nacionalne pripadnosti, morali su se iseliti zbog ubojstava, incidenata, prijetnji i

opće nesigurnosti. Od ovakvog udara ovdašnja se hrvatska zajednica vrlo teško može oporaviti«, stoji u priopćenju Predsjedništva DSHV-a.

Predsjedništvo ove stranke ističe kako su vojvođanski Hrvati nedužne žrtve besmislene agresije i rata, i da sami nikada nisu dali povoda da ih se tako surovo kazni.

»Nadamo se kako će postojati snaga da se zajednički gradi novo društvo na temeljima tolerancije, suradnje i prihvaćanja. Svoj prilikuljak sa suvremenom civilizacijom možemo dosegnuti jedino produbljivanjem prijateljstva sa svima. Neka nam Europa bude primjer i partner«, zaključuje se u priopćenju.

PREDAVANJE GENERALNE KONZULICE RH LJERKE ALAJBEG NA EKONOMSKOM FAKULTETU U SUBOTICI

Hrvatski put u EU

Mnogi političari vole reći kako je Hrvatska sljedeća, 28. članica EU, te da se odmah iza nje nalazi Srbija, čulo se na skupu

Konzulica Ljerka Alajbeg na Ekonomskom fakultetu

Na listi najvažnijih prioriteta Republike Hrvatske, kada su u pitanju vanjski odnosi, na prvome mjestu nalazi se članstvo u Europskoj Uniji. Iako je na području euroatlanskih integracija Hrvatska postigla članstvo u NATO-u, pregovori za pristupanje Uniji sve se više i više kompliciraju. Hrvatska je najviše napredovala u procesu pridruživanja i mogla bi ući u EU u sljedeće dvije godine. Iza nje su Makedonija, Crna Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina te Kosovo.

Na Ekonomskom fakultetu u Subotici u utorak, 5. svibnja, upriličeno je predavanje koje je održala generalna konzulica Republike

Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*. U okviru teme »Hrvatska na pragu Europske Unije« dotaknuto je i pitanje europskih integracija koje je sa svim razvojnim izazovima i razvojnim problemima interesantno za cijelu regiju, kao i pitanje ekonomskih odnosa Hrvatske i Srbije.

ISLAND MOGUĆA KONKURENCIJA

Hrvatska je prva od svih zemalja regije iskoristila mogućnost i prije šest godina aplicirala za članstvo u EU, prije pet godina stekla status kandidata, a posljednje tri i pol godine vodi pristupne pregovore. Tijekom tog razdoblja provedene

su mnoge reforme i učinjeno puno u prilagodbi zakonodavstva i ispunjavanju mjerila za otvaranje poglavlja. Prema riječima generalne konzulice Ljerke Alajbeg, mnogi političari vole reći kako je Hrvatska sljedeća, 28. članica EU, te da se odmah iza nje nalazi Srbija. Međutim, koliko su europske integracije komplicirane i neizvjesne, Ljerka Alajbeg navela je primjerom Islanda, jer se može dogoditi da Island postane sljedeći član EU, te da na tome putu prestigne Hrvatsku. Svaka zemlja ima nešto zbog čega ne želi postati članom EU. Naime, iako Island u potpunosti posluje po principima Unije, u toj se državi euroskepticizam javio zbog ribarstva. »Island ima ogromno teritorijalno more i ulaskom u EU to bi more morao dijeliti s Unijom. Međutim, sada ih je kriza natjerala i, ukoliko predaju zahtjev za članstvo, postat će konkurencija za 28. mjesto u EU«, rekla je Ljerka Alajbeg.

Prema sadašnjem stanju pregovora između Hrvatske i EU, od ukupno 35 poglavlja privremeno je zatvoreno 7, blokirano je zatvaranje 3 poglavlja, otvoreno je 12 poglavlja, blokirano otvaranje 9, a ostvaruju se uvjeti za otvaranje 2 poglavlja. Napredak u pregovorima s EU mjeri se kroz ispunjavanje

Kopenhagenskih kriterija, a oni su politički, gospodarski i pravni, a s druge strane kroz sposobnost EU da prihvati nove države članice. »Problem je apsorpcijska sposobnost Unije. Mnoge države članice EU ne žele novi val proširenja. Naime, EU pogađa takozvani zamor proširenja, jer ne žele imati posla s novim članicama, zaboravljajući pri tome da je Unija svoju trgovinu razvijala baš na novim tržištima«, rekla je Ljerka Alajbeg.

EKONOMSKI PROFIL

U strukturi bruto društvenog proizvoda Republike Hrvatske industrija zauzima 20 posto, poljoprivreda 7 posto, turizam 16 posto, a ostale djelatnosti 57 posto (usluge, graditeljstvo, telekomunikacije...). Ciljevi u sljedećih deset godina su: održivi gospodarski rast, privlačenje stranih izravnih investicija, članstvo u EU, smanjenje stope nezaposlenosti, kao i mnogi drugi univerzalni ciljevi primjenjivi na sve zemlje regije. Najviše se trguje s članicama EU, kao i s članicama CEFTE. Na listi glavnih hrvatskih trgovinskih partnera Srbija se nalazi na desetom mjestu. Srbija je na drugom mjestu po ulaganjima Republike Hrvatske s plasiranih 404,9 milijardi eura, što je 19 posto ukupnih hrvatskih ulaganja u inozemstvo. Jedna od šansi suradnje Hrvatske i Srbije je zajednički nastup na trećim tržištima u izgradnji infrastrukture.

Marijana Tucakov

Drugostupanjskom odlukom Haškog suda

Šljivančaninu utrostručena kazna

Odlukom Žalbenog vijeća Haškog tribunala *Veselinu Šljivančaninu* je 5. svibnja izrečena kazna od 17 godina zatvora za zločine u Vukovaru, umjesto prvobitne kazne od 5 godina. Žalbeno vijeće Haškog tribunala proglasilo je krivim Šljivančanina za pomaganje u ubojstvu 194 ratna zarobljenika na farmi Ovčara kod Vukovara. Isto vijeće poništilo je i prvostupanjsku odluku da se Šljivančanin, zbog pomaganja u mučenju ratnih zarobljenika, kazni s pet godina zatvora. Istodobno, Žalbeno vijeće potvrdilo je prvostupanjsku presudu kojom je pukovnik bivše JNA *Mile Mrkšić*, za isti zločin, osuđen na 20 godina zatvora. Žalbeno vijeće odlu-

čilo je većinom glasova da je Veselin Šljivančanin pomogao i podržao ubojstva na Ovčari, jer je, kako se navodi u presudi, povukao vojsku s te farme, a zarobljenike prepustio Teritorijalnoj obrani i paravojnim formacijama, iako je mogao predvidjeti da će uslijediti njihovo ubojstvo. Šljivančanin se, smatra Žalbeno vijeće, morao usprotiviti zapovijedi da napusti Ovčaru, pa čak i svog zapovjednika Mileta Mrkšića pokušati uvjeriti da takvu zapovijed opozove.

Subvencija poljoprivrednicima i poljoprivrednim poduzećima

Lakše do novih traktora

Poljoprivrednici i poljoprivredna poduzeća mogu se od 5. svibnja prijaviti za kupovinu traktora proizvedenih u Srbiji uz popust od 2000 eura. U proračunu Srbije osigurano je 400 milijuna dinara za subvencioniranu kupovinu 2000 novih traktora, najavljeno je iz Ministarstva ekonomije Srbije.

Kupci mogu biti registrirani poljoprivrednici ili poljoprivredna poduzeća, a iz programa subvencije moguće je kupiti traktore koje proizvode Industrija mašina i traktora (IMT) i Industrija motora Rakovica (IMR).

Poduzeća koja kupe traktore uz popust neće ih moći prodati u sljedeće tri godine.

Traktor IMT 539 bez kabine će uz subvenciju koštati 6399 eura, a rata će prilikom otplate na sedam godina biti 89 eura mjesečno, dok će za model s kabinom cijena biti 6990 eura, a rata će biti 97 eura. Krediti se odobravaju uz fiksnu kamatnu stopu od 4,5 posto.

I dalje bez približavanja u hrvatsko-slovenskom graničnom sporu

Slovenija odbacuje Rehnov prijedlog

Slovenija ne prihvaća posljednji prijedlog europskog komesara *Ollija Rehna* o rješavanju hrvatsko-slovenskog graničnog spora, jer smatra da je riječ o ultimatumu. Posljednji Rehnov prijedlog za Sloveniju nije prihvatljiv, u njemu vidi ultimatum u kome nema za Sloveniju tako važnog načela pravednosti, a i određivanje dodira Slovenije s otvorenim morem je odvojeno od rješavanja granice na kopnu i moru.

Rehnov prijedlog mahom spominje međunarodno pravo, na kome je sve vrijeme inzistirala Hrvatska, a ne načelo pravednosti koje želi Slovenija. Istodobno, Sloveniji ne odgovara niti prijedlog za sastavljanje arbitražnog povjerenstva, jer troje od petero sudaca trebao bi odrediti Međunarodni sud u Haagu, u čemu Slovenija vidi još jednu točku u kojoj je Hrvatskoj uspjelo »postići svoje«.

Najava predsjednice Skupštine Srbije
Slavice Đukić-Dejanović

Rasprava o Vojvodini uskoro na dnevnom redu

Predsjednica Skupštine Srbije *Slavica Đukić-Dejanović* izjavila je kako ima informacije »kompetentnih ministara« iz Vlade Srbije da je pri kraju tekst prijedloga zakona o nadležnostima AP Vojvodine, što bi značilo da će o njemu uskoro raspravljati republički parlament.

»Čim prijedlog zakona o nadležnostima Vojvodine stigne u Skupštinu odmah ću ga staviti na dnevni red, a, prema mojim saznanjima, pitanje je dana kad će se to desiti«, izjavila je Đukić-Dejanović.

Ona je dodala kako namjerava u dnevni red zajedno sa spomenutim zakonom uvrstiti i prijedlog statuta Vojvodine.

»Moja namjera da u Skupštini raspravljamo o zakonu i statutu Vojvodine nije bila sporna od početka, ali sve druge okolnosti trebaju biti pretpostavljene i završene prije nego što zakažem tu sjednicu«, rekla je Đukić-Dejanović za novosadski Dnevnik.

U subotu 30. svibnja

Izbori za tijela mjesnih zajednica Petrovaradin i Detelinara

Izbori za članove savjeta i nadzornih odbora mjesnih zajednica Petrovaradin i Detelinara bit će održani u subotu 30. svibnja, priopćio je Sektor za informiranje Skupštine Novog Sada. Biračima s područja tih mjesnih zajednica upućena je obavijest da će se izbori toga dana održati od 7 do 20 sati.

U obavijesti se navodi i kako izborne radnje počinju teći od 7. svibnja, a rok za podnošenje prijedloga za kandidate istječe 25. svibnja u 15:30.

NAKON 17 GODINA OD GOVORA VOJISLAVA ŠEŠELJA U HRTKOVcima

Traume ostale, a nezaposlenost i neimaština pritišću

Navršilo se 17 godina od kako je na mitingu SRS u Hrtkovcima 6. svibnja 1992. godine Šešelji održao zapaljiv govor, pozivajući na protjerivanje Hrvata i čitajući popis stanovnika koji bi trebali »otići« u Hrvatsku * Nakon nasilne promjene strukture stanovništva u Hrtkovcima ostale su bolne posljedice za one čiji je jedini grijeh bio što su Hrvati

Piše: Zvonko Sarić

Raspravno vijeće suda u Haagu naredilo je 11. veljače ove godine prekid postupka u predmetu protiv Vojislava Šešelja. Suci su na neodređen rok suspendirali suđenje Šešelju za ratne zločine, nakon što je tužiteljstvo priopćilo kako zastrašivanje svjedoka prijeti dovesti u pitanje integritet procesa. Većina sudaca odlučila je da preostalih deset svjedoka neće biti saslušani do daljnjeg, jer se ne može jamčiti za njihovu sigurnost. Tročlano sudsko vijeće tribunala, kojim predsjedava sudac Jean Claude Antonetti, također je odlučilo nastaviti ročišta kada se steknu odgovarajući uvjeti.

Tako je raspravno vijeće utvrdilo da se privremeno obustavlja saslušavanje preostalih svjedoka tužiteljstva, dok vijeće ne odluči drukčije. To se do danas nije dogodilo i suđenje nije nastavljeno. Do sada je održano nekoliko sastanaka statusnih konferencija suda u Haagu, tužiteljstvo i obrana raspravljali su o razlogu prekida suđenja, a u međuvremenu se navršilo 17 godina od kako je na mitingu Srpske radikalne stranke u Hrtkovcima, 6. svibnja 1992. godine, Šešelji održao zapaljiv govor, pozivajući na protjerivanje Hrvata i čitajući popis

stanovnika koji bi trebali »otići« u Hrvatsku. Poslije tog govora, pod prijetnjama pojedinih izbjeglica, oni su se ubrzo morali iseliti. Hrtkovački su se selili, a mještani Mijat Štefanec je pronađen mrtav u polju.

Mato Jurić, predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, osnovane u Zagrebu, kaže kako mu nije jasno zbog čega je toliko dugo razdoblje zastoja suđenja Vojislavu Šešelju i naglašava da je važno pitanje kako danas živi narod u Srijemu.

»Često posjećujem Bešku i druga mjesta u Srijemu, gdje imam rodbinu i prijatelje«, kaže Mato Jurić. »Radostan sam i što mogu obići svoj dom u kojemu sam živio, ali koliko vidim i koliko čujem u razgovoru, ljudi su u teškim materijalnim problemima, a po svemu sudeći niti političko ozračje još nije dovoljno pogodno da bi ljudi mogli u miru živjeti i raditi. Izgleda da će proći još vremena dok ljudi ne budu mogli u cijelosti zadovoljno živjeti. No, osobno sam ipak zadovoljan demokratskim promjenama koje se događaju u Vojvodini. Dobro je što su na vlasti opcije koje cijene ljudska prava. Naša zajednica ima dobru komunikaciju s kulturnim

udrugama iz Srijema, a nastojimo se i u Bačkoj povezati s kulturnim udrugama i Hrvatskim nacionalnim vijećem, kako na dobrobit nas koji smo morali otići, tako i na dobrobit onih Hrvata koji su ostali živjeti u Vojvodini.«

Hrtkovački župnik vlč. Ivica Živković također ističe, kako zbog teške ekonomske situacije mladi

vredne proizvode na tržištu, mnogi prodaju povrće i voće ispred svojih kuća. Radnike otpuštaju s posla, takav je sada slučaj u pilani. Tko god može, odlazi trbuhom za kruhom. Ljudi bježe u gradove u nadi da će naći posao, ostaju stari, kuće su prazne. Mladi ovdje u Hrtkovcima ne vide perspektivu, a trebali bi započinjati svoje obiteljske živote. Krštenja je malo tijekom godine, tek 3-4, dok je godišnje oko dvadeset sprovoda.«

U Hrtkovcima na vlasti Koalicija za europsku Srbiju

U Hrtkovcima, gdje su pred ponovljene lokalne izbore 9. studenoga prošle godine odnosi Srpske radikalne stranke i Srpske napredne stranke bili na rubu incidenta, uvjerljivo je pobijedila koalicija koju predvodi Demokratska stranka. Demokrate i njihovi koalicijski partneri, G17 plus i Srpski pokret obnove, osvojili su više glasova nego radikali i naprednjaci zajedno, što je ujedno i prva pobjeda DS-a u tom selu.

nemaju perspektive u tom mjestu, te da je nezaposlenost velika.

»Većina stanovnika bavi se poljoprivrednom proizvodnjom. Seljaci uglavnom obrađuju male površine, a od strane države nema dovoljno poticaja za seljake. U Hrtkovcima poljoprivrednici nemaju niti svoju udrugu. Teško je prodati poljopri-

Nakon nasilne promjene strukture stanovništva u Hrtkovcima, ostale su traume za one čiji je jedini grijeh bio što su Hrvati, a nakon 17 godina od zapaljivog govora Šešelja, Hrtkovčani i dalje teško žive, jer nezaposlenost i neimaština pritišću.

Šešelji u Scheweningenu od 2003.

Vojislav Šešelji predao se sudu u Haagu u veljači 2003. godine, ubrzo nakon što su ga haški tužitelji optužili za ratne zločine počinjene u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini te Vojvodini od 1991. do 1993. godine. Suđenje predsjedniku Srpske radikalne stranke započelo je 2006. godine, ali je ubrzo obustavljeno, jer je Šešelji započeo štrajk glađu. Sudski postupak je nastavljen u studenom 2007. godine, nakon što je Šešelji dobio dozvolu za samostalnu obranu.

Ante Plivelić, predsjednik Zavičajnog kluba Hrtkovčana »Gomolava« iz Zagreba

I dan-danas kolaju pogrešne informacije

»Suđenje Vojislavu Šešelju u Haagu je suđenje jednom čovjeku, ali iza određene ideje i političkog projekta koji je zastupao i Šešelji stajali su mnogi, kojima se ne sudi u Haagu«, kaže Ante Plivelić, predsjednik Zavičajnog kluba Hrtkovčana »Gomolava«, koji je osnovan u Zagrebu. »Šešelji je proizveo mnogo zla i za svoj narod u Hrvatskoj, a u Hrtkovcima je bila plasirana priča o nekakvim 'strašnim ustasama' i to je proizvelo mnogo zla za tamošnje Hrvate. Trebao je netko, tko će podići tenzije. Inače, i priče o događajima iz prošlosti u Hrtkovcima, iz razdoblja Drugog svjetskog rata, često su pogrešno, zlonamjerno i neistinito interpretirane, što je također generiralo zlo u devedesetim godinama. Šešelji je, kako se to kaže, došao i otišao iz Hrtkovaca u jednome danu, nakon čega je hrvatske žitelje Hrtkovaca zadesila nevolja. Često posjećujem rodni kraj. Zabrinjava me što i dan-danas kolaju mnoge pogrešne informacije o događajima iz bliže i daljnje prošlosti. Dok se te stvari ne razjasne, čini mi se da ozračje tamošnjeg života neće doprinositi boljitku. A i inače, u tim krajevima je težak život, velika je nezaposlenost i neimaština.«

SASTANAK GIBARČANA S OBIJU STRANA DUNAVA

Pokrenuta akcija za obnovu crkve u Gibarcu

Povod za ovaj zajednički susret je otvaranje namjenskog žiro-računa za prikupljanje sredstava za popravak i obnovu rimokatoličke župne crkve sv. Ivana Nepomuka u Gibarcu, objekta koji je svrstan kao spomenik kulture, a građen je od 1801. do 1811. godine * Osnovana je zaklada za prikupljanje sredstava pod nazivom Fond sv. Ivan Nepomuk, pa će Gibarčani i prijatelji moći uplatiti sredstva, kako bi se župna crkva sačuvala od propadanja

Zavičajna udruga Gibarčana obično održava jedan sastanak mjesečno, no ovaj travanjski značajan je po susretu Gibarčana iz Gibarca i ovih raseljenih diljem Hrvatske. Naime, dok neki prognani Srijemci imaju dvije, pa i tri udruge, Gibarčani su registrirali samo jednu, ali udruhu svih Gibarčana, ma gdje bili. Tako se na godišnjem skupu svih Gibarčana i prijatelja, za blagdan Svetog Vinka, okupi i do 350 Gibarčana s obiju strana državne granice, a svakako i iz drugih zemalja, jer Gibarčana danas ima i diljem svijeta, od Austrije do Australije, dok je u Gibarcu ostalo 30-ak obitelji ili tek 10 posto.

Povod za ovaj zajednički susret Gibarčana je otvaranje posebnog, namjenskog žiro-računa kod Brod-Banke, Podružnica Osijek, br. 4124003-1173000259 za prikupljanje sredstava za popravak i obnovu rimokatoličke župne crkve sv. Ivana Nepomuka u Gibarcu, objekta koji je svrstan kao spomenik kulture, a građen je od 1801. do 1811. godine.

Fond sv. Ivan Nepomuk za očuvanje župne crkve

Sastanku je bilo nazočno tridesetak Gibarčana, desetak iz Gibarca i dvadesetak iz Osijeka i okolice, mada Gibarčana danas ima u 66 gradova i sela diljem Lijepe Naše.

Osnovana zaklada za prikupljanje sredstava: travanjski susret Gibarčana

Okupljeni su u Zavičajnoj udruzi više od desetljeća, točnije rečeno od poklada 1996. godine, kada je u Poganovcima, selu gdje je novo utočište našlo 46 gibaračkih obitelji, udruga i osnovana. Evo, desetak i više godina poslije, osnovana je zaklada za prikupljanje sredstava pod nazivom Fond sv. Ivan Nepomuk, pa će Gibarčani i prijatelji moći uplatiti sredstva kako, bi se župna crkva sačuvala od propadanja.

O stanju u Gibarcu danas govorio je vlč. Nikica Bošnjaković rekavši, kako je blagoslovio 26 gibaračkih domova za blagdan Sveta tri kralja, ali je ostalima uputio župno pismo koje nije ostalo bez odgovora. Naime, ove će se godine, nakon

duljeg vremena obaviti vjenčanje u gibaračkoj crkvi, pa i dva krštenja, mada će taj čin uslijediti u župnoj crkvi Srca Isusovog u Šidu, gdje će doći biskup srijemski mons. Đuro Gašparović i krstiti 14-ero djece iz: Gibarca, Šida, Kukujevac, Morovića, Vašice, Batrovaca i Jamene.

Suradnja s Muzejom Vojvodine

I Đurica Martinović je naglasio kako se sve više žitelja u Šidu i Gibarcu okreće svojoj katoličkoj vjeri pa se nada da će i tamo biti skupljeno značajna sredstva za popravak i obnovu crkve u Gibarcu, a Zlatica Nikačević, Gibarčanaka sa stalnim mjestom boravka u Novom Sadu, izvjestila je skup kako je čitav niz vojvodanskih institucija upoznala s aktivnostima Zavičajne udruge i podijelila im knjigu o Gibarcu Živana Vidakovića i Đurice Martinovića. Osobito ju je zanimala suradnja s Muzejom Vojvodine, gdje je pohranila puno predmeta iz Gibarca, a pomogle su joj Anica Pinterović i Eva Marošićević, i zainteresirala ih za šokačku kulturu Gibarca.

»Opsjednuta sam mogućnošću zaborava, jer uskoro i neće biti starih Gibarčana u Gibarcu, pa želim ostaviti što više tragova. Zato odlazim u Muzej Vojvodine

i oni su oduševljeni ruhom i uporabnim predmetima, dosta toga sam pohranila u Matici srpskoj u Novom Sadu, kulturnim institucijama Hrvata u Somboru i Subotici, posjetila sam i naš konzulat u Subotici, institucije u Beogradu i pisala peticiju Vladi Srbije kada su htjeli promijeniti ime mojemu Gibarcu i susjednim Kukujevcima. Moram reći da imamo i povratne informacije - odustalo se od promjene naziva mjesta, a na izložbi u Parizu i Budimpešti, među oglašljima Šokaca iz Vojvodine čak 7 je iz Gibarca. Muzej Vojvodine priprema izložbu rukotvorina i običaja, a Gibarac je ušao u plan za 2010. godinu, što podrazumijeva i katalog izložbe.»

I kada već spominjemo izložbe, recimo da je istu večer u Klovčevim dvorima u Zagrebu otvorena izložba »Slavonija, Baranja i Srijem«, s više od dvije tisuće predmeta i na sva četiri kata Klovčevih dvora, a među šokačkim ruhom iz Srijema su i gibaračka narodna nošnja, rekla nam je etnologinja Vlasta Šabić.

Dogovoreno je još da će Gibarčani posjetiti Gibarac u subotu 16. svibnja, na blagdan Svetog Ivana Nepomuka, kada je i crkveni god u Gibarcu, a vlč. Nikica Bošnjaković prikazat će svetu misu u 10 sati.

Slavko Žebić

Vlč. Nikica Bošnjaković

Hrvati bez zajamčenih mjesta u Skupštini, Srbi u Hrvatskoj traže više od 3 zajamčena mandata u Saboru

Između ništa i nedovoljno

U Srbiji manjine nemaju zajamčena mjesta u Skupštini Srbije, a predstavnik hrvatske zajednice, iz redova DSHV-a, u srbijanski je parlament ušao na listi Demokratske stranke * Srbi u Hrvatskom saboru imaju 3 zajamčena mandata, a traže za svoju zajednicu povećanje na 5 ili 6 mandata * U Hrvatskoj se 17. svibnja održavaju lokalni izbori na kojima će prvi puta hrvatski građani neposredno birati župane, gradonačelnike i općinske načelnike

Piše: Dušica Dulić

Za manjinske zajednice u Srbiji ne postoji institucija zajamčenih zastupničkih mjesta u Narodnoj skupštini, iako predstavnici manjinskih zajednica to pravo traže već nekoliko godina. Najbrojnija, mađarska zajednica, uspjela je samostalno osvojiti četiri mandata u Skupštini. Hrvatska je zajednica svojega zastupnika u Skupštinu »progurala« preko liste Demokratske stranke.

Za razliku od Srbije, Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina u Hrvatskoj ostvarenje prava na zastupljenost u Saboru. Tako Srbi imaju tri mandata, Talijani i Mađari po jednog, dok ostale manjinske zajednice imaju zajedničke zastupnike, što su još

Vojvodini. U Srbiji zagaranirani mandati manjinskim zajednicama nisu omogućeni, te se manjine izuzetno teško »probijaju« u Narodnu skupštinu, a u najvećem broju to čine stavljanjem svojega imena na listu nekih velikih stranaka većinskog naroda. Njihova zastupljenost u parlamentu tako ovisi isključivo o koalicijskim pregovoranjima i dobroj volji velikih stranaka da uključe i pojedine manjine, a izravnu i samostalnu prohodnost u Skupštinu trenutačno su svojim glasovima osvojili Mađari iz Saveza vojvodanskih Mađara, Bošnjaci iz sandžačkog SDA, te jedan Albanac s juga Srbije.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV)

zagaraniranih mjesta htjela odrediti za predstavnike manjinskih zajednica. Na opće iznenađenje, još u postupku dogovora, dok zakon nije stigao pred zastupnike, protiv tog su bili zastupnici Lige socijaldemokrata i G17 plus. Tako se razotkrilo tko je protiv, a tko za. Na jednoj strani je DS, koji je i dalje skupa sa strankama manjina predvođenim SVM-om, a s druge strane su ostali. DSHV već pet godina inzistira na tome, a izgledi da se zagaranirani mandati uvrste u novi izborni zakon su mali, jer ne postoji razumijevanje drugih stranaka.

Mi smo, s obzirom na broj Hrvata u Srbiji, inzistirali na jednom mandatu u Narodnoj skupštini Srbije. Mislili smo da se one manjine koje su malobrojnije udruže i podijele mandat. To će, u svakom slučaju, jednog dana biti osigurano u Srbiji, kao što je već u Hrvatskoj, ali je pitanje kada će sazreti uvjeti da se to omogući«, smatra predsjednik DSHV-a Petar Kuntić

Predstoji usvajanje Zakona o političkim strankama koji bi značajno mogao promijeniti položaj svih stranaka čiji su zastupnici u Skupštinu ušli na nekoj drugoj listi, poput DSHV-a.

»Mi ćemo pratiti situaciju, budući da će se sada promijeniti i zakon o financiranju političkih stranaka«, kaže Kuntić. »To je vezano s našim statusom, pa ćemo vidjeti kako ćemo surađivati s DS-om ubuduće. Ako ne budemo dobili status parlamentarne stranke, što nam nije važno samo zbog novca već i zbog stotine drugih stvari, onda je krajnja varijanta da samostalno izađemo na sljedeće parlamentarne izbore. Nama bi bilo žao da prikupimo 11 ili 12 tisuća glasova birača, a za mandat je potrebno 15, i da sve to ode u prah, umjesto da sve te naše glasove damo nekome kome će to koristiti u parlamentarnom radu, tj. nekoj demokratskoj opciji. Mi smo došli do 3000 članova, imamo i simpatizere i one koji po inerci-

ji glasuju za nas, a predstojećim ujedinjenjem s Hrvatskom srijemskom inicijativom doći ćemo i u Srijem te smatram da nije neostvarivo osvojiti 13.500 glasova, koliko nam je potrebno za prirodni prag. Međutim, i dalje nam je veliki problem 10.000 potpisa neophodnih za predaju liste.«

Preregistracija stranaka je neminovna, te je to vjerojatno prva provjera stranačke infrastrukture i njezinog članstva. Budući da je predviđeno ovjeravanje potpisa te stavljanje popisa članova na internet Kuntić očekuje da te novine mogu utjecati na spremnost pojedinih članova da se njihovo članstvo tako stavi javnosti na uvid.

»Što se tiče pripadnika hrvatske zajednice, sigurno je da ćemo imati manji broj onih koji će biti spremni ovjerenim potpisima i isticanjem na internetu potvrditi članstvo u stranici. Mi sada imamo status parlamentarne stranke, ali ćemo s aktivnostima vezanim za preregistriranje početi odmah po usvajanju Zakona o političkim strankama, te pratećih zakona. Hoćemo li skupiti 1.001 ili 3.001 potpis članova, svejedno je«, zaključuje Kuntić.

Srbi u Hrvatskoj traže više zagaraniranih mandata

Pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj imaju pravo birati osam zastupnika u Sabor. Oni se biraju u posebnoj izbornoj jedinici, koju čini područje Republike Hrvatske. Pripadnici srpske nacionalne manjine biraju tri zastupnika u Sabor u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, pripadnici mađarske i talijanske nacionalne manjine biraju po jednog zastupnika, dok pripadnici češke i slovačke nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor. Pripadnici austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židov-

Preko liste DS-a do mjesta u Skupštini Srbije

tri mandata. Ukupno, manjine u Hrvatskoj imaju osam zagaraniranih mandata u Saboru.

Hrvati bez zagaraniranog mjesta u Narodnoj skupštini

Zagaranirana mjesta za pripadnike, recimo, srpske zajednice u Hrvatskom saboru bila su godinama model što su ga za sebe i svoj politički angažman tražili predstavnici hrvatske zajednice u

Petar Kuntić je zastupnik koji je u Skupštinu Srbije ušao na listi Demokratske stranke.

»DSHV već godinama traži zagaranirana mjesta u Skupštini Srbije, a sada to traže i neke druge stranke, poput Saveza vojvodanskih Mađara i Demokratske stranke. Demokratska stranka je jedina od velikih stranaka pokušala to uraditi i uvesti u zakonsku regulativu prilikom donošenja izbornog zakona na pokrajinskoj razini, kada je 12

ske nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor, dok pripadnici albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine biraju zajedno također jednog zastupnika.

Zastupnici srpske, mađarske i talijanske manjine uz kandidata za zastupnika predlažu i kandidata za njegova zamjenika, koji se bira zajedno s njim, dok pripadnici drugih manjinskih zajednica predlažu samo kandidata za zastupnika, a njegovim zamjenikom postaje zastupnički kandidat koji je iza izabranog zastupnika dobio najviše glasova. Pravo predlaganja kandidata za zastupnike nacionalnih manjina i njihovih zamjenika imaju političke stranke, birači i udruge nacionalnih manjina, a ukoliko kandidata za zastupnika nacionalnih manjina i njegovog zamjenika predlažu birači, za pravovaljanost kandidature potrebno je prikupiti 100 potpisa birača. Potpisi birača u postupku kandidiranja zastupnika i zamjenika pripadnika nacionalnih manjina koji se biraju u posebnim izbornim jedinicama prikupljaju se na propisanom obrascu u koji se unose ime i prezime, nacionalnost i adresa predloženog kandidata, te ime i prezime i adresa potpisanog birača – predlagatelja.

Osam manjinskih mjesta znatan je politički kapital. S tim kapitalom manjine dobivaju na važnosti – kao i njihovi predstavnici, kojima se znatno povećava manevarski prostor za različite vrste pregovora, nagodbi i trgovina. I na posljednjim parlamentarnim izborima u Hrvatskoj dvije najveće stranke u Hrvatskoj, HDZ i SDP, nisu mogle samostalno formirati Vladu, te su intenzivno radile na pridobivanju naklonosti manjinskih zastupnika. Predsjednik Samostalne demokratske srpske stranke (SDSS) dr. Vojislav Stanimirović i predsjednik Srpskog narodnog vijeća dr. Milorad Pupovac svojim su koalicijskim sporazumom potvrdili naklonost Hrvatskoj demokratskoj zajednici (HDZ).

»Srpska je zajednica 2005. godine imala 17 kandidata za zastupnička mjesta, a mi smo kao kandidati SDSS-a osvojili oko 25.000 glasova, što je bilo dovoljno da sva tri zastupnika postanu naši kandidati«, kaže o zastupljenosti Srba u Hrvatskom saboru predsjednik Samostalne demokratske srpske stranke dr. Vojislav Stanimirović. Ovo pravo na tri mjesta u Saboru je ograničeno i prema nama nedovoljno, jer jedan 'normalan' man-

dat u Hrvatskoj nosi u prosjeku 12.000 do 14.000 glasova. Srba u Republici Hrvatskoj trenutno ima oko 300.000, tj. prema popisu iz 2001. Srba ima 205.000, a povrat-

mo dvojno pravo glasa kao manjine i da se za nas cenzus (prag) računa 2 do 3 posto, a ne 5 posto kako je sada. Ova naša nastojanja unesena su u koalicijski sporazum s HDZ-

Dr. Vojislav Stanimirović i tri srpska zastupnika u Hrvatskom saboru

nika koji stalno borave oko 65.000 (službeni državni statistički podaci su 130.000). U cijeloj zemlji ima i oko 80.000 građana koji se vode kao neopredijeljeni, među kojima sigurno ima 80 posto Srba, koji iz straha ili nekih drugih razloga nisu upisivali svoju nacionalnu pripadnost. Naša nastojanja su da osigura-

om, i to u smislu izmjena Izbornog, ali i Ustavnog zakona, kako bi se ovo moglo ostvariti. S obzirom na naš broj u ukupnom broju stanovnika u Republici Hrvatskoj, nama treba pripasti 5 ili 6 zastupnika.«

Prema njegovim riječima, SDSS spada u 6 najjačih stanaka u Hrvatskoj. Ima 11.000 članova i 80

organizacija u zemlji (od čega 11 županijskih organizacija i 69 općinskih i gradskih), a jedina je srpska politička stranka u Hrvatskoj koja ima svu potrebnu infrastrukturu i 250 mandata u općinama, gradovima i županijama, zatim 3 saborska zastupnika, potpredsjednika Vlade te oko 20 visokih dužnosnika u državnoj izvršnoj vlasti, odnosno ministarstvima.

I u Hrvatskoj se, kao i u Srbiji, problematičnim ocjenjuje financiranje političkih stranaka. Kritizira se aktualni Zakon o financiranju političkih stranaka u Hrvatskoj, koji se ne bavi financiranjem izbornih kampanja, u kojima se »vrti« najveći novac. Budući da je parlamentarna stranka, te stranka koja ima brojne mandate na svim razinama vlasti u Hrvatskoj, SDSS ima i redovite izvore financiranja.

»Financiramo se iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne samouprave, članarina, prihoda od poduzeća i dragovoljnih priloga naših dužnosnika, a to je u izravnoj ovisnosti od broja mandata u jedinicama lokane samouprave i broja saborskih zastupnika. Trenutačno, mi kao stranka imamo izvršnu vlast u 18 općina u Hrvatskoj (to su općine od 500 do 6000 stanovnika, a u RH ima preko 500 općina), te još u 12 općina, gradova i županija dijelimo tu vlast s drugim strankama«, kaže o financiranju i izbornim rezultatima Samostalne demokratske srpske stranke njezin predsjednik dr. Stanimirović.

U Hrvatskoj 17. svibnja lokalni izbori

U Hrvatskoj se 17. svibnja održavaju lokalni izbori na kojima će prvi puta hrvatski građani neposredno birati župane, gradonačelnike i općinske načelnike, a biračima se omogućuje da, budu li nezadovoljni lokalnim čelnikom, mogu pokrenuti referendum za njegovu smjenu. Ove su novine omogućene 2007. godine, kada je u Hrvatskoj donesen novi Zakon o izborima općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba, prema kojemu se nositelji izvršnih ovlasti u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave biraju neposredno, sustavom apsolutne većine, u kojem cijelo područje jedinice samouprave čini jednu izbornu jedinicu. Za općinskog načelnika, gradonačelnika, župana ili gradonačelnika Grada Zagreba biva izabran kandidat koji u prvom krugu na izborima dobije više od 50 posto glasova birača koji su glasovali. Ako niti jedan kandidat u prvom krugu ne dobije potrebnu većinu, održava se drugi krug izbora u kojem sudjeluju dva kandidata s najviše glasova iz prvog kruga izbora, a pobjeđuje kandidat koji dobije veći broj glasova birača.

Prema odluci o raspisivanju izbora za lokalne i regionalne čelnike, u lokalnim jedinicama do 10.000 stanovnika bira se i jedan zamjenik općinskog načelnika ili gradonačelnika, a u jedinicama s više od 10.000 stanovnika, županijama i Gradu Zagrebu biraju se dva zamjenika.

Za 20 župana u Hrvatskoj kandidiralo se 90 kandidata, a za 20 gradonačelnika u županijskim središtima, te u gradu Zagrebu njih 63. Za županijske skupštine zaprimljeno je 125 lista, što je pad u odnosu na lokalne izbore 2005., kad ih se natjecalo 187. Za gradska vijeća u 20 velikih gradova kandidirana je 171 lista. Najviše je kandidata za župana u Istarskoj županiji. U utrkama za gradonačelnika Grada Zagreba, što je nakon premijerske najprestižnija politička pozicija u Hrvatskoj, ušlo je čak osam kandidata.

DR. SC. DRAGUTIN BABIĆ, SOCIOLOG I AUTOR KNJIGE »SUŽIVOT HRVATA I SRBA U SLAVONIJI«

Socijalni kapital za obnovu odnosa ipak postoji

Razgovor vodio: Davor Bašić Palković

Nedavno je u Subotici i Zrenjaninu predstavljena knjiga »Suživot Hrvata i Srba u Slavoniji« sociologa Dragutina Babića s Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu. Riječ je o znanstveniku koji se sustavno bavi pitanjima suživota Hrvata i Srba nakon Domovinskog rata, a u ovoj studiji preispituje mogućnost rekonstrukcije multietničkih lokalnih zajednica nakon ratnih sukoba na prostoru Slavonije. Istraživanje je provedeno 2004. godine u pet slavonskih županija, a njime su obuhvaćene

442 osobe iz tri skupine (Hrvati starosjedioci, Srbi starosjedioci, useljenici).

U intervjuu za »Hrvatsku riječ« Dragutin Babić govori o rezultatima istraživanja te o perspektivama obnove hrvatsko-srpskih odnosa na ne tako davno ratom zahvaćenom području Slavonije.

HR: Na promociji knjige istaknuli ste kako su pomaci u obnovi multietničkih lokalnih zajednica nakon ratnih sukoba spori, ali da se ipak događaju...

*Istraživanje je pokazalo kako postoji jedna populacija ispitnika – oko 10 posto, koja je čak i u ratu riskirala osobnu sigurnost, možda u nekim situacijama čak i život, da bi zaštitila susjeda druge nacionalnosti – hrvatske ili srpske. To predstavlja dobar socijalni kapital na čemu se mogu graditi odnosi nakon rata * Komunikacija i suživot počinju na najpraktičnijoj razini, poput posudbe alata, a obilaze se one teške ratne teme, koje izazivaju prijeptore*

Rat se dogodio, imamo situaciju podijeljenosti, velike traume, izrazito etno-nacionalnu, pa i nacionalističku priču na svim stranama. Istina je da su primarne socijalne veze – poput susjedstva, prijateljstva, bračnih veza i kumstva – u dobroj mjeri pokidane. Ali, i u samom ratu ostali su mali, ali značajni segmenti tih veza koje su ljudi nastojali očuvati. To pokazuje jedno od pitanja pri istraživanju, koje je glasilo – kako su se vaši susjedi tijekom rata ponašali? Istraživanje je pokazalo kako postoji jedna populacija ispitanika u svim trima skupinama koje sam istraživao, oko 10 posto, koja je čak i u ratu riskirala osobnu sigurnost, možda u nekim situacijama čak i život, da bi zaštitila susjeda druge nacionalnosti – hrvatske ili srpske. Dakle, ta činjenica i nakon rata govori o tome koliko su te veze prije bile čvrste, odnosno da su imali relativno dobre međususjedske odnose. To predstavlja dobar socijalni kapital za dalje, na čemu se mogu graditi odnosi nakon rata. Dakle, rat, bez obzira na sve svoje traume, ipak nije razrušio tu multietničku ideju. I to je jedan mali korak prema optimizmu, kada je u pitanju rekonstrukcija multietničkih lokalnih zajednica nakon ratnih sukoba.

Tu valja napomenuti kako stariji ljudi lakše uspostavljaju kontakt, jer su više ovisni o drugima, a i manje su bili uključeni u ratna

zbivanja. Komunikacija i suživot počinju na najpraktičnijoj razini, poput posudbe alata, a obilaze se one teške ratne teme, koje izazivaju prijeptore. Međutim, dio populacije je još uvijek razdvojen.

HR: U istraživanju ste se bavili i spremnošću ljudi na oprost. Jesu li ljudi spremni oprostiti?

Kako vrijeme odmiče, kako se vidi u odgovorima ispitanika, ljudi su spremniji oprostiti. Dakle, nije isto jeste li to pitanje postavili, recimo, 1996. ili 2004. godine. Znači, istraživanja pokazuju pomak nabolje. Naravno, nije to tako jednostavno, ima ljudi koji kažu da nikad ne bi oprostili. Tu je važno istaknuti kako se ukupna situacija na makropolitličkoj razini poboljšava, dolazi do smanjenja etno-nacionalizma na različitim razinama, razvija se diskurs koji ide prema toleranciji i poštovanju ljudskih prava. Dakle, to malo, ali ipak vidljivo pomicanje prema bolje, olakšava ljudima na samom terenu da lakše žive. Usporedbe radi, situacija u zapadnoj Slavoniji je lakša nego u istočnoj Slavoniji, što ne iznenađuje, s obzirom na slučaj razaranja grada Vukovara, velikog broja izbjeglica... Otuda ti animoziteti imaju jaču ljudsku bazu.

HR: Kada je u pitanju mlađa populacija zanimljivi su rezultati istraživanja koje ste proveli u Drugoj srednjoj školi Vukovar...

Tu imamo situaciju da su učenici hrvatskih i srpskih odjela krenuli zajedno u smjenu, ali se pokazalo da to ne ide – bilo je incidenata i sukoba na nacionalnoj razini, te su školski čelnici odlučili ponovno ih razdvojiti. Radio sam intervju s učenicima, i to je ta priča o vitalnoj mlađoj populaciji i o perspektivama. Tu postoji jaka podjela kada su u pitanju mjesta za izlaske, ali imate i jedan mali pomak gdje kažu da ima kafića u koje izlaze i jedni i drugi. Dolazi do prvih probijanja leda. Što se tiče veza, kao potencijala za mješovite brakove, ima i toga u manjem broju, ali i to onda nailazi na osudu sredine. Recimo, jedan učenik srpske nacionalnosti mi je rekao kako je imao curu Hrvaticu i da su mu njegovi vršnjaci dobacivali kako »širi bratstvo i jedinstvo«. Dakle, postoji jedna provokativna priča, a vjerojatno je taj pritisak još jači od strane roditelja.

Situacija na sportskim terenima, primjerice, pokazala je znakovitu razliku na relaciji urbano – ruralno. Ispitanici ističu kako je lakše igrati nogomet u Vukovaru nego u selima, posebice u onima koja su etnički homogenija.

HR: U istraživanju ste se bavili i tolerancijom prema mješovitim hrvatsko-srpskim brakovima. Do kakvih ste rezultata došli?

Nisam se bavio statistikama već sam samo pitao ispitanike znaju li za neki mješoviti brak nakon rata. Odgovor je bio kako mješovitih brakova ima, ali u znatno manjoj mjeri nego prije rata. Drugo što sam ih pitao je – kako bi oni reagirali ukoliko bi im se dijete udalo/oženilo pripadnikom druge - hrvatske, odnosno srpske nacionalnosti. Blizu polovice ukupnog broja ispitanika ističe idealno-tipsku varijantu da za ljubav nacionalnost nije važna. Onda slijede drukčiji odgovori, neki kažu kako bi to prihvatili s rezervom, neki da ne bi prigovarali, iako bi ih to smetalo. Zanimljivo je kako mali postotak ispitanika, ispod 10 posto, kaže da nikada ne bi oprostili svojoj djeci da se udaju za osobu druge – srpske, odnosno hrvatske nacionalnosti.

HR: Koji bi mehanizmi mogli pomoći da se podigne povjerenje među ljudima na osnovi kojeg bi došlo do eventualno uspješnije obnove odnosa?

Vremenska distanca od rata ne

briše, ali ublažava sjećanje na najteže ratne traume, okreće ljude drugim sferama, kao što je osobni prosperitet. Što se tiče mehanizama, na unutarnjem planu važna je demokratizacija društva, kako u Hrvatskoj tako i u regiji. Osim državnog vrha, humaniji i tolerantiji međuetnički odnos trebao bi biti promican i kroz školski sustav, putem medija. Tako dobivate atmosferu, u kojoj se ljudi lakše osjećaju, osobito manjine. Svakako je potrebno i pojačati gospodarske aktivnosti, povećati životni standard i otvoriti egzistencijalne perspektive stanovnika bivših ratnih prostora.

S druge strane, važno je uključivanje država nastalih na području bivše Jugoslavije u Europsku Uniju. Sama ta činjenica znači da se mnoga pitanja moraju demokratizirati i civilizirati. Pomaci na te dvije razine mogu utjecati i na poboljšanje međuetničkih odnosa.

HR: Imate li možda nekih saznanja o tomu kako su se Hrvati iz Vojvodine, poglavito iz Srijema, koji su sredinom 90-ih napuštali svoje domove i otišli u Hrvatsku, integrirali sa starosjedićkim stanovništvom?

Nisam posebice istraživao tu populaciju. Na prostorima gdje sam radio istraživanja bilo je vrlo malo vojvodanskih Hrvata, a mnogo više Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Hrvati iz Vojvodine su već tada bili nezadovoljni svojom statusnom pozicijom u odnosu na ljude iz BiH, koji su ratne migracije doživjeli na drugi način. Hrvati iz Vojvodine su došli iz jednog bogatog kraja i onda su uočili da je zemlja slabije kvalitete u odnosu na kraj iz kojega su došli, javio se i problem strojeva i načina obrade zemljišta. Moj je dojam da su vojvodanski Hrvati željeli što prije otići, bez neke želje da se integriraju. S druge strane, Hrvati iz BiH su osjetili perspektivu u tome da se što prije pokušaju integrirati u hrvatsko društvo.

Ali, mogu tu spomenuti istraživanja nekih drugih autora koji su se bavili problematikom Hrvata iz Vojvodine. Oni su došli do rezultata da su i Hrvati iz Vojvodine na početku naišli na otpor domaće sredine, zbog ekavice koju su koristili, pa su ih domaći Hrvati gotovo proglašavali Srbima. Mislim da se to kasnije smanjivalo i da su se vojvodanski Hrvati na gospodarski i drugi način integrirali.

Dragutin Babić je rođen 1958. u slavonskom selu Pleternici. Gimnaziju je završio u Požegi, a studij sociologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na istom je fakultetu obranio magistarsku (»Socioekonomski aspekti zbrinjavanja izbjeglica i raseljenih osoba u Brodsko-posavskoj županiji«, 1997.) i doktorsku radnju (»Rekonstrukcija ruralnih lokalnih zajednica nakon ratnih sukoba – primjer zapadnog dijela Brodsko-posavske županije«, 2003.). Od 1999. radi na Institutu za migracije i narodnosti u Zagrebu. Područje mu je znanstvenog interesa ratni migranti, socijalna interakcija povratničkih i useljeničkih skupina, te suživot antagonističkih i zaraćenih etničkih skupina, o čemu je objavio brojne radove u hrvatskim znanstvenim časopisima, zbornicima i monografijama.

Ukupno 133 autora i 500 stručnih suradnika Klovićevih dvora pripremilo nov opsežan kulturološki projekt

Slavonija, Baranja i Srijem – vrela europske civilizacije

Nakon velikog uspjeha izložbe »Dalmatinska zagora – nepoznata zemlja«, koja je imala rekordnih sto tisuća posjetitelja i uspjela reafirmirati to nepoznato područje, 133 autora i 500 stručnih suradnika Klovićevih dvora pripremilo je novi opsežan kulturološki projekt »Slavonija, Baranja i Srijem – vrela europske civilizacije«.

Riječ je o izložbi koja je s preko dvije tisuće umjetnina na sva četiri kata Galerije Klovićevi dvori u Zagrebu u sasvim novom svjetlu predstavila ovu ravničarsku regiju, stereotipno znanu kao regija »tamburica i narodnih nošnji«, a koja je zapravo kolijevka zapadne civilizacije – europska Mezopotamija.

UČEDOLSKA KULTURA

Naime, vučedolska kultura je najmarkantnija pretpovijesna kulturna pojava i najdomljiviji europski odgovor na najveći povijesni civilizacijski skok, koji počinje s 3000. godinom prije Krista pojavom prvog pisma i ustrojstvom država te je istodobna sa Sumeranima u Mezopotamiji, Starom Carstvu u Egiptu (»Doba piramida«) i ranoj Troji (I i II). Svoj je visoki standard isprva ostvarivala gospodarstvom vezanim za stočarstvo, a od klasične faze metalurgijom bakra oslonjenom na revolucionarni tehnološki proces lijevanja u dvodjelne keramičke kalupe – prvo serijsko lijevanje, što znači da se bakar tamo proizvodio barem 500 godina prije svih ostalih na tom području. Kultura je potom proizvela i prvu svjetsku bronzu.

Potreba za rudištima bakra rezultirala je ekspanzijom vučedolske kulture iz matične Slavonije, Baranje i Srijema u široki prostor središnje i jugoistočne Europe.

Vučedolsko poimanje svijeta iskazano je na njihovim posudama, najstarijim europskim ideogrami-

ma. Svi ukrasi na njima nose nebesku simboliku, a može se iščitati različit prikaz obzora iznad voda na kojima pliva Zemlja, dnevno rađanje Sunca, planeti Venera i Mars te karakteristična zvijezda na noćnom nebu. Primjerice, keramička posuda iz Vinkovaca, nastala oko

kulture Republike Hrvatske, što predstavlja ukupnost baštine pojedinih hrvatskih regija, javnosti se prezentira ta iznimno značajna hrvatska regija iz koje se vučedolskom i drugim pretpovijesnim kulturama šire europski kulturni korijeni.

Izložbu »Slavonija, Baranja i Srijem - vrela europske civilizacije« otvorio je predsjednik Vlade RH dr. Ivo Sanader

godine 2600. prije Krista, prikazuje astralni kalendar vučedolske kulture. To je prvi europski kalendar prema kojemu godina počinje u sumrak prvog dana proljeća, kada dominantno zimsko zvijezde Orion potone za obzor na više mjeseci te ga simbolički zamijeni Sunce. Kalendar obilježavaju četiri horizontalna pojasa, koji odgovaraju godišnjim dobima, a u kojima se, uz Orion, izmjenjuju zvijezde: Plejade (Vlašići), Kasiopeja (ljetni i zimski prikaz), Labud, Blizanci i Ribe (s Pegazom).

Izložbom »Slavonija, Baranja i Srijem – vrela europske civilizacije«, kojom se nastavlja veliki kulturološki projekt Ministarstva

BOGATI BAŠTINSKI PRILOZI

U kronološkom slijedu, s više od dvije tisuće predmeta, niže se baština tog bogatog dijela Hrvatske, što je nastajala i očuvala se od osvita prvih civilizacija sve do naših dana. Na jednom mjestu tako su sagledivi bogati baštinski prilozi brojnih pretpovijesnih kultura, svjedočanstva antičkog doba, graditeljski dosezi ranoga i kasnog srednjovjekovlja, krhotine renesanse, raskoš baroka, suzdržanost klasicizma te iskoraci moderne i suvremene umjetnosti«, rekla je 27. travnja na otvorenju izložbe Vesna Kusin, ravnateljica Klovićevih dvora, a Božo Biškupić, ministar kulture

Republike Hrvatske, ustvrdio je tom prigodom kako kulturnu baštinu u Hrvatskoj čine sva kulturna dobra što smo ih kroz stoljeća naslijedili, a što odražava naš nacionalni i kulturni identitet, te ima nadasve važno mjesto i ulogu u razvojnoj strategiji i programima Vlade RH i Ministarstva kulture.

»Uvjeren sam da će ova izložba, koja je nastavak ciklusa što sam ga pokrenuo predstavljajući Dalmatinske zagore, omogućiti posve nov pogled i novo vrednovanje bogatstva prirodne i kulturne baštine, te mnogo širi i složeniji uvid od onoga znanoga u svijet toga prostora. A onda i gorostasani rast mira u ravnici, koji je izrekao i posebice osjećao Matko Peić, razotkrivajući duboke veze između kulture i njezine predaje«, rekao je ministar Biškupić.

Izložbu »Slavonija, Baranja i Srijem – vrela europske civilizacije« otvorio je hrvatski premijer dr. Ivo Sanader napomenuvši, kako izložba dolazi u vrijeme kada se hrvatski turizam strateški opredjeljuje za promicanje kontinentalnih destinacija, a kulturni se proizvod mora i turistički plasirati, odnosno Europu treba dovesti do njezina civilizacijskog vrela.

Osim hrvatskog premijera na otvorenju izložbe bio je i predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić, koji je s najvišim hrvatskim dužnosnicima među prvim razgledao ovu opsežnu izložbu, koja je pripremana godinu i pol, a bit će otvorena do 2. kolovoza ove godine.

IZLOŽBA SEŽE U DUBOKU PROŠLOST

Izložba »Slavonija, Baranja i Srijem – vrela europske civilizacije« seže u duboku prošlost toga područja u koju nas uvode ostaci stepskog mamuta, jedinstvenog paleontološkog nalaza. Među

Vučedolska kultura je najmarkantnija pretpovijesna kulturna pojava i najdomljiviji europski odgovor na najveći povijesni civilizacijski skok, koji počinje s 3000. godinom prije Krista pojavom prvog pisma i ustrojstvom država *
U kronološkom slijedu, s više od dvije tisuće predmeta, niže se baština tog bogatog dijela Hrvatske, što je nastajala i očuvala se od osvita prvih civilizacija sve do naših dana

Najstariji izložak izložbe su kljove mamuta iz prethistorije, pronađene u Vinkovcima

mnogim izumrlim pleistocenskim sisavcima pronađenim tijekom niza godina u ledenodobnim, periglacialnim naslagama diljem Hrvatske, uglavnom u dolinama velikih rijeka, vunasti su i stepski mamuti, šumski slonovi, vunasti nosorozi, stepski bizoni, divlja goveda, losovi, obični jelena, golemi jelena lopatari i druge životinje od kojih je dio vrsta izumro prije 10.000 godina.

Najstariji izložak na izložbi, kljove stepskog mamuta iz prethistorije, pronađene su na lokalitetu u Vinkovcima.

Prelazak pretpovijesti u povijest izložbe obilježio je već spomenuti prvi europski kalendar utisnut na vinkovačku terinu, dok su tragovi Rima zadržani u komunikacijskom sustavu, u rasteru kojim su osnovani antički gradovi, na temeljima koji opstojе i današnji. Kako je suvremenija arheologija otvorenija za nijanse, došlo se do novih spoznaja u kojima kasna

Fragment natpisa sa spomenom Hadrijana, Osijek, 133. godina

antika izranja kao vrijeme promjena, ali ne isključivo opadanja već preraspodjele vrijednosti i novih pogleda na duhovnu i materijalnu kulturu života. Panonska antika, nije možda toliko važna kao mediteranska, ali sadrži niz osebnosti rođenih u krilu političke i vojne važnosti tog prostora. Važnost Panonije kao granične provincije,

Panonska antika, nije možda toliko važna kao mediteranska, ali sadrži niz osebnosti rođenih u krilu političke i vojne važnosti tog prostora

svojevrsne vojne krajine, narasla je već na prijelazu 2. u 3. stoljeće, a u punom se smislu ostvarila u nemirnom razdoblju ratovanjem obilježene kasne antike, kada su se do carske vlasti počeli probijati prvo vojskovođe panonskih legija, a potom i rođeni Panonci. U kasnoj antici Panonija je dala više rimskih careva nego li ijedna druga provincija, a zbog hrabrosti stanovnika,

jedan kasnoantički izvor naziva ju gospodaricom naroda.

Burni srednji vijek, obilježen seobom naroda, uvjetovat će gradnju, a potom i rušenje utvrđenih gradova, od kojih se ipak u znatnoj mjeri sačuvala Ružica. Dragocjeni izložak iz srednjeg vijeka, nakon turskih osvajanja, kamene su rudenske glave. Osamnaest likova krupnih očiju, grubih plosnatih crta lica, odnosno konzola s reljefima ljudskih glava iz samostana sv. Mihovila na Rudini imaju jedinstven prepoznatljiv stil koji nema analogije u umjetnosti drugih krajeva, a nastale su puno prije onih Jurja Dalmatinca na šibenskoj katedrali.

Poslije Turaka ostale su samo krhotine renesanse. No, nakon njih na tom će prostoru biti podignuti brojni dvorci, sačuvani gra-

TRADICIJSKA KULTURA

I tradicijska kultura zastupljena je u svim svojim segmentima kroz prepletanje međusobnog utjecaja grada i sela, kao i prepletanje različitih religija i kultura s obzirom na činjenicu da puno manjina živi na tom području. Jednako tako tradicijska kultura je prikazana i kroz književnu, glazbenu, filmsku i kazališnu umjetnost. Izložba će brojnim projekcijama predložiti prirodno bogatstvo toga kraja: ravnice, plodna polja, šume, močvare te rijeke koje ga omeđuju.

»Hrvatska mijenja turističku strategiju i, umjesto turizma samo na bazi sunca i mora, sada računa i na one koji se opredjeljuju za kontinentalni turizam. Ova izložba će biti prigoda da se turisti usmjere i na taj aspekt ovog područja, pri-

devinski do danas. Dio njihovih inventara, ali i brojnih crkava, čine postav ove izložbe: slike, skulpture, namještaj, uporabni predmeti profani i liturgijski.

mjerice Kopački rit«, izjavio je za naš list ministar Biskupić i najavio u ova četiri mjeseca, koliko će izložba biti otvorena, prezentacije brojnih gradova s toga područja te da se već sada ozbiljno razmišlja o produljenju trajanja izložbe do polovice rujna, kako bi bila dostupna i učenicima na ekskurzijama.

Iako su nam se Slavonija, Baranja i Srijem činili poznatim, pogotovo po kulturi vina i osebnim kulinarским specijalitetima, izložba u Galeriji Klovićevi dvori otkriva nam nove spoznaje i odgovara na pitanje zašto su tu izvori europske civilizacije. Izložbu svakako treba pogledati, a vrela europske civilizacije pohoditi i njima se ponositi, te Europu kojoj hrlimo treba vratiti njenim korijenima – dovesti ju u Slavoniju, Baranju i Srijem.

Zlatko Žužić

Klovićevi dvori

LJUBIŠA ZEC, V. D. VODITELJA ODSJEKA ZA UPRAVNE POSLOVE POLICIJSKE UPRAVE SUBOTICA

Nove putovnice dobit će svi na vrijeme

Od sredine prošle godine pa do 30. travnja 2009. stare je putovnice zamijenilo novima više od 12.000 građana s područja Subotice, Bačke Topole i Malog Idoša * Posao je opsežan, ali će biti završen u zakonskom roku, do konca ove godine, kažu u policiji

Od sredine prošle godine u svim policijskim upravama u Republici Srbiji u tijeku je zamjena starih, plavih, za nove, crvene, biometrijske putovnice. Rok važenja starih putnih isprava istječe 31. prosinca 2009. godine, a građani koji zahtjev Policijskoj upravi Subotica predaju ovih dana, termine dobivaju za kraj rujna i početak listopada. No, i pokraj ovako opsežnog posla, vršitelj dužnosti voditelja Odsjeka za upravne poslove u Policijskoj upravi Subotica *Ljubiša Zec*, vjeruje da će

konca prošle godine zaprimljeno je i napravljeno 5035 novih putnih isprava. Od toga je građanima uručeno 4249 putovnica. Razliku od 786 putovnica građani nisu podigli, vjerojatno zbog toga što u starim važećim putovnicama imaju vize. Te se nove putovnice nalaze kod nas i to nam znatno otežava rad, te i ovom prigodom pozivam građane da podignu svoje nove putovnice u roku od 7 do 10 dana od predaje zahtjeva.

To su podaci do 31. prosinca 2008. godine. A, kakva je situacija trenutačno?

Od početka 2009. godine do 30. travnja u Policijskoj upravi Subotica zaprimljeno je 8360 zahtjeva, a izdano je 7869 putovnica. Od toga, samo u Subotici, u sjedištu Policijske uprave, zaprimljen je 6151 zahtjev, a izdane su 5123 putovnice. Po ovim pokazateljima vidi se kako je ove godine zanimanje građana za nove putovnice daleko veće i mi smo se organizirali najbolje što možemo. Za mjesec dana zaprimimo otprilike 2000 do 2300 zahtjeva, što je, s postojećom tehnikom i kadrom koji radi na putnim ispravama, za sada maksimalan mogući broj.

Rekli ste da neki ljudi ne podignu odmah novu putovnicu, zbog toga što u staroj imaju vizu. Što im imate za poručiti? Važe li te vize u starim putovnicama i onda ako građani podignu nove?

Kada građani podignu novu, crvenu putovnicu, u policiji im ponište sve stranice osim one na kojoj je važeća viza. S tom vizom u staroj putovnici i s novom putovnicom građani mogu slobodno putovati, to sve strane države priznaju, s obzirom da su upoznate od naših mjerodavnih ministarstava da je u tijeku postupak zamjene putovnica. Nikada niti jedan naš građanin nije vraćen s granice zbog toga što ima novu putovnicu, a viza mu je u

staroj. Ti se građani na granici legitimiraju dvjema putnim ispravama, novom koja je sada važeća i starom u kojoj je viza koja nije poništena.

Do kada vrijede stare, plave putovnice?

Do 31. prosinca 2009. godine.

Koja su dokumenta potrebna za novu putovnicu?

Potrebna je važeća osobna iskaznica, izvod iz matične knjige rođenih, uvjerenje o državljanstvu, dvije uplate u ukupnom iznosu od 2200 dinara i stara putovnica. Za malodobne osobe potreban je izvod iz matične knjige rođenih, uvjerenje o državljanstvu, stara putovnica, uplate, prisutnost obaju roditelja koji potpisuju izjave, te u slučaju da dijete nema putovnicu nego je upisano u putovnici roditelja, oni su dužni donijeti tu putovnicu kako bismo u njoj poništili upis djeteta.

Dakle, nema više upisivanja malodobne djece u putovnicu?

Nema. I djeca od tri mjeseca dobivaju novu biometrijsku putnu ispravu. Za djecu do 3 godine roditelji trebaju napraviti fotografiju 5 puta 5 centimetara, zato što kod djece te dobi nisu dovoljno razvijene papilarne linije i tu primjenjujemo posebnu metodu, kako bi dijete moglo dobiti putovnicu. Ta fotografija ne smije biti starija od 6 mjeseci i ne smiju se vidjeti ruke roditelja na njoj.

Koliko stari mogu biti izvod iz matične knjige rođenih i uvjerenje o državljanstvu?

I izvod i uvjerenje mogu biti stari do 5 godina. Sva dokumenta nakon skeniranja vraćamo građanima i oni ih mogu koristiti za druge potrebe.

Građanin koji želi novu putovnicu, mora se prvo na šalteru Policijske uprave prijaviti za zakazivanje termina. Koliko se čeka na novu putnu ispravu?

Za zakazivanje termina građanin treba doći na šalter s potrebnim dokumentima, a jedan član obitelji termine može zakazati i za ostale članove obitelji, s tim da mora donijeti dokumenta za sve. Želim naglasiti kako mi već sada u razdoblju do konca rujna imamo otprilike 10.000 građana sa zakazanim terminima.

Ljubiša Zec

cijeli posao biti obavljen u zakonskom roku, tj. do konca ove godine. Osim izdavanjem putovnica i osobnih iskaznica, ovaj se odsjek bavi i izdavanjem vozačkih i prometnih dozvola, poslovanjem oružja i poslovima državljanstva.

Koliko je građana do sada na području Policijske uprave Subotica dobilo nove putovnice?

U Policijskoj upravi Subotica, koja osim u Subotici obuhvaća još i samostalne policijske postaje u Malom Idošu i Bačkoj Topoli, do

Znači li to da je već sada rujan najbliži rok za izdavanje putovnice?

Da, ali moram reći i da postoje određeni prioriteti. Građani koji su na privremenom radu u inozemstvu trebaju doći s dokumentima i oni imaju prioritet. Ti građani novu putnu ispravu dobivaju u roku od 7 dana. Također, ako neki građanin želi ranije dobiti novu putovnicu,

sugeriramo mu da prvo zamijeni osobnu iskaznicu za novu, biometrijsku osobnu iskaznicu. To zbog toga što taj građanin zamjenom osobne iskaznice ulazi u bazu podataka koju mi koristimo za izdavanje putovnica, tako da nam za građanina koji prvo pravi putnu ispravu treba 20-25 minuta, dok za onog koji već ima novu osobnu iskaznicu, procedura zaprimanja

zahtjeva za novu putovnicu traje do 10 minuta.

Osim toga, u više su nam se navrata kolektivno obratila kulturno-umjetnička društva, sportske organizacije, škole, gospodarstvenici, sa zahtjevom da im se ubrza izdavanje nove putovnice. Tu smo u dogovoru s načelnikom, koji je parafirao te zahtjeve, određivali bliže termine i na taj način im izlazili u susret.

Želim naglasiti i kako na razini Republike Srbije otprilike 20 posto građana ima putovnice, dok taj podatak uopće ne vrijedi za Suboticu. Naša je procjena da u Subotici čak 40 posto stanovništva ima putovnice. Potrebno je, dakle, zamijeniti velik broj putnih isprava i zato svakog građanina koji dođe na šalter sa zahtjevom pitamo koliko mu je hitno dobiti putnu ispravu. I, ukoliko to nije toliko hitno, nego je razlog zamjene putovnice samo zakonska obveza, onda im mi sada nudimo termine s kraja rujna i početka listopada.

Kako ste se u Policijskoj upravi Subotica organizirali za ovaj posao?

Iako se na termin čeka mjesecima, građani Subotice su to prihvatili doista vrlo odgovorno i ja sam im, kao voditelj Odsjeka za upravne poslove, zahvalan. Jako je mali broj građana negodovao zbog ovakve situacije, ali ljudi koji rade na ovom poslu daju svoj maksimum i u zakonom predviđenom roku izaći ćemo u susret svima onima koji budu zainteresirani za zamjenu putnih isprava. U tu svrhu dobili smo i dva nova foto boksa koje smo montirali i mislim da ćemo sadašnjih stotinjak zaprimljenih zahtjeva dnevno moći povećati na nekih 130. To bi trebalo biti dovoljno da svim građanima Subotice u zakonskom roku zamijenimo putovnice.

Koliko stranaka odjednom može biti obrađeno?

Imamo pet računala i pet foto boksova, tako da istovremeno možemo zaprimati pet zahtjeva. Ponekad, recimo subotom, koristimo i dodatna 3 računala i 3 foto boksa koji se inače koriste za zaprimanje zahtjeva za nove osobne iskaznice. Radno vrijeme nam je od 7 do 20 sati radnim danom, s tim da se sa strankama radi do 19 sati, te subotom od 7,30 do 12.

Kad je rok za zamjenu osobnih iskaznica?

Rok je 31. srpnja 2011. godine. Želim naglasiti, posebno za starije sugrađane koji imaju trajne osobne iskaznice, da više nema iskaznica s trajnim rokom važenja, nego se one

za sve punoljetne građane izdaju na 5 godina. Zbog toga apeliram na sve da izdade potrebna dokumenta i polako se pripreme za zamjenu. Iako postoji mogućnost da se i sada, po nižoj cijeni, izvadi stara osobna iskaznica, koja može važiti do 31. srpnja 2011. godine, svima preporučujem da izdade nove osobne iskaznice, a termini se zakazuju za otprilike mjesec dana unaprijed. Kako vrijeme protječe, ti će se termini zakazivati na sve dalji rok.

U pojedinim medijima već tjednima traje kampanja kojom se pokušava kompromitirati čitav postupak izdavanja novih putnih isprava. Ti mediji svakodnevno pišu kako su nove putovnice Republike Srbije zapravo falsifikati. Kako to komentirate?

Policijska uprava u Subotici isključivo je zadužena za zaprimanje zahtjeva u elektroničkom obliku za nove, biometrijske putne isprave i osobne iskaznice. Ti se zahtjevi u elektroničkom obliku šalju na izradu u Beograd, znači nove putne isprave i osobne iskaznice rade se na Topčideru u kovnici novca koja je pri Ministarstvu financija. Od Policijske uprave Subotica preko 12.000 građana je dobilo nove putovnice i niti jedan se nije pojavio s problemom, niti imamo informaciju da je imao bilo kakav problem pri pokušaju ulaska u bilo koju državu Europe, Amerike ili Azije.

Bio sam na sastancima s predstavnicima i mađarskog i hrvatskog konzulata u Subotici i tamo nam je rečeno da su naše nove putne isprave, koje se izrađuju u kovnici novca, među najkvalitetnijim u Europi.

Zvonimir Perušić

ODRŽAN SEMINAR ZA ŠKOLSKJE PSIHOLOGE, PEDAGOGE I PROFESORE O SEKSUALNOM ZLOSTAVLJANJU DJECE

Nasilnik je obično blizak djetetu

primjenjivati fizičku silu. Podaci pokazuju kako je tek svako peto seksualno zlostavljano dijete žrtva i fizičkog nasilja. Poražavajuće je također da odrasli najčešće ne vjeruju u iskaz djeteta, poriču da se tako nešto dogodilo, te vjeruju počinitelju, a okolina je uvijek sklona kriviti ženu, jer vladaju stereotipi kako su majke prešutne ili aktivne sudionice.

»Kada majke svjesno znaju što se događa, istog trenutka odgovorno reagiraju da zaštite djecu. One će najčešće odmah poduzeti sve što je u njihovoj moći, osjećaju se izuzetno krivima zato što to nisu ranije uočile, a u isto vrijeme gube povjerenje u partnerskom odnosu, prelistavaju sve ono što je bilo. Za nasilje je uvijek odgovoran isključivo počinitelj, a ne majka, dijete ili bilo tko drugi tko nije znao ili se nije snašao u pravilnoj reakciji.«

»Uzrok nasilja nije psihopatologija, počinitelji nisu bolesni, psihijatrijski pacijenti, i ne postoji ništa što je upadljivo ponašanje počinitelja. Počinitelj će učiniti sve kako bi ostao neupadljiv i kako ni na koji način ne bi skrenuo pozornost na sebe« ističe Dušica Popadić i dodaje kako se ne može govoriti o profilu nasilnika, profilu žrtve ili obitelji: »Problem jest što nemate formule, može se dogoditi u svakoj obitelji – srećom ne dešava se.«

Domaće zakonodavstvo u području seksualnih delikata poznaje veoma različite propisane kazne, ali su one, kaže Popadić, nezadovoljavajuće u smislu da i dan-danas postoje novčane i uvjetne kazne pa do različitih zatvorskih,

koje ne mogu biti satisfakcija za žrtvu. Najčešće se presuđuje godinu do godinu i pol dana ili su presude oslobađajuće, a također je procedura prijavljivanja izuzetno šikanirajuća za žrtvu, koja od trenutka prijavljivanja dežurnom inspektoru do presude, sedam puta mora ponavljati svoju priču.

»U našem zakonodavstvu nakon šest godina od prestanka zlostavljanja ne možete više goniti seksualni delikt. Dakle, ako je osoba seksualno zlostavljana u djetinjstvu, kada nije snažan akter koji može izvesti gonjenje, već to može učiniti kao adolescent i odrasla osoba kada smogne snage prijaviti, tada najčešće zakon ne pruža više mogućnost«, objašnjava Popadić te dodaje, kako su u uređenim državama ubojstva i seksualni delikti kaznena djela koja nikada ne zastarijeva, a sama procedura je u europskim zemljama prijateljski okrenuta prema žrtvi, iskaz se jedanput snima i dalje se ta audio i video snimka koristi, nema susretanja u sudnici s počiniteljem i suočavanja žrtve i počinitelja.

Livia Joó-Horti kaže kako se stručnjacima Expecta često obraćaju roditelji radi psihoterapije djece nakon procesuiranih slučajeva seksualnog nasilja, ali i da tijekom drugih terapija s odraslim osobama nerijetko nailaze na ovakve probleme. Ona dodaje kako je ove godine psihoterapijska pomoć u većem broju zatražena za dječake, koji su bili seksualno zlostavljani od strane očeva.

S. Mamužić

Uspoređujući prijavljene podatke za Srbiju s prijavljenim podacima u drugim zemljama vidimo kako se oni ne razlikuju značajno, a iz toga se može izvesti analogija i reći da je procjena, koja vrijedi za zemlje u svijetu i u regiji, kako je svaka treća djevojčica i svaki sedmi dječak do navršene 18. godine preživio neki oblik seksualnog zlostavljanja, kaže Dušica Popadić

Incest trauma centar, nevladina je organizacija iz Beograda, koja se kao specijalizirana služba punih 15 godina bavi problemom seksualnog nasilja, te pružanjem psihološke pomoći žrtvama nasilja i osobama koje su im od podrške. Ravnateljica Centra Dušica Popadić kaže kako se njihovoj službi prijavi tjedno devet slučajeva seksualnog zlostavljanja djece, te da je u 79 posto slučajeva počinitelj neki član obitelji blizak djetetu, a polovica od toga je otac, očuh ili hranitelj.

»Ne samo što je to zastrašujući podatak, već je to i jako bitno znati zato što smo svi naučili da se treba čuvati i paziti nepoznatih ljudi koje možemo sresti na putu od kuće do škole ili u nekim haustorima, a seksualno nasilje se najčešće događa u obitelji«, kaže Dušica Popadić.

Kako bi naučili prepoznati seksualno nasilje i preventivno djelovati, već treću godinu zaredom fundacija mentalne higijene Expecto u Subotici s Incest trauma centrom organizira seminare za školske psihologe, pedagoge i profesore. Livia Joó-Horti, ravnateljica fun-

dacije, kaže kako u Subotici sada već postoji solidna mreža osnovnih i srednjih škola u kojima rade osobe educirane da znaju djetetu pomoći i pokrenuti proceduru u mjerodavnim institucijama.

Statistike Incest trauma centra i poslije 15 godina jedini su reprezentativni i važeći podaci za Srbiju, a da bi se znalo koliko je seksualno zlostavljanje rasprostranjeno odgovornost je na državi – treba poduzeti ispitivanje velikih uzoraka na općoj populaciji.

»Uspoređujući prijavljene podatke za Srbiju s prijavljenim podacima u drugim zemljama vidimo kako se oni ne razlikuju značajno, a iz toga se može izvesti analogija i reći da je procjena, koja vrijedi za zemlje u svijetu i u regiji, kako je svaka treća djevojčica i svaki sedmi dječak do navršene 18. godine preživio neki oblik seksualnog zlostavljanja«, kaže Popadić

Ona ističe kako sa seksualnim nasiljem ne ide obvezno i fizičko nasilje, jer počinitelj ima moć, autoritet i povjerenje djeteta, koje je u tom slučaju podložno manipulaciji i zloporabi, pa i nema potrebe

TREBA LI SVAKA MJESNA ZAJEDNICA IMATI SVOJU AMBULANTU?

Liječnik pred svakom kućom nije realnost

Tek se 43 posto pacijenata u Subotici opredijelilo za izabranog liječnika. Ako Ministarstvo bude strogo računalo i određivalo sredstva prema broju opredijeljenih pacijenata, postaviti će se pitanje – imamo li opravdanje čak i za postojeći broj liječnika?

Ravnateljica Doma zdravlja Ružica Crnjaković-Tonković

S ljedećeg mjeseca mogla bi biti završena izgradnja ambulanate u Malom Bajmoku, koja će na oko 100 četvornih metara imati dvije ordinacije s potrebnim pratećim prostorijama, te će tamošnjim mještanima zdravstvena usluga biti pristupačnija i neće više morati odlaziti na liječenje u susjednu mjesnu zajednicu Gat. U upravi Doma zdravlja, međutim, kažu kako taj komfor – ambulanta pred kućom, ima i svoju cijenu. Naime, bit će ovo 24. ambulanta na području Subotice, a Domu zdravlja, koji je specifičan u Srbiji po velikom broju objekata, pripadaju još i: Hitna pomoć, Dječji dispanzer, Medicina rada, Poliklinika, ATD dispanzer, koji se također nalaze u posebnim objektima. Dobra strana toga je maksimalna približenost korisnicima, ali to iziskuje i daleko veća sredstva za održavanje i opremanje, te otežava osiguravanje dovoljnog broja liječnika, medicinskih sestara i higijeničara.

»Jedino što možemo uraditi u novoj ambulanti u Malom Bajmoku jest da tamo premjestimo dva liječnika, na primjer jednog iz Gata i jednog iz Novog Sela, jer nemamo suglasnost Ministarstva zdravlja za zapošljavanje novih. Prema tomu, građanima ćemo omogućiti zdravstvenu uslugu malo bližu njih-

voj kući – da ne moraju doći do ambulanate u Gatu ili ambulanate broj 4 na Halaškom putu. S jedne strane je to sigurno jako dobro, a s druge – to je rasipanje novca. Mora postojati razumijevanje građana da ne mogu tražiti u svakoj mjesnoj zajednici ambulantu zato da bi im bila pred kućom, toga nigdje u svijetu nema«, kaže dr. Ružica Crnjaković-Tonković, ravnateljica Doma zdravlja.

HRVATSKI I MAĐARSKI PRIMJER

Osim u Stanici hitne pomoći, Subotica ima dovoljan broj liječnika koji se prema europskim standardima računaju prema broju stanovnika, tj. na jednog liječnika do 1500 stanovnika. Dr. Crnjaković-Tonković podsjeća kako nigdje nije propisano na kojoj lokaciji i udaljenosti mora biti taj određeni broj liječnika, te da je u ovoj računici samo državno zdravstvo, a ne i privatna praksa, koja također ima veliki broj pacijenata.

»Našim građanima, ustvari, nedostaje opredjeljivanje za izabranog liječnika. Mi sutra možemo biti u situaciji da nam Ministarstvo ne da dovoljno sredstava za funkcioniranje, jer se prema posljednjim

podacima samo 43 posto pacijenata opredijelilo za određene liječnike. Što je s ostalima? To znači da ne postoje ili ne idu kod liječnika u Subotici? Ako Ministarstvo bude strogo računalo, dobit ćemo sredstava za onoliko koliko ima opredijeljenih pacijenata i onda se postavlja pitanje – imamo li opravdanja čak i za broj liječnika koji sad imamo? Nedavno smo dobili prigovor iz Mjesne zajednice Ker kako oni žele povećanje broja liječnika, a tamo je od 9000 zdravstvenih kartona tek 2000 pacijenata opredijeljenih. Što je s ostalih 7000?«

Dr. Crnjaković-Tonković smatra kako je obiteljski liječnik budućnost opće prakse, te da i u zemljama u okruženju, koje su sve već isprobale neke nove modele, pa se ponovno vratile na stare, ne postoje domovi zdravlja kakve sada poznajemo. Zdravstveno osiguranje po izboru pacijenata izjednačilo je privatnu i državnu praksu, koja više nije imala razloga postojati. Hrvatska je primijenila model po kojemu je postojeće zdravstvene prostore ponudila na iznajmljivanje liječnicima opće prakse i omogućila im funkcioniranje na taj način što je izjednačila državnu i privatnu praksu. U Mađarskoj

se također puno radi na uspostavljanju tzv. kućnog liječnika (házi orvos).

OBITELJSKI LIJEČNIK

»Mislim da je obiteljski liječnik budućnost i bez obzira koliko se bunimo i kažemo kako liječnik opće medicine ne može liječiti dijete, to nije točno. Vrlo je skupo imati pedijatra u svakom selu, i općenito satnica specijalista puno više košta. Primjerice, i ja sam na neki način obiteljski liječnik, jer kao pedijatrica sad već imam male pacijente mojih pacijanata, znam im roditelje, znam od čega su patili, kako smo se izborili s tim.«

Dr. Crnjaković-Tonković kaže kako u Subotici još svega pet mjesnih zajednica nema svoje ambulanate, te dodaje kako za nju nije sporno treba li ih graditi, ukoliko gradska uprava osigura novac za izgradnju, održavanje i funkcioniranje. Ona ipak ističe kako bi zapravo trebalo raditi na poboljšanju kvalitete usluge: »da budemo ljubazniji, napravimo malo više reda, dogovorimo se s pacijentima kako da zdravstvo funkcionira na njihovo zadovoljstvo«.

S. Mamužić

Sve manje povlastica za studiranje u Hrvatskoj

»Godinama učenike kroz osnovnu i srednju školu pripremamo, očekujemo da će studirati u Hrvatskoj i da će se neki od njih vratiti i dati svoj doprinos našoj zajednici. Stvarali smo čitav ciklus do srednjoškolske razine i sada to presiječeš, i ništa. O čemu onda govorimo?«, kaže Stanislava Stantić-Prčić, članica Izvršnog odbora HNV-a

Nedavno objavljena vijest kako će Hrvatska putem Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija ove godine financirati svega dva bruća iz Vojvodine, izazvala je, malo je reći – neugodno iznenađenje, osobito za studente i njihove roditelje. Hrvatsko nacionalno vijeće odmah je reagiralo dopisom Generalnom konzulatu u Subotici optužujući Hrvatsku kako ne ispunjava svoja obećanja. »Ono što je svim brućima prije upisa obećano neće biti realizirano«, stoji među ostalim u pismu koje je potpisala Stanislava Stantić-Prčić, članica HNV-a zadužena za obrazovanje. Nisu bolje prošli niti studenti na višim godinama studija. Od ukupnih 111 prijavljenih tek su za 37 njih odobrene stipendije. HNV je zatražio što skoriji susret s Petrom Barišićem, načelnikom Službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu pri Ministarstvu, a i dva tjedna nakon objavljenih rezultata natječaja (22. travnja) još uvijek je puno pitanja bez odgovora.

»Hrvatska riječ« je pokušala doći do nekih od odgovora, međutim, na desetak naših pitanja gospodin Barišić je mailom odgovorio tek na ona koja se tiču samo brojki i podataka: na natječaju za dodjelu stipendija za školsku i akademsku godinu 2008./2009. ukupno se prijavilo 1708 kandidata, od čega iz Republike Srbije 111. Broj dodijeljenih stipendija je 332, od čega je 282 studentske i 50 učeničkih. Od ukupnog broja prijavljenih kandidata iz Republike Srbije, 90 kandidata ispunjavaju kriterije natječaja. Ukupno 37 kandidata ostvarilo je pravo na stipendiju prema kriterijima koje je donijelo Povjerenstvo za dodjelu stipendija.

ODGOVORA NEMA

Barišić objašnjava: »Budući da je u proračunu za 2009. godinu za stipendije izdvojen znatno manji

iznos, a broj prijavljenih kandidata uvelike premašuje financijska sredstva kojima raspolaže Samostalna služba za Hrvate u inozemstvu i kulturu, Povjerenstvo za dodjelu stipendija se usuglasilo da se iznos studentskih stipendija smanji s dosadašnjih 700 kuna mjesečno na 500 kuna, a učeničkih s dosadašnjih 500 kuna mjesečno na 400. Također, Povjerenstvo je

Studenti očekuju odgovore

kao jedan od kriterija za dodjelu stipendije utvrdilo i prosjek ocjena, što je i navedeno u tekstu natječaja.»

Mnoga pitanja su i dalje bez odgovora, primjerice, koliki je taj najniži prosjek ocjena koji je utvrdilo Povjerenstvo, što studenti mogu očekivati sljedeće godine, može li se očekivati da studenti ostanu i bez smještaja u domovima, hoće li pasti u vodu višegodišnji naponi koje je Republika Hrvatska ulagala, kako bi se u Vojvodini uvela nastava na hrvatskom jeziku?

Stanislava Stantić-Prčić kaže kako će pojedinačno sa studentima provjeriti tko od njih ispunjava kriterije natječaja a tko ne, te da i dalje inzistira na razgovoru s Barišićem, jer smatra nedopustivim da prvenstveno bruća ostanu bez stipen-

dije. Ona podsjeća kako je prošle godine u Ministarstvu vanjskih poslova održan sastanak kojemu su bili nazočni predsjednik HNV-a Branko Horvat sa suradnicima Ladislavom Suknovićem i Dujom Runjem, te Antom Franjićem iz Generalnog konzulata u Subotici, gdje je dogovoreno da će brućima biti osigurana stipendija i smještaj u studentskim domovima, kao

bi trebale postojati makar za one smjerove koji su bitni za našu zajednicu«, kaže Stantić-Prčić te dodaje, kako HNV ne traži izmjenicu kriterija stipendiranja, već da stipendije dobiju svi bruća – bez obzira na prosjek ocjena postignut u srednjoj školi.

SVE SE DOVODI U PITANJE

Ona smatra kako su višegodišnji naponi uvođenja obrazovanja na hrvatskom jeziku u Vojvodini sada upitni, jer premda neće sva djeca ići na studij u Hrvatsku, to je ipak prirodni slijed školovanja.

»Godinama učenike kroz osnovnu i srednju školu pripremamo, očekujemo da će studirati u Hrvatskoj i da će se neki od njih vratiti i dati svoj doprinos našoj zajednici. Stvarali smo čitav ciklus do srednjoškolske razine i sada to presiječeš, i ništa. O čemu onda govorimo? Koji roditelji će moći financirati studij u Hrvatskoj? Upravo je jedna od kvalitete nastave na hrvatskom i ta mogućnost za lakši odlazak na studij u Hrvatsku, ne kažem jedina, ali se ovime sigurno sve dovodi u pitanje. To pitanje smo postavili i Ministarstvu vanjskih poslova – je li u interesu Republike Hrvatske da Hrvati iz Vojvodine dolaze na studij u Hrvatsku?«, kaže Stanislava Stantić-Prčić ističući, kako se još uvijek, dva mjeseca pred prijamne ispite, ništa konkretno ne zna.

Inače, u Hrvatskom nacionalnom vijeću se do sada prijavilo 15 maturanata zainteresiranih za studij u Hrvatskoj, a koliko će ih doista i otići sigurno ovisi i o uvjetima i povlasticama koje očekuju. A, za studente i učenike kojima nije odobrena stipendija još jedna informacija iz Ministarstva vanjskih poslova je da imaju pravo žalbe u roku od osam dana po primitku pismene obavijesti.

S. Mamužić

Proslava Dana Europe

Subotica se sutra (subota, 9. svibnja) pridružuje proslavi Dana Europe. Cjelodnevni program počinje u 11 sati, kada će na glavnom gradskom trgu biti postavljeni štandovi na kojima će biti promovirane ideje i institucije Europske Unije. Projekcije dokumentarnih filmova »Taksi do tamne strane« i »Engleski kirurg« zakazane su za 19 i 21 sat u amfiteatru Otvorenog sveučilišta, dok je koncert grupe »Nježni Dalibor«, jednog od najpopularnijih bendova suvremene srpske scene, zakazan za 22,30 u Baš kući.

Proslava Dana Europe nastavlja se u nedjelju 10. svibnja, kada će biti prikazani dokumentarni filmovi »Glasujte za mene« (u 19 sati) i »Duhovi cite soleik« (21 sat).

Ulaz na sve događaje je besplatan.

Proslavu Dana Europe organiziraju: Grad Subotica, Centar za lokalnu demokraciju, FOKUS fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo, Festival europskog filma Palić, Festival Slobodna zona, Fond za razvoj neprofitnog sektora AP Vojvodine.

Medija centar u Subotici

Otvoreni Gradski press centar nalazi se u Gradskoj kući na mjestu nekadašnjeg restorana Elza. Medija centar će moći koristiti novinari, ali će se i iznajmljivati zainteresiranim osobama koje žele da u tom prostoru održe konferenciju za novinare.

»Nećemo zaposliti nove ljude, nego će dvije osobe iz protokola preći u ovaj centar. Do sada smo potrošili milijun dinara, a za tu je namjenu iz

proračuna izdvojeno milijun i 600 tisuća dinara. O otvaranju Gradskog press centra u našem se gradu govorilo i ranijih godina i mi smo željeli da ured otvorimo povodom Svjetskog dana slobode medija, koji se obilježava 3. svibnja. Želja je omogućiti lak i širok protok informacija između novinara i građana«, kaže gradonačelnik Subotice Saša Vučinić.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja Projekta: LEGALIZACIJA STAMBENO-POSLOVNOG OBJEKTA, namjena poslovnog je prodavaonica zavrtanjske robe i izgradnja skladišta metalne galanterije čija se realizacija planira na kat. česticama 18635/1 i 18636/1 KO Novi grad (Majšanski put) Grada Subotica.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 8. 5. 2009. godine do 23. 5. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u roku od 15 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom mjerodavnom tijelu.

Venera BIKO

KOMPLETAN PRIBOR ZA RIBIČE

ULOVITE I VI DOBRU CIJENU

53.990 RSD

NOVI MODELI

**Matije Gupca 1
Subotica**
Mob: 063/115-25-78
Tel: 024/525-784

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja cijene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

NA UŠĆU TISE U DUNAV, NA TROMEĐI SRIJEMA, BANATA I BAČKE

Slankamen – srijemski biser

»Tu se spajaju Srijem, Banat i Bačka, tu se grle tri srca junačka.« Ne postoji mjesto u Vojvodini koje bi bilo točnije opisano. Nalazeći se na ušću Tise u Dunav, na tromeđi Srijema, Banata i Bačke, Slankamen kao naseljeno mjesto postoji više od 2000 godina. Arheološki podaci nam potvrđuju kako je ovo područje bilo naseljeno još za vrijeme željeznog doba (800-400 godina p.n.e), kada ga je naseljavalo keltsko pleme Skordisci. Nakon Panonskih ratova (35. godine p.n.e) ovo područje osvajaju Rimljani, koji mu daju latinski naziv Acumincum i drže ga pod svojom vlasti sljedeća četiri stoljeća.

Nakon povlačenja Rimljana smjenjuju se mnoge vladavine: Huna, Ostrogota, Avara i Bizanta, da bi početkom 11. stoljeća ovim područjem zavladała Ugarska i vladala četiri stoljeća. U ovom razdoblju prvi se put spominje i slankamenačka tvrđava (1072. godine) pod nazivom Castrum Zalankemen. Turci 1521. godine osvajaju Slankamen, koji dugo vremena predstavlja tursko uporište.

STARI I NOVI SLANKAMEN

Za vrijeme Velikog turskog rata (1683.-1699.) između Osmanlijskog carstva i Svete lige (Austrija, Poljska, Mletačka republika) kojim su Turci potisnuti iz Austrije, Ugarske i Hrvatske, i koji se završio mirom u Srijemskim Karlovcima (Karlovački mir 1699.), u Slankamenu se odigrala najznačajnija bitka. Austrijska vojska pod komandom grofa *Ludviga Vilhelma Badenskog* sukobila se s turskom vojskom 19. kolovoza 1691. godine. Kršćanska vojska s

približno 30.000 vojnika uspjela je poraziti tursku vojsku od 60.000 vojnika. U sastavu austrijske vojske nalazile su se hrvatske i srpske postrojbe, koje su činile znatan dio vojske. Zapovjednik jedne hrvatske postrojbe bio je *Adam Zrinski*, posljednji iz obitelji Zrinski, koji je, nažalost, poginuo u ovoj bici - čime se ugasila loza Zrinskih. Sredinom 18. stoljeća Slankamen ulazi u sastav Vojne krajine, a 1783. godine osnovan je i Novi Slankamen, koji je naseljen Hrvatima iz Dalmacije i Like. Od tada pa do danas Slankamen se sastoji iz dvaju povezanih dijelova - Starog Slankamena, koji se nalazi uz sam Dunav, i Novog Slankamena, koji se nalazi oko 1,5 km od Dunava.

OSNIVANJE HRVATSKE ČITAONICE

Krajem 19. stoljeća, 1893. godine, na poticaj tadašnjeg učitelja *Julija Havlika* počinje osnivanje čitaonice koja je službeno započela s radom 1902. godine pod nazivom Hrvatska čitaonica.

Za vrijeme Prvog svjetskog rata uz Slankamen je bila postavljena bodljikava žica u dužini od 20 km koja je osiguravala odstupnicu austrougarskoj vojsci. Hrvatska čitaonica 1938. godine postaje Hrvatski seljački dom iz kojeg se razvija Kulturno-prosvjetno društvo »Stjepan Radić«.

Između dvaju svjetskih ratova, sa značajnom hrvatskom većinom Slankamen predstavlja čvrsto uporište Hrvatske seljačke stranke i njene politike. Vođa Hrvatske seljačke stranke *Stjepan Radić* nekoliko je puta držao mitinge u Slankamenu i imao saborskog zastupnika iz Slankamena *Đuku Rajića*.

U Drugom svjetskom ratu Slankamen, kao i cijeli Srijem, ulazi u sastav Nezavisne Države Hrvatske. Početkom rata u Hrvatskoj 90-ih godina 20. stoljeća, u Slankamenu dolazi do velikog progona Hrvata. Progon Hrvata počeo je nasilnim skidanjem hrvatske zastave s Hrvatskog doma 2. svibnja 1991. godine. Paljenje starih hrvatskih knjiga, uništavanje stare i iznimno vrijedne kolekcije slika iz Hrvatskog doma, silovanja, batinanja, otkazi, podmetanja bombi i pucanje po kućama dovelo je do iseljavanja najvećeg broja Hrvata. Hrvata, koji su do početka 1990. godine činili skoro 80 posto stanovništva, danas ima oko 22 posto.

BISER SRIJEMA

Osim svog velikog povijesnog bogatstva, bogatstvo Slankamena je i u njegovim prirodnim ljepota-

ma. Obronci Fruške gore sa svojim vinogradima i voćnjacima breskvi i jabuka, rijeka Tisa koja se poslije svog dugog puta u Slankamenu uliva u Dunav, Dunav sa svojim mnogobrojnim adama i otocima, predstavljaju nemjerljivo prirodno bogatstvo. U Slankamenu se nalazi izvor tople, ljekovite vode bogate mineralima, čija je prva analiza urađena u Beču 1905. godine, zato su prve toplice u Vojvodini osnovane u Slankamenu 1906. godine, a danas predstavljaju važan rehabilitacijski centar. Sve prirodne ljepote, uz mnogobrojne riblje čarde, najkvalitetnije vino, prelijepe plaže, riblje bogatstvo i ribolov na Dunavu i Tisi, Slankamen čine pravim biserom Srijema, koji obvezno treba posjetiti i uživati u njegovim ljepotama.

Dario Španović

Spomenik Slankamenačkoj bitci

Marijan Sabljak, predsjednik HKUPD-a »Stanislav Preprek« iz Novog Sada

Želim očuvati ime našeg velikana

Razgovor vodila: Ankica Jukić Mandić

Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo »Stanislav Preprek« iz Novog Sada prolazi, moglo bi se reći, krizno razdoblje. Nakon osnutka i početka rada 2005. godine, aktivnosti su posljednjih mjeseci utihnule. Bilo je i kadrovskih promjena, a u udruzi očekuju da će poslije rješavanja pravno-formalnih problema, koji su iskrsnuli, uspješno nastaviti raditi.

Kada je i s kojim ciljevima osnovan HKUPD »Stanislav Preprek« iz Novog Sada? I otkud pod tim nazivom?

Moja je intencija bila, kada je o ovoj udruzi riječ, da to bude prijateljski, bratski odnos članova, tako da nas je bilo svih – i Hrvata i pripadnika drugih manjina. Društvo je osnovano u listopadu 2005. godine. Tada nas je bilo desetero, a ja sam jedan od osnivača. Sama ideja da se osnuje hrvatsko kulturno-umjetničko društvo u Novom Sadu značila je da se okupe ljudi u gradu, jer se do tada sve dešavalo samo u Petrovaradinu. Međutim, i tada i sada problem je prostor za rad.

Kada smo se dogovarali o nazivu udruge, bilo je više imena u optičaju, uglavnom velika imena iz povijesti hrvatskog naroda. Ja sam, pak, smatrao kako bi možda bolje bilo da udruga ponese ime nekog lokalnog čovjeka, koji je poznat i čije ime može baštiniti ova udruga. Prva ideja je bila da se nazove po *Iliji Okrugiću-Srijemcu*, ali je u to vrijeme osnovano jedno kulturno-umjetničko društvo u Zemunu koje je dobilo taj naziv, pa tako ta ideja nije zaživjela. Budući da sam od ranije poznavao prof. *Đuru Rajkovića*, on je na katedri predavao crkvenu glazbu a ja sam bio njegov student, kroz razgovor smo zaključili kako bi dobro bilo da društvo ponese naziv *Stanislava Prepreka*. On je bio veliki skladatelj i pjesnik iz Petrovaradina, a sam profesor je doživotno autorski sljednik djela spomenutog skladate-

lja. Uz njegovu suglasnost Društvo je ponijelo to ime.

Kako se dalje odvijao rad »Prepreka«?

Imali smo niz manifestacija, i u Skupštini APV, i u Novosadskom klubu, Domu umirovljenika na Limanu uz suradnju s drugima, tako da je to bio bogat i popunjen program. Bilo je razgovora o tome da se nabave neke narodne nošnje, ali zapravo Novi Sad nema svoju posebnu narodnu nošnju nego bi to bila kombinacija nekih bačkih nošnji i to bi se realiziralo u dogledno vrijeme, kada bi se udruga stabilizirala. Druga namjera je bila kupiti glazbene instrumente. Nastojali smo doći do nešto novca, kroz donacije i slično. S druge strane očekivali smo da i Pokrajina sudjeluje u troškovima nabave opreme. Zatim smo oformili jednu dramsku sekciju unutar koje je bila i recitatorska, čiji sam član bio i još uvijek sam, pa smo u 2007. počeli i u siječnju iduće godine dovršili kazališni komad koji se zvao »Atentatori« od *Tomislava Zajca*, suvremenog hrvatskog dramaturga.

U radu ovog kulturno-umjetničkog društva postoji i razdoblje zatišja. Što je uzrok te stagnacije?

Bivša predsjednica *Zdenka Popov* otputovala je u Francusku, to nije problem, ona je najavila da će otići, i to krajem ožujka ili u travnju prošle godine, ali je sa sobom odnijela rješenje o osnivanju, pečat, kao i popise s imenima članova, tako da mi više nismo mogli okupiti članove. Nje nije bilo, ljudi su se povukli, vidjeli kako tu nešto nije kako treba. Društvo je stalo s radom, spomenuta drama nije realizirana. Nije stvar u tome što je ona sve to odnijela, već ako bi nam to sada dala, mi bismo mogli pokrenuti ljude i nastaviti normalno raditi. Skupština nije funkcionirala, tražio sam od predsjednice da se konstituiraju Skupština, kako bismo

Marijan Sabljak,
predsjednik HKUPD-a
»Stanislav Preprek«

mogli nastaviti s radom i preko pokrajinskih fondova sudjelovati u projektima i, poput ostalih udruga, dobiti neka sredstva.

Kako mislite riješiti taj problem?

Prema onome što znam, problem je samo pravno-formalne prirode. Od osnivača ostao sam samo ja, ostali su se povukli, svatko na svoj način, a ja sam ostao s književnim klubom. Dana 28. ožujka održali smo sjednicu Skupštine i sukladno našem statutu izabrali Predsjedništvo, predsjednika i dva potpredsjednika, s tim da svi imaju svoje određene dužnosti. Nama je sada osim ovih pravnih pitanja najveći problem prostor, jer se sve vrijeme okupljamo u prostorijama koje nam prijatelji ustupaju ili pronalaze, a svoj prostor nemamo. I u takvim uvjetima klub je pripremio kompletan materijal za objavljivanje zbirke pjesama članova, ali zbog nedostatka novca nismo uspjeli. Bila nam je obećana pomoć donatora, ali na kraju su odustali, kako kažu, zbog krize. Klub je radio, sudjelovali smo u svim manifestacijama koje su išle preko Zavoda za kulturu Vojvodine, kao što su, primjerice, Dani materinskog jezika. Ja sam čak za multije-

zični bilten Most pisao članak koji nosi naziv »Hrvatski narodni jezik u Vojvodini«.

Pod okriljem ovog kulturno-umjetničkog društva održava se i manifestacija koja nosi naziv »Preprekovo proljeće«. O kakvoj je manifestaciji riječ?

Moja je želja da se ta manifestacija podigne na višu razinu, na razinu cijele pokrajine. Da sudjeluju pjesnici, skladatelji, romansijeri, pisci novela iz cijele Vojvodine, da to bude manifestacija gdje će se sastati poezija i proza. Naravno, i da se ustanovi nagrada koja će nositi ime ovog skladatelja, gdje bi pokrovitelj, prije svih, bila Skupština APV.

Koji su daljnji planovi HKUPD-a »Stanislav Preprek«, nakon što se riješe svi postojeći problemi?

Prvo je pitanje prostora i telefona, kako bi udruga mogla funkcionirati. Zatim, želimo surađivati s članovima HKUD-a »Jelačić« iz Petrovaradina i mislim da će ta suradnja, kada do nje dođe, biti na zadovoljstvo i jednog i drugog društva, naših gradova, pa i šire zajednice. Potrebno je obnoviti dramski odjel i popuniti ga novim članovima, mladim glumcima iz SNP-a, zatim glumcima amaterima koji su voljni sudjelovati, kao i mladima koji se pripremaju za glumu. Dalje, oformiti povjerenstvo za dodjelu nagrada i pohvala samim članovima za njihov rad i djela, kao što sam već rekao, podići već spomenutu manifestaciju na višu razinu. Naravno, vrlo je bitno omasoviti društvo i ljudima omogućiti pristup, obnoviti web stranicu i, naravno, naći sponzore da se obnovi materijalna baza. Da bi sve to bilo ostvareno, potrebno je promovirati ponovne aktivnosti i rad društva preko elektroničkih i tiskanih medija, kako bi ljudi znali da HKUPD »Stanislav Preprek« postoji i da je tu za sve zainteresirane.

ZBOG ČEGA NE FUNKCIONIRA VIJEĆE ZA MEĐUNACIONALNE ODNOSI OPĆINE APATIN

Politička neslaganja kočiraju rad?

Predsjednik Vijeća Antun Čonka tvrdi kako je do blokade došlo zato što on nije na političkoj liniji aktualne vlasti

U radu Vijeća za međunarodne odnose Općine Apatin došlo je do blokade. Predsjedavajući Antun Čonka pokušavao je u više navrata zakazati sjednicu, no od predstavnika općinske administracije obaviješten je kako to ne dopušta predsjednik Općine dr. Živorad Smiljanić.

Naime, sukladno zakonskim normama, Vijeće je formirano u sklopu Skupštine Općine, s mandatnim razdobljem od četiri godine. U tekućem mandatu radom Vijeća predsjedava predstavnik romske zajednice Antun Čonka iz Sonta. Posljednja sjednica Vijeća, na kojoj je, između ostalih, donesen zaključak o potrebi prisustva predsjednika ili pojedinih članova Vijeća razgovorima u slučaju posjeta Apatinu određenih državnih izaslanstava, ili predstavnika diplomacije matičnih država nacionalnih zajednica koje žive u Općini, održana je 20. veljače. Bilo je riječi i o stanju na polju informiranja u Apatinu i idejama za njegovo daljnje poticanje u smislu davanja potrebnog prostora nacionalnim manjinama. Od tada sjednica ovoga tijela više nije bilo.

»U Vijeće za međunarodne odnose Općine Apatin predstavnici manjinskih zajednica ušli su na prijedlog svojih nacionalnih vijeća«, kaže za HR Antun Čonka. »Na sjednici SO od 30. prosinca 2008. godine mandati su nam verificirani

i izgledalo je kako je sve u redu. Jedan od velikih uočenih problema, kojega sam naglasio na sjednicama Vijeća, jest nepoznavanje povijesti dolaska Roma ili Rumunja na ove prostore, a upravo zbog neznanja, kao i zbog katastrofalnog obrazov-

Antun Čonka

nog stanja pripadnika ove populacije, njihova podložnost političkim manipulacijama je velika. Predlagao sam organiziranje stručnih skupova, kojima bismo pokušali rasvijetliti povijesne činjenice, ali to očito aktualnoj političkoj garnituri na vlasti ne odgovara. Od strane dviju romskih nevladinih organizacija, koje ne bilježe apsolutno nikakve aktivnosti već pet godina, pokrenuta je inicijativa za moju smjenu iz Vijeća, s obrazloženjem

da ne zastupam njihove interese. Na sjednici radne skupine romskih lidera koju sam sazvao, pod točkom razno izglasovana je inicijativa za moju smjenu. Da me se ne razumije pogrešno, nije upitna ta dužnost, želim samo da se ispoštuje zakon-

Živorad Smiljanić

ska procedura i da se ne zaobiđu kompetencije Nacionalnog vijeća Roma u Srbiji. Kada sam pokušao sazvati novu sjednicu Vijeća za međunarodne odnose, dobio sam dopis kojim me općinska administracija obavještava kako se ona ne može održati dok se ne okonča postupak mogega razrješenja, a eventualne primjedbe da u pisanoj formi uputim predsjedniku Općine dr. Živoradu Smiljaniću. U izravnom razgovoru koji je uslijedio,

predsjednik Općine mi je stavio do znanja kako sam nepodoban, jer nisam na političkoj liniji aktualne vlasti.«

Hrvatska nacionalna zajednica u Općini Apatin ima dvojicu predstavnika u Vijeću za međunarodne odnose: Andriju Adina i Stipana Siladeva, obojica iz MO DSHV Sonta. »Nisu mi poznate pojedinosti, no problem očito postoji, ali ga ne možemo rješavati na bilo koji drugi način, osim institucionalno«, kaže Andrija Adin. »Smatram da je potrebno sazvati sjednicu Vijeća za međunarodne odnose, na kojoj bismo trebali dobiti cjelovitu informaciju.«

Predsjednik Općine dr. Živorad Smiljanić ne podržava ovakvu situaciju: »Blokade rada nema i ne smije biti. Ja izravno nemam nikakve kompetencije glede rada Vijeća, ali kao predsjednik Općine moram imati uvida u sva politička zbivanja«, kaže dr. Živorad Smiljanić. »Koliko mi je poznato, i Romi iz Sonta i Romi iz Apatina traže smjenu Antuna Čonke, koji je, po njihovoj tvrdnji, u Vijeće predložio sam sebe, to je prošlo na Romskom nacionalnom vijeću i zbog toga upravo i imamo problematičnu situaciju. Nemam se prava miješati, to neka razriješe kompetentne institucije romske nacionalne zajednice, ja ću prihvatiti svako njihovo validno rješenje.«

Ivan Andrašić

Humanitarni koncert u Velikoj Gorici

Uspješan nastup Brežana

VELIKA GORICA – Članovi HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega boravili su dva dana u Velikoj Gorici. Osim Brežana, na humanitarnom koncertu »U susret turopoljskom Jurjevu« nastupili su još i: Folklorni ansambl »Turopolje«, KUD »Bašćaršija« iz BiH, FA »Šiljakovina«, KUD »Oteks« iz Makedonije i KUD »Januševac«.

Koncert je organizirala Udruga edukacijom protiv raka dojke i FA »Turopolje«, a sredstva od prodanih karata namijenjena su za edukaciju i ultrazvučna snimanja dojki žena s područja Zagrebačke županije.

Članovi HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« u Velikoj su Gorici boravili 25. i 26. travnja, a predstavili su se šokačkim pjesmama i običajem »Kaparac«. Turopoljsko Jurjevo je običaj kojeg je UNESCO uvrstio

u svojstvo nematerijalnih kulturnih dobara pod nazivom »Jurjevdanski ophodi Turopolja«, a na osnovi prijedloga zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Z. Gorjanac

Zonska smotra folklor

Sončani idu dalje

APATIN – Na Općinskoj smotri folklor i običaja, održanoj u Apatinu 30. travnja, nastupili su, pokraj ostalih, i KPZH »Šokadija« i OKUD »Ivo Lola Ribar« iz Sonta. Članovi »Šokadije« izveli su običaj »Žirovanje svinja«, a »Lole« običaj »Kaparac«. Na zonsku smotru plasirale su se obadviije sončanske skupine.

I. Andrašić

Značajna sredstva za nova radna mjesta

Što se tiče pitanja nezaposlenosti, najugroženiji su Zapadnobački i Sjevernobački okrug. U četiri mjeseca ove godine broj nezaposlenih u Vojvodini je narastao za preko 7000, a od toga na Zapadnobački i Sjevernobački okrug otpada oko 3500-4000 ljudi, što upozorava

Pokrajinski program za očuvanje radnih mjesta u AP Vojvodini prošlog je ponedjeljka predstavljen u Somboru. Program se sastoji iz triju dijelova: u prvom dijelu su konkretni projekti koji znače financijsku potporu otvaranju novih radnih mjesta, drugi dio čini platforma koju je Izvršno vijeće AP Vojvodine zaključilo sa svojim socijalnim partnerima – sindikatima i poslodavcima – o načinu djelovanja i rješavanju problema u kolektivima kroz socijalni dijalog, dok treći dio programa čine usporodna iskustva zemalja EU o načinu rješavanja problema s kojima se suočavamo, a koji su tamo rješavani u prošlosti.

Pokrajinska je vlada, lišavajući se mnogih sredstava u drugim područjima, usmjerila značajna sredstva za otvaranje novih radnih mjesta s ciljem da se ovo područje prepozna kao najvažnije u vremenu ekonomske krize.

ALARMANTNA SITUACIJA

Pokrajinski tajnik za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Miroslav Vasin*, svojim je izlaganjem želio poslati poruku optimizma i pokazati kako se dobrim idejama, bez obzira na uvjete u kojima se djeluje, može realizirati

Nade ima: Miroslav Vasin

ono što se želi. Što se tiče pitanja nezaposlenosti, najugroženiji su Zapadnobački i Sjevernobački okrug, stoga u dolazećem razdoblju treba obratiti posebnu pozornost na ova dva okruga, kako bi se poboljšanjem situacije u Somboru, Subotici i njihovim prigradskim naseljima, poboljšala generalna situacija na razini AP Vojvodine.

Prije samog predstavljanja programa Miroslav Vasin je naveo statističke podatke koji govore kako je u prethodne dvije i pol godine u kontinuitetu smanjena nezaposlenost s 275.000, koliko je u

Vojvodini bilo nezaposlenih krajem 2007. godine, na 192.000, koliko je bilo prošle godine. Međutim, u posljednjih nekoliko mjeseci nezaposlenost raste, ne drastično i alarmantno, ali trend rasta postoji. U četiri mjeseca ove godine broj nezaposlenih u Vojvodini je narastao za preko 7000, a od toga na Zapadnobački i Sjevernobački okrug otpada oko 3500-4000 ljudi, što upozorava. On je naglasio i kako je Sombor specijalno ugrožen zbog nekoliko poništenih privatizacija koje su veliki broj ljudi ostavile u problemu, te je formirana

posebna radna skupina koja se treba baviti situacijom onih ljudi koji su tehnološki višak, ili su u opasnosti da to postanu na širem teritoriju Sombora. Po njegovu mišljenju, u ovom momentu nas više stiže kriza koja je prouzrokovana velikim brojem loših privatizacija, nego što je to djelovanje svjetske ekonomske krize. Tipičan primjer loše privatizacije je Sombor s okolicom, gdje su poništene privatizacije do kojih po prirodi stvari nikada nije niti trebalo doći.

NADE IMA

»Nade ima«, tvrdi Vasin. »Pojačanim djelovanjem i osmišljavanjem pravih programa sve ovo možemo anulirati. Program predstavlja, uvjeren sam u to, uspješan pokušaj AP Vojvodine da se otvaranjem novih radnih mjesta u drugim sektorima nadoknadi onaj broj radnih mjesta koji gubimo u poduzećima s objektivnim ekonomskim teškoćama. Dva su cilja ovog programa. Prvi je cilj da broj radnih mjesta na kraju ove godine ostane jednak onom od početka godine, a drugi je cilj ponovno aktivirati princip solidarnosti, koji je već pomalo zaboravljen kod nas, princip po kojem ćemo se svi angažirati na istovjetnom zadatku. Primjerice, ako imamo veliki broj nezaposlenih mladih ljudi, onda ih pripravničkim programom trebamo ne samo zaposliti, nego i pružiti šansu obrtnicima, poslodavcima i svima koji to mogu, da primajući te mlade ljude o trošku države učine nešto što je vrlo korisno – da zaposle mladog čovjeka i konkretno pridonese smanjenju nezaposlenosti, uz sve koristi koje takav aranžman ima za njih«, rekao je Miroslav Vasin.

Z.Gorjanac

Potpredsjednik Skupštine Vojvodine u posjetu somborskoj regiji

Potpura monoštorskim brodograditeljima

SOMBOR/BAČKI MONOŠTOR – Potpredsjednik Skupštine AP Vojvodine *Siniša Lazić*, boravio je krajem travnja u radnom posjetu Gradu Somboru, gdje je sa gradonačelnikom mr. *Dušanom Jovićem* i regionalnim koordinatorom Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine *Velimirom Rokvićem*, obišao radove na sanaciji regionalne ceste koja povezuje naseljena mjesta Svetozar Miletić i Stanišić. Nakon obilaska radova, potpredsjednik pokrajinskog parlamenta Siniša Lazić je s članovima Grada Sombora posjetio i poduzeća »KVK Metal« i »Terratrade Brodoremont« u Bačkom Monošturu gdje su nazočili obilježavanju 207 godina postojanja brodogradilišta u Bačkom Monošturu i porinuću novozgrađenog broda namijenjenog inozemnom tržištu.

Međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu

Najznačajniji agrobiznis događaj jugoistočne Europe

NOVI SAD – Novosadski sajam će od 9. do 16. svibnja biti domaćin izlagačima i posjetiteljima na 76. međunarodnom poljoprivrednom sajmu. Predstojeća priredba će po aktivnostima, poslovnosti i izlagačkoj ponudi zadržati karakter najznačajnijeg agrobiznis događaja jugoistočne Europe. Očekuje se masovno sudjelovanje izlagača iz zemalja u okruženju, te velikog broja drugih zemalja, a za posjetitelje s kupljenim ulaznicama pripremljena je najveća do sada nagradna igra.

I. Kušeta

Novi tamburaški sastav KPZH »Šokadija« Sonta

Opet se čuju tambure

Prvi tamburaški sastav »Šokadije« prije nekoliko godina prestao s radom * Folklorna sekcija, uz svirku »posuđenih« tamburaša, ubilježila veći broj nastupa * U ožujku prošle godine voditelj Stipan Lukić i Zvonko Tadijan okupili novu ekipu i započeli s uvježbavanjem * »Vatreno krštenje« u Tuzli

Piše: Ivan Andrašić

Početkom svojega djelovanja Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte formirala je tamburaški sastav, kojega je vodio *Andrija Adin*. Početni elan i brojni nastupi motivirali su na dolazak u udrugu nove tamburaše i već za dvije godine rada sastav je brojao dvanaest članova. Poslije odlaska Adina tamburaški je sastav nastavio bez njega, no, ne zadugo. Njegovu raspadu svjedočio je voditelj današnjega sastava *Stipan Lukić*, s kojim razgovaram u prostorijama »Šokadije« prije probe tamburaškog sastava. Lukić je danas umirovljenik, veliki dio svoga slobodnog vremena posvetio je »Šokadiji«. »S tamburom se družim još od mladih dana, note ne znam, ali nema toga što ne mogu »skinuti« na sluh. Nas šestorica u sadašnjem sastavu jako se dobro razumijemo i vježbamo s užitkom. Mislim da je prvi sastav bio preglomazan. Svi smo mi amateri, na drugoj strani imamo svoje profesionalne obveze, a vrijeme za vježbanje, nastupe, putovanja, kra-

demo« sami od sebe i svojih obitelji. Volio bih da smo cijelo vrijeme ostali na okupu, no, to jednostavno nije bilo moguće«, kaže Lukić. Tijekom sljedeće dvije godine, iako je Predsjedništvo »Šokadije« Lukića imenovalo voditeljem tamburaškog odjela, folklorashe se na nastupima pratili članovi tamburaškog sastava »Tandora« iz Sonte.

FORMIRANJE TAMBURAŠKOG SASTAVA

Nakon brojnih neuspjelih pokušaja okupljanja nove ekipe voditelj tamburaške sekcije Stipan Lukić i predsjednik »Šokadije« *Zvonko Tadijan* formirali su sastav kojim se danas ponose. »Valjda je, nakon brojnih nesporazuma s voditeljem »Tandore«, u nama proradio onaj poznati stari šokački inat: »E, nećeš!«. Nismo više moljalkali ni tamburaše koji nisu bili članovi »Šokadije«, riješili smo početi s onima koje imamo. Ja sam danas umirovljenik, sviram bas-prim, *Stanko Klecin*, bez stalnog uposle-

nja, svira prim, tu je naš predsjednik Tadijan, za kojega sam znao kako je u mladim godinama dobro svirao gitaru, pa nam je kao takav jako dobar kontraš, a basa se primio pedesetogodišnji *Ivan Vidaković*, kojemu je to bio prvi susret s bilo kakvim glazbalom. Samo mi iz sastava znamo koliko je truda uložio, koliko je svojega vremena žrtvovao kako bi naučio ono što danas zna«, priča nam Lukić. Bila je tu i *Božana Vidaković* sa svojom harmonikom, tako da je novi sastav brzo bio u stanju pokriti potrebe folkloraca.

BROJNI NASTUPI

»Vatreno krštenje« tamburaši su imali u Tuzli, na prvoj središnjoj manifestaciji projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688. – 2008.«. Nakon samo dva i pol mjeseca vježbanja pojavili su se na pozornici pred puno gledatelja. Udruge iz Bačkog Brega i Bačkog Monoštora nisu imale glazbenike, pa su priskočili u pomoć i njihovim folklorcima. Sudjelovali su na brojnim nastupima »Šokadije« tijekom preostalog dijela godine, a uz to su uporno i redovito vježbali. »Sretna okolnost za »Šokadiju« bio je povratak *Aljoše Mihaljeva* s obitelji u Sontu. Poslije kratkog razgovora pristupio je našoj Zajednici, a ubrzo nam je »vratio« i svojega prijatelja *Adama Vulića - Strunju*. Sad nas je šestorica, funkcioniramo jako dobro. Aljoša i Adam »vuku«, a najveća je stvar što trojica čla-

nova našega sastava sviraju više glazbala, tako da možemo razmišljati i o koreografijama uz pratnju samice ili gajdi, po potrebi rabimo violinu, harmoniku, sintisajzer, odnosno možemo u cijelosti ispoštovati našu bogatu tradiciju. S Adamom smo riješili i problem popune mjesta korepetitora, tako da će folklorci imati sve uvjete za kvalitetna uvježbavanja novih koreografija«, kaže pri kraju razgovora za Hrvatsku riječ Lukić. Glazbenici se okupljaju, pred njima je još jedna proba. Predsjednik »Šokadije« Zvonko Tadijan donosi gitaru u futroli, poslije probe nosi je kući. Svirao je gitaru u »momačkim godinama«, vrlo solidno. U njegovoj generaciji takva svirka bila je na velikoj cijeni. Gitaristi, poete, recitatori - obično su bili glavni u društvu, cure su se lijepile za njih. Zatim dolaze Aljoša i Adam, odmah sjedaju, otvaraju bilježnice i dogovaraju se što će vježbati. Ivan Vidaković - Peja ulazi, pozdravlja, skida jaknu i odmah uzima bas u ruke. Zagrijava prste, probajući hvatove »na suho«. Poput cunamija ulazi i *Stanko Klecin* zvani Doktor, donoseći sa sobom zarazu smijeha i vica, onog teškog, oporog, staro-šokačkog. Glazbala se uštimavaju, Aljoša i Adam ostavljaju bilježnicu. Kratak dogovor, a za zagrijavanje prstiju - Subotičko kolo. Tambure zvone, ispunjavajući neveliku »Šokadijinu« prostoriju toplinom glazbe i duša pučkih umjetnika u čijim su rukama.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je investitor »VIP MOBILE« d. o. o, Omladinskih brigada br. 21 - Novi Beograd, podnio zahtjev za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja projekta radio-bazna postaja za mobilnu telefoniju »NS2153 SU Paličko jezero - Trg sv. Proroka Ilije« čija se realizacija planira na kat. čest. 608/4 k.o. Palić, na području grada Subotice.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 24. 4. 2009. do 4. 5. 2009. u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u vrijeme trajanja uvida dostavite mišljenja, primjedbe i sugestije o zahtjevu za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja predmetnoga projekta.

Temeljem članka 14. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« br.135/04) Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za određivanjem obujma sadržaja Studije o procjeni utjecaja na okoliš projekta: »BUNARSKO VODOCRPILIŠTE B-9/II na Vodocrpilištu II., naselja Subotica«, na katastarskoj čestici 14721/4 K.O. Novi grad grada Subotice.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta JKP »VODOVOĐ I KANALIZACIJA«, Subotica - Trg Lazara Nešića 9/a, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 8. svibnja 2009. do 18. svibnja 2009. godine u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo Vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje o zahtjevu za određivanjem obujma i sadržaja Studije o procjeni utjecaja predmetnoga objekta, ovom mjerodavnom tijelu.

Tisuću i pol vjernika iz Hrvatske i Srijema posjetilo Rim

Kipovi hrvatskih umjetnika u Vatikanu

Ovih je dana, od 26. do 31. travnja, tisuću i pol vjernika iz Srijemske biskupije i Đakovačko-osječke nadbiskupije posjetilo Rim i Vatikan, i molilo kraj groba najpopularnijeg rimskog pape - Ivana Pavla II. Nije to ni prvi, ni posljednji posjet vjernika iz Srijema i Hrvatske Rimu i Vatikanu, a zamolili smo *Matu Tijardovića*, poznatog osječkog i hrvatskog kipara i osnivača Ernestinovačke kolonije da prokomentira ovaj posjet, budući da je navršeno desetljeće kako su hrvatski kipari u Rimu radili portrete hrvatskih velikana.

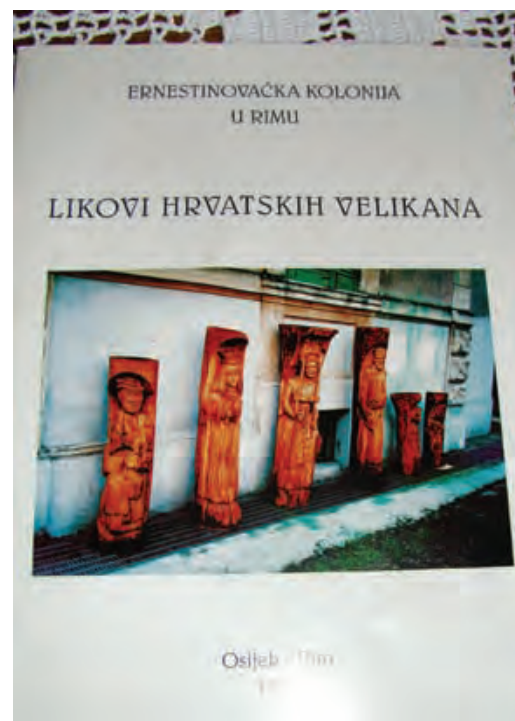
»Odlično da ste se sjetili, jer mi smo doista boravili u Rimu 1999. godine na poziv uprave Doma 'Blaženi Ivan Merz' i podarili im četiri skulpture. Ja sam radio *Bartola Kašića*, oca

hrvatske gramatike u naravnoj veličini, *Miroslav Karač* radio je *Julija Klovića*, sjajnog hrvatskog minijaturista koji je umro u Rimu, *Ivan Mišić*, također Srijemac, radio je bosansku kraljicu *Katarinu Kosaču*, a *Ivan Forijan* je radio *Maricu Stanković*, koja je zbog vjernosti Kristu, Crkvi i papi bila osuđena na 5 godina robije u komunističkom režimu. Poslije smo zajedničkim snagama još uradili *Ruđera Boškovića*, blaženu *Mariju Petković* i veliki reljef Srce Isusovo, koji krasi dvorište Doma 'Blaženi Ivan Merz'.

»Četiri puta sam bio u Rimu i uvijek odem do ovoga doma, a i moji prijatelji koji su hodočastili u Rim, poslije kada me sretnu, čestitaju i priznaju kako je lijepo i tamo sresti poznanike

i prijatelje. I svi naši hodočasnici koji iz čitave Hrvatske pohode Rim, gotovo uvijek idu u ovaj dom, kojega krasi dvije velike zgrade i lijepo uređeno dvorište, a u dvorištu su naše skulpture i veliki reljef Srca Isusovog. Moram reći i to da je prva sredstva za gradnju ovoga doma hrvatskoj zajednici poklonio baš papa Ivan Pavao II. Umjetnici iz Ernestinovačke kolonije još su jednom boravili u Rimu, njih sedam, i uradili su križni put u kapelici Blaženog Ivana Merza, svaki je uradio po dvije uklade. Tada je ovaj dom vodio pater *Nađ*, koji je jedno vrijeme boravio u Osijeku, jedno vrijeme u Zagrebu i predavao u Isusovačkoj gimnaziji, a vrlo često boravi i u Rimu», rekao je *Mate Tijardović*.

S. Žebić

Šokački šešir s trobojnicom na glavi Svetog Oca

Susret Srijemaca s Papom

Predaja darova: papa Benedikt XVI., srijemski biskup mons. Đuro Gašparović i Mato Groznica

Iva Vinkov, kolekcionar iz Vinkovaca

Strast rođena iz šokačkog inata

Između ostalog, u posjedu dida Ive je i neprocjenjiva kolekcija dugih i kratkih cijevi, 26 pušaka, od kojih pokazuje francuski streljački karabin zlatom okovan iz 19. stoljeća, čija je vrijednost danas 10 do 15 tisuća eura. Pištolja ima tridesetak, isto toliko i bodeža, a s ponosom pokazuje damski revolver s 6 cijevi.

Dida Ivu sam susreo na sajmu antikviteta u Osijeku, koji se u drevnoj osječkoj Tvrdi održava svake prve subote u mjesecu. Markantnog kolekcionara iz Vinkovaca sreo sam sasvim slučajno, zagledajući kapak za kotao iz doba Marije Terezije. Kad nečemu ne možete odrediti starost, najlakše je reći da potječe još iz toga doba. Pita me - znaš li čemu je ovo služilo? Dabome. E, ti si pravi, ne znaju baš svi čemu ovo služi. Tako smo se upoznali. Dodao je još kako ima vrijednu kolekciju u Vinkovcima. I to je bilo dovoljno.

Lijep, sunčan svibanjski dan, tu i tamo poneki oblačak, koji se ogleda u kao zrcalo ravnoj površini Bosuta. Vinkovci, prijestolnica Šokadije, tako njegovi žitelji vole reći. I dida Iva živi tu, uz Bosut, u samom centru Vinkovaca, na šetalištu Dionizija Švagelja, poznatog Vinkovčani. Tu u susjedstvu su kuće Ivana

i Josipa Kozarca, jedna odmah tu, kojih pedesetak metara, a druga preko puta Bosuta, u Krnjašu, najšokačijem dijelu Vinkovaca. Ponose se Vinkovčani svojim sugrađanima - Šokčevićem, Kozarcima, Vanjom Radauš, Švageljom i inima, koji su slavu Vinkovaca pronijeli diljem Lijepe Naše, pa i svijeta.

U tim Vinkovcima skrasio se Iva Vinkov. Njegovi su došli iz Bačkog Monoštora još koncem 19. stoljeća, na dvojim zaprežnim kolima. Jedna su vukli konji, a jedna krave. Točnije rečeno, dida Martin je došao s obitelji, dok mu je otac rođen tu, u Retkovcima. Tu je rođen i on, davne 1927. godine.

NI U PARTIZANE NI U USTAŠE

Radni je vijek proveo kao učitelj u selima oko Vinkovaca i u Vinkovcima, a već je 17 godina u mirovini. Prvo mjesto učitelja bilo je u Ilači,

poslije u Cerni, velikom mjestu, punom djece, pa je to ocijenio kao napredovanje. A onda ga vrate u Retkovce. »Pa, ne može se u svom selu biti ni pop ni učitelj. Pa mi još daju da vodim kad su se zadruge raspadale. Selo malo, Šokci zadrte, nas došlje nitko ne voli, to mi je bio najgori period u životu.«

Pitam dida Ivu gdje je završio učiteljsku školu? »Nigdi. Ja sam počeo raditi s ocem, koji je bio remenar, imanje neveliko, to urade braća, a dada veli - mali idi ti u školu. I ja krenem u Vinkovce u gimnaziju, koja je onda bila na glasu. Mama je umrla rano, poslije je došla maćeha, poslije i rat i ja se vratim kući nezavršene škole. U vojsku nisam htio, a dolazili i partizani i ustaše. Ali to nije HSS. Svi moji su bili za Radića, Radića ubili, Maćeku nisu dali, a ja u vojsku neću. Kako se bližio kraj rata situacija se zaoštravala i mene uhite partizani. Kad nečeš u

vojsku, ti ćeš u logor. Ali, ostave me u Privlaku, trebao pisar a ja sam jedini bio školovan. Poslije naidem na oglas, tko ima škole a želi učitelja, može se doškolovati. I ja krenem.«

A, kako je dospio do Vinkovaca? »Moje kolege učitelji počeli su praviti kuće u Vinkovcima, pa riješimo i mi. Započnemo 1963. godine, meni se ukaže mjesto učitelja u Najdorfu, i sljedeće 1964. završimo kuću, mada ne u potpunosti, preko

Kolekcija Zsolnay keramike

ferija ugradimo stolariju i ožbukamo, tu jesen uselimo, a ja dobijem mjesto u 3. osnovnoj školi, Josipa Kozarca, i tu sam ostao sve do mirovine, 18 ili 19 godina, s onom iz Novoga sela.«

Zahvalan sugovornik, mogli bismo divaniti do zore, ali već je vrijeme da predemo na dida Ivinu strast, ljubav prema starinama. »Počeo sam s numizmatikom. Moj je punac bio bilježnik u Donjem Miholjcu, mada je rodom iz Cerne, i moja je supruga rođena u Miholjcu. Oni su se poslije vratili u Cernu, mi smo se oženili, i tijekom godina, jedne večeri sjedimo i divanimo, a punac ustane i donese neku kutijicu, u njoj krune i petokrune, forinte i srebrni novac. Kaže - poklanja nam, a moja se *Draženka* nasmijala. Pokažem ja to kolegama i nedugo zatim kolega, tajnik u susjednoj školi, dođe i nudi da otkupi, a od tridesetak primjeraka izdvoji dvadesetak najboljih. E, nećeš, proradi u meni šokački inat, i ja počnem skupljati. Prvo novac, pa značke, pa filatelija i onda sve što mi dođe pod ruku, evo, ovo što ovdje vidite.«

PONOSAN NA ZSOLNAY KERAMIKU

A, prvo sam vidio stari ambar i imam dojam da je on središte dida Ivine strasti. Taj je ambar pre-seljen iz Retkovaca, a danas je tu više od polovice dida Ivine zbirke. Burad, ali ne bilo kakva, dubljena u hrastovom trupcu, najmanje 4-5 akova, pa dudova burad za rakiju,

pa dubljene košnice i tako redom. Barem tridesetak oboraka, uboraka, mjerica, kao da smo u Bošnjacima. Lijepa zbirka starinskih lampi, visećih, stajaćih nosećih, a on posebice ističe jednu malu, lampu za sluški-

patno iz vremena kada su Englezi na ovim prostorima eksploatirali šume, pa sikirice iz 18 i 19. stoljeća, oružje poljara, koje su i objesni Šokci znali nositi navečer u šor.

Tu je i lijepa zbirka ruha, šokačkog, svečanog, špenzleta, muška i ženska, bez kragne, rubine za muške i ženske, kožuh dugački iz komletinaca i kožušci, svečano ukrašeni, lijepa kolekcija šokačkih kapa, šešira i plišanaca sa zelenom, crnom i smeđom plantljikom. Tu su i muške torbe, a dida Iva je osobito ponosan na jednu iz Monoštora, što je još dida nosio. A ručnika i otaraka bezbroj, tkanih, vezanih, šlinganih, ljepota. Moj je sugovornik bio i lo-

isto toliko i bodeža, a s ponosom pokazuje damski revolver s 6 cijevi. Osobito je ponosan na kolekciju Zsolnay keramike, a od tridesetak čupova niti jedan nije iste veličine i boje. Hvali se kolekcijom od 70 Radićevih slika i portreta i 120 knjiga o HSS-u iz različitih razdoblja djelovanja, a ističe knjigu o Radiću tiskanu u Beogradu na ćirilici. Ima i nekoliko kandžija, jer otac je bio remenar, a hvali se da dobro puca tim alatom seoskih svinjara. Pokazuje i nekoliko kobilaša, sanduka za djevojačku spremu, koji se donese u kuću čim se curica rodi, a svake se godine nešto otkla i slaže u kobilaš da bude spremno kada djevojka

nje, gdje gazdarica nalijeva petrolej od ponedjeljka do ponedjeljka, pa valjda da se samo može prisvuć. Tu je i kolekcija stupa, avana i mlinova za mak i orahe, jer kava se nije pila u seljačkim kućama. Samo kod dida Ive možete vidjeti miljokaz, vjero-

vac, kako kaže, dok se nije opametiio, pa ima neprocjenjivu kolekciju dugih i kratkih cijevi, 26 pušaka, od kojih pokazuje francuski streljački karabin zlatom okovan iz 19. stoljeća, čija je vrijednost danas 10 do 15 tisuća eura. Pištolja je tridesetak,

stigne za udaju. Tu je i kovčeg iz vremena Marije Terezije, obložen kožom i okovan, jer nije se nekada putovalo kao danas, i trebalo je izdurati put.

Na kraju, pričamo o Monoštoru i Monoštorcima. Dolazili su trbuhom za kruhom koncem 19. stoljeća, vriedni i radini, uglavnom su se snašli, a po ugledu na Bunjevce, školovali su djecu. »Kažete da znate veterinaru *Periškića*, a ja sam s njegovim ocem svirao. Nas pet-šest svirali smo igranke, zabave, svatove, ali samo našim familijama. Prvi sam put išao u Monoštor 1963. godine i dopalo mi se, pa poslije sve češće, a bio sam i prije dvije-tri godine. Na žalost, i posljednji stric je umro, kćerka je udana, danas je ona *Šimunova* i vidimo se za kirbaj ili Zavitni dan. Zadnji put sam bio prije nekoliko godina, a ne dao Bog da bude zadnji«, kaže nam dida Iva Vinkov, Monoštorac rođen u Retkovcima.

Slavko Žebić

RETROSPEKTIVA FILMOVA LORDANA ZAFRANOVIĆA U BEOGRADU

Od ranih naslova do fragmenata dokumentarca o Titu

Projekcijom filma »Okupacija u 26 slika«, svojevremeno jugoslavenskim kandidatom za Oscara, u utorak 5. svibnja u beogradskom kinu »Balkan« otvorena je retrospektiva filmova čuvenog redatelja *Lordana Zafranovića*.

Do 10. svibnja publika će moći vidjeti petnaestak reprezentativnih ostvarenja ovoga kontroverznog šoltanskog filmaša. Od igranih filmova bit će prikazani: »Predgrade Ibisa« (1972.), »Muhe po Mati« (1975.), »Ubistvo u noćnom vlaku« (1973.), »Pad Italije« (1981.), »Rad zida grad« (1974.), »Nedjelja« (1969.), »Ujed anđela« (1983.), »Halo-praznik kurvi« (1988.).

Čuveni jugoslavenski i hrvatski redatelj: Lordan Zafranović

Na programu su također i dva kratka igrana filma: »Poslije

podne« (1967.) i »Valcer« (1970.), kao i dokumentarci »Oproštaj s

Titom« (1980.), »Zavičaj« (1972.) i »Simfonija velegrada« (2004.).

Poseban događaj u okviru retrospektive bit će prikazivanje materijala iz dokumentarne serije o Titu, koja bi u deset nastavaka od 50 minuta trebala biti prikazana na hrvatskoj televiziji krajem godine, ali će od nje napraviti i sedamdesetominutni film.

Retrospektivu filmova Lordana Zafranovića organizirali su Zajednica Hrvata Beograda »Tin Ujević« i Intermedia Network.

Inače, prva retrospektiva Zafranovićeve filmova u Beogradu priredena je 2001. godine.

D. Bebić

KOMENTAR

Umjetnosti i zanati

Piše: Zvonko Sarić

U današnje vrijeme teško je posve jasno ustvrditi što je umjetnost i koju bi ulogu ona trebala imati u suvremenom svijetu. *Paul Oskar Kristeller* u jednome svom članku objavljenom koncem prošlog stoljeća u publikaciji Princeton University Press tvrdi kako moderni koncept umjetnosti potječe iz 18. stoljeća, kada se stara funkcionalna ideja umjetnosti podijelila na dvije kategorije: lijepu umjetnost i zanat. Takva podjela proizašla je iz epohe prosvjetiteljstva. Priča o konceptu umjetnosti od 18. stoljeća do danas, ponovno je itekako aktualna danas, nakon epohe postmoderne u kojoj je umjetnost vješto i efikasno svedena i getoizirana u još jedno polje unosnih tržišta.

Ponovno, malo po malo, u novome kontekstu, postaju aktualna nastojanja umjetničkih pokreta i pristupa iz druge polovice 20. stoljeća koja su dolazila iz pop-arta, minimalizma, konceptualne umjetnosti, neorealizma, videa, performansa ili umjetnosti instalacija, kada su se umjetnici u raznim medijima pokušavali osloboditi ograničenja umjetnosti u nastojanju da nadvladaju razdvajanje između »umjetnosti« i »života«.

Promišljajući pitanje umjetnosti u povijesnom kontekstu, jasno je kako su afrička maska ili grčka keramika umjetnička djela, ali ta je umjetnost imala svoju namjenu i značenja posve drukčija, nego što nam to pruža uvid zahvaljujući praksi muzejske konzervacije. Pogledamo li reprodukcije antičkih skulptura u raznim enciklopedijama, ustvrdit

ćemo kako je ponovno u pitanju umjetnost. No, trebamo znati kako te skulpture na tadašnjim javnim mjestima ne mogu biti svedene samo na estetsku i ukrasnu ulogu. Nisu to bili samo obični ukrasi polisa, nego su kao dio života polisa, podsjećali građane na heroje i povijest grada. Tadašnja je umjetnost bila usko povezana sa životom polisa, oslikavani su pehari, vaze i amfore za vino s temama iz društvenog života (atletska natjecanja, rat, lov, gozba), izrađivali su se kiparski prikazi u čast bogova, obilježavani su grobovi, a iz perioda Rimskog Carstva poznati su mozaici s motivima iz života prikazivani na zidovima i podovima, poznati su iz tog razdoblja i žrtvenici, stupovi s historijskim zapisima, a bila je i velika zastupljenost umjetnosti freski kao elementa ukrašavanja kuća, dok je najveća novina u umjetnosti Rima bila organizacija arhitektonskog prostora. Ako se osvrnemo na period renesanse, možemo uočiti kako su renesansne slike stvorene s određenim ciljem i za određeno mjesto. Te su slike dijelovi oltara ili ukrašavaju vjenčane škrinje, a znamo ih i kao ugrađene u zidove soba ili u stropove dvorana. Primjera je doista još mnogo. Ritualni i praktični predmeti, kao i umjetnička djela koja nisu bila odvojena od funkcionalnog konteksta, imali su namjenu u svakidašnjem životu i služili su kao primjeri svakidašnjeg života.

O mogućnosti brisanja granice između »umjetnosti« i »života« ne moramo učiti, primjerice, samo od *Yuriko Saito*, koja sugerira da se iz brojnih tradicionalnih japanskih postupaka može dosta naučiti o »umjetnosti i estetici svakidašnjice«.

Može se netko iznenaditi, ali i kulturna praksa bunjevačkih Hrvata svjedoči o primjeru umjetnosti i kulture kao dijela života, u slučaju gdje umjetnost nije svedena samo na mogućnost estetske kontemplacije. Svatko onaj, tko samo bolje upozna i doživi Dužijancu, brzo će shvatiti koliko ova manifestacija sadrži kulturnog blaga, koje je u neraskidivoj vezi sa životom bačkih Hrvata. Ostaje pitanje – hoće li se umjetnost moći vratiti tamo gdje i spada, u svakidašnji život, ili će ostati po onoj staroj: novac ne pita nikoga!

Ištvančićev film »Bunarman« nagrađen u Italiji

ZAGREB – Hrvatskom dokumentarnom filmu »Bunarman« redatelja Branka Ištvančića i scenarista Davora Šišmanovića dodijeljena je specijalna nagrada žirija na »Delta Film Festivalu 2009.« u Italiji.

Svečanost dodjele nagrada bit će održana u subotu 23. svibnja u Bologni, za kada je zakazana i projekcija nagrađenih filmova.

Film »Bunarman« iz produkcije Dokumentarnog programa HRT-a sudjelovao je na više od 30 međunarodnih festivala, na kojima je osvojio više nagrada.

Godišnji koncert tamburaša HKPD-a »Matija Gubec«

RUMA – Veliki tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume u subotu će, 9. svibnja, održati redoviti godišnji koncert. Gosti na ovogodišnjem koncertu bit će članovi HKD-a »Lisinski« iz Našice, poznati rumski kroničar Ratko Racković govorit će o povijesnim vezama i odnosima gradova Ruma i Našice, a kraći recital izvest će Marijeta Rakoš.

Godišnji koncert HUK-a »Lajčo Budanović«

MALA BOSNA – Hrvatska udruga kulture »Lajčo Budanović« iz Male Bosne u subotu, 9. svibnja, priređuje godišnji koncert. Na programu su spletovi bunjevačkih, banatskih, mađarskih i vlaških plesova. Osim domaćina, nastupit će i gosti: folklorci HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankute i tamburaši HKUD-a »Ljutovo« iz Ljutova. Koncert će biti održan u Domu kulture u Maloj Bosni, početak je u 19 sati i 30 minuta.

Koncert pripremnog ansambla »Kola«

SUBOTICA – Folklorni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« priređuje godišnji koncert pripremnog ansambla, koji će biti održan u subotu, 9. svibnja, u velikoj dvorani Centra. Gosti na koncertu bit će – KUD »Mokrin« i KUD »Slavko Gajin«.

Karte se po cijeni od 150 dinara mogu kupiti u pretprodaji, ili na ulazu pred početak koncerta. Početak koncerta je u 19 sati.

Predavanje o Hrvatima u Vojvodini u Beču

BEČ – Prema najavama organizatora u srijedu, 6. svibnja, u Beču je održano predavanje s temom »Hrvati u Vojvodini jučer, danas i sutra«. O ovoj temi je govorio Tomislav Žigmanov, književnik i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Prije predavanja, koje je održano u prostorijama Hrvatskog povijesnog instituta u Beču, književnu i kulturnu djelatnost Tomislava Žigmanova ukratko su predstavile doc. dr. sc. Sanja Vulić, voditeljica HPI, te dr. Andrea Zorka Kinda Berlaković sa Sveučilišta u Beču.

Srbijanska kazališta na festivalu u Rijeci

RIJEKA – Predstavom »Tartuffe« J. B. P. Molierea u režiji Egona Savina i u izvedbi Jugoslovenskog dramskog pozorišta iz Beograda, u nedjelju, 3. svibnja, otvoren je 16. po redu Međunarodni festival malih scena u Rijeci, piše Hina.

Do 11. svibnja na programu festivala bit će deset predstava iz: Hrvatske, Njemačke, Srbije, Litve i Mađarske.

Uz predstavu »Tartuffe« na programu festivala su Barfussove

»Seksualne neuroze naših roditelja« Narodnog pozorišta iz Beograda u režiji Tatjane Mandić-Rigonat.

Izbornik Festivala je Jasen Boko, a festival ove godine, za razliku od nekoliko prethodnih, nema tematsku okosnicu, već su predstave odabrane na temelju estetske izvrsnosti.

Po anketi najpoznatiji hrvatski pjesnik Tin Ujević

ZAGREB – Tin Ujević je proglašen najpoznatijim hrvatskim pjesnikom u anketi koju je među hrvatskim građanima u sklopu akcije »Proljeće s knjigom Matice hrvatske« provela Matica hrvatska.

U anketi je tijekom travnja, mjeseca koji je bio posvećen hrvatskom pjesništvu, sudjelovalo 752 građana. Nakon Tina Ujevića najviše glasova su osvojili Dobriša Cesarić,

Vesna Parun, Dragutin Tadijanović i Antun Branko Šimić.

Nakon izbora najpoznatijeg hrvatskog pjesnika, građani će u sklopu akcije »Proljeće s knjigom Matice hrvatske« u svibnju moći izabrati najvažnijeg hrvatskog jezikoslovca, a u lipnju najpoznatiji hrvatski spomenik.

»Cinema City« u Novom Sadu

NOVI SAD – Međunarodni festival filma i medija Cinema City bit će održan od 6. do 14. lipnja u Novom Sadu, najavili su organizatori. Pod sloganom »Cijeli grad je kino«, festival će se odvijati na 20 lokacija, a 150 filmova bit će prikazano u 16 programskih cjelina.

Festival Cinema City prošle je godine posjetilo 55.000 ljudi. Organizator festivala je Udruga Exit.

Raspisan natječaj za dodjelu nagrade »Ksaver Šandor Gjalski«

ZAGREB – Kulturna manifestacija »Dani Ksavera Šandora Gjalskog« i Društvo hrvatskih književnika (DHK) raspisali su natječaj za dodjelu književne nagrade »Ksaver Šandor Gjalski« za 2009., piše Hina.

Za nagradu se mogu natjecati književna djela objavljena od 1. rujna 2008. do 1. rujna 2009., do kada se moraju i dostaviti u pet primjeraka na adresu DHK-a (Trg bana Jelačića 7/1, Zagreb).

Književnim djelom koje se može natjecati smatraju se roman te zbirka pripovjedaka, priča, novela ili putopisa.

Ta godišnja nagrada za najbolje objavljeno prozno književno djelo utemeljena je 1979. radi poticanja književnog stvaralaštva u Hrvatskoj, u čast hrvatskom književniku Ksaveru Šandoru Gjalskom.

Nagrada će biti dodijeljena 24. listopada u Zaboku, a sastoji se od novčanog iznosa, diplome i plakete s likom Ksavera Šandora Gjalskog, rada akademskog kipara Ive Kerdića.

U SENJU PREDSTAVLJEN DRUGI SVEZAK MONOGRAFIJE »ŽIVJETI NA KRIVOM PUTU«

Vrijedna etnografska građa o primorskim Bunjevcima

Knjiga predstavlja uspjele spoj tradicionalnoga etnološkoga rada na prikupljanju terenske građe i modernoga pristupa, koji istraživačke spoznaje želi primijeniti na dobrobit mještana i lokalne sredine

Znanstvene monografije, osobito one s primarno etnološkim sadržajem, danas su vrlo rijetke. Većina monografija sadržava povijesne i zemljopisne podatke, podatke o stanovništvu i njihovim govornim osobinama, dok su etnografski i etnološki sadržaji najčešće svedeni na kratke opise lokalnih običaja, prije s dekorativnom, nego strukturalnom funkcijom.

Nedavno izašli drugi svezak etnološke monografije o primorskim Bunjevcima »Živjeti na Krivom Putu«, koju su uredile *Milana Černelić, Marijeta Rajković i Tihana Rubić*, izuzetak je kako u etnografskom prikazu građe, tako i u etnološkoj interpretaciji. Sve teme istraživači su nastojali temeljito istražiti, naravno, koliko je to bilo moguće s obzirom na rano nestajanje pojedinih elemenata tradicijske kulture (primjerice tradicijsko odijevanje). Nadalje, nastojalo se sadržaj kazivanja o pojedinim elementima tradicijske kulture sagledati, a potom i prezentirati, u njihovom konkretnom prostornom i vremenskom kontekstu, pritom imajući u vidu niz različitih društvenih, političkih, ekonomskih i drugih čimbenika tijekom 20. stoljeća. Isto tako, autorice su nastojale zabilježiti sve ono što Krivopučani znaju o nekoj tradicijskoj pojavi prema usmenoj predaji, a što iz življenog iskustva, kao i utvrditi kontinuitete i transformacije tradicijskih obrazaca i sadržaja, te istovremeno imati u vidu njihovu moguću buduću primjenu.

OPSEŽAN ISTRAŽIVAČKI PROJEKT

Izdavači drugog sveska monografije »Živjeti na Krivom Putu«, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Gradski muzej Senj, organizirali su prošlog petka u svečanoj dvorani Pučkog otvorenog učilišta M. C. Nehajeva u Senju predstavljanje ove knjige. Govoreći u ime uredništva prof. dr. sc. Milana Černelić podsjetila je

kako su istraživanja tradicijske kulturne baštine primorskih Bunjevaca započela još 1998. i 1999. godine, a prezentacija rezultata pokazala je kako je kulturno naslijeđe primorskih Bunjevaca iznimno bogato te kako bi od velike važnosti bilo obaviti sustavna etnološka istraživanja čitavoga planinskog prostora Velike Kapele i Velebita, naseljenog bunjevačkim stanovništvom. Rezultati tih početnih istraživanja bili su poticaj za osmišljavanje prijedloga projekta etnoloških istraživanja ovoga područja pod naslovom »Identitet i etnogeneza primorskih Bunjevaca«, koji je zahvaljujući Ministarstvu znanosti i tehnologije Republike Hrvatske u rujnu 2002. godine odobren i trajao je do kraja 2006. godine.

»Jedan od ciljeva projekta, čija sam bila voditeljica, bilo je prikupljanje građe o tradicijskoj i

suvremenoj kulturi primorskih Bunjevaca, budući da je ova grana bunjevačkih Hrvata gotovo potpuno etnološki neistražena«, rekla je dr. Černelić i ustvrdila, kako se izbor tema temeljio na specifičnim značajkama načina života ove zajednice, po kojima se ona razlikuje od ostalog stanovništva Primorja. Osim prikupljanja građe o tradicijskoj kulturi, svrha ovako koncipiranog istraživanja bila je i utvrđivanje odrednica bunjevačkog etno-regionalnog identiteta, kao i proširivanje spoznaja o njihovoj etnogenezi, na osnovi kompariranja kulturnih obilježja ove bunjevačke zajednice s drugim skupinama bunjevačkih Hrvata (u Bačkoj u Vojvodini i u Mađarskoj), kao i na širem prostoru njihove moguće pradomovine, koja zahvaća jadransko-dinarski granični pojas.

METODOLOŠKE NOVINE U ISTRAŽIVANJU

Doc. dr. sc. *Goran Pavel Šantek*, s Odjela za etnologiju i kulturnu antropologiju Sveučilišta u Zadru, knjigu je okarakterizirao kao iznimno značajno djelo za hrvatsku etnologiju, jer daje novu i vrijednu etnografsku građu i unosi metodološke novine u istraživanje, primjerice: etnografsku monografiju pisalo je više istraživača, interdisciplinarna je u svojoj koncepciji, pa daje širu sliku života lokalnih zajednica nego što je uobičajeno te je uspjele spoj tradicionalnoga etnološkoga rada na prikupljanju terenske građe i modernoga pristupa, koji istraživačke spoznaje želi primijeniti na dobrobit mještana i lokalne sredine. Kao posebnu vrijednost monografije istaknuo je njezin doprinos razvoju afirmativnoga stava o tradicijskoj kulturi, važnoj osnovi izgradnje lokalnoga, regionalnoga i (subjektičnoga) identiteta, pri čemu je pomoću nekoliko primjera pokazano zašto tradicijska kultura jest vrijedna i koliko njezina znanja, prakse i vrijednosti mogu i danas biti aktualni.

Prof. dr. sc. *Jadranka Grbić* sa zagrebačkog Instituta za etnologiju i folkloristiku ustvrdila je kako su svi radovi u svesku originalni, terenska istraživanja provedena prema najstrožim zahtjevima struke, isto tako i studijski i arhivski rad, kao i interpretacija rezultata istraživanja.

Prema njezinim riječima, drugi svezak monografije »Živjeti na Krivom Putu« pokazuje i dokazuje bunjevačko i krivopučansko postojanje i trajanje, dakle povijest, život i kulturu, pa će sigurno izazvati veliko zanimanje ne samo u bunjevačkoj zajednici, nego i u respektabilnom velikom dijelu hrvatske kulturne javnosti, budući da se uklapa u istraživanje hrvatskoga sveukupnog kulturnog i etničkog identiteta, te kulturne i etničke povijesti Hrvata.

Zlatko Žužić

Područja istraživanja

Monografija obrađuje više poglavlja: Obitelj i lokalna zajednica, Odijevanje, Prehrana, Medicina, Godišnji običaji, Vjerovanja te Mogućnosti korištenja i prezentacije tradicijske baštine, a završava sa sažecima na engleskom i njemačkom jeziku, te popisom kazivača.

ZAVRŠEN TRODNEVNI GLAZBENI FESTIVAL U SUBOTICI

»Trenchtown« kao regionalno okupljanje

Prema podacima organizatora, deveti po redu festival »Trenchtown«, održan od 30. travnja do 2. svibnja, posjetilo je 11.000 ljudi iz regije, za tisuću više nego lani.

Festivalska koncepcija – koja je bez megalomanskih pretenzija usmjerena na aktualnu glazbenu produkciju u regiji – zadržana je i ove godine.

Tako je »Trench« kao glavne zvijezde ugostio Darka Rundeka i njegov prateći Cargo Orchestra, kulni slovenski bend Laibach, repa Edu Maajku, beogradski bend Kanda, Kodža i Nebojša te mađarske hip-hopere Belgu. Naravno, nije izostalo ni predstavljanje novih snaga suvremene srbijanske scene kao što su: subotički Pionir 10, te Petrol, Sajsi i nešto manje ubedljivi S.A.R.S., svi iz Beograda.

Ovogodišnje festivalsko izdanje obilježio je i pojačani prateći program, koji je obuhvaćao projekcije filmova s vinkovačkog festivala DORF, promocije knjiga, radionice, izložbu čuvenog strip autora Aleksandra Zografa...

Kao jedna od specifičnosti, ali i prednosti, subotičkog festivala – što su isticali i neki od izvođača – još jednom se pokazala sama lokacija: prirodno okruženje Etno kampa u ozonom punoj Horgoškoj šumi. To ukupnoj festivalskoj priči daje poseban »šmek«, dijelom pridonoseći i tomu da među posjetiteljima možete vidjeti ljubitelje nešto alternativnijih i manje blaziranih glazbenih žanrova.

Sve u svemu, čini se da je nakon nekoliko godina traženja, »Trenchtown« našao svoju prostornu i programsku mjeru, te odabравši dobar »prvosvibanjski termin«, zadobio svoje mjesto na mapi glazbenih festivala u regiji.

D. B. P.

Sljedeće godine izdajem
»best of« album

Edo Maajka, reper

U posljednje vrijeme vodim zdrav život

Jedan od najpoznatijih repa u regiji Edo Maajka (pravo ime – Edin Osmić) nastupio je prve večeri Trenchtown festivala. Uz ovog »heroja u službi mase« (kako sam sebe naziva u jednoj pjesmi) nastupio je i sve poznatiji tuzlanski reper Frenkie, a sve u pratnji virtuoznog DJ Soula.

Kako ti se čini Subotica i festival Trenchtown?

Prvi sam put u Subotici, sviđa mi se

grad i lokacija festivala. Stvarno mi je drago što sam tu, nisam očekivao ovako lijepo mjesto.

Je li te kao »estradnog umjetnika« zahvatila recesija?

Nije. Imao sam kreativnu pauzu protekla četiri mjeseca, prvu u posljednjih četiri-pet godina, ali evo sad sviramo dosta. U biti, ja od glazbe živim posljednjih šest godina i dobro je. Nekađ bude malo teže, ali većinom je dobro.

Prilično si surađivao s reperima iz Srbije. Kakvo je tvoje mišljenje o repu u regiji?

Da, radio sam s Marchelom, Sky Wiklerom, Ajs Negrutinom... Znam dosta repa u Srbiji, i ima tu dobrog repa. Mislim da je u posljednje tri godine srbijanska scena preuzela vodstvo među reperima u regiji. Prvo su Hrvati imali taj status, zbog produkcije i drugih stvari, a poslije je to malo stalo, pa

je Srbija dala jedan nalet zanimljivih izvođača.

Nakon trećeg albuma »Stigo ćumur« iz 2006. godine najavljivao si da ćeš se povući sa scene. Što te je održalo?

Da, u to vrijeme sam planirao završiti karijeru, bio sam razočaran time kako funkcioniraju neke stvari, ali onda sam skapirao da ne trebam obraćati pozornost na to, već se fokusirati na glazbu i na način kako ja to radim.

Kakav je Edo Maajka privatno? Čime se bavi?

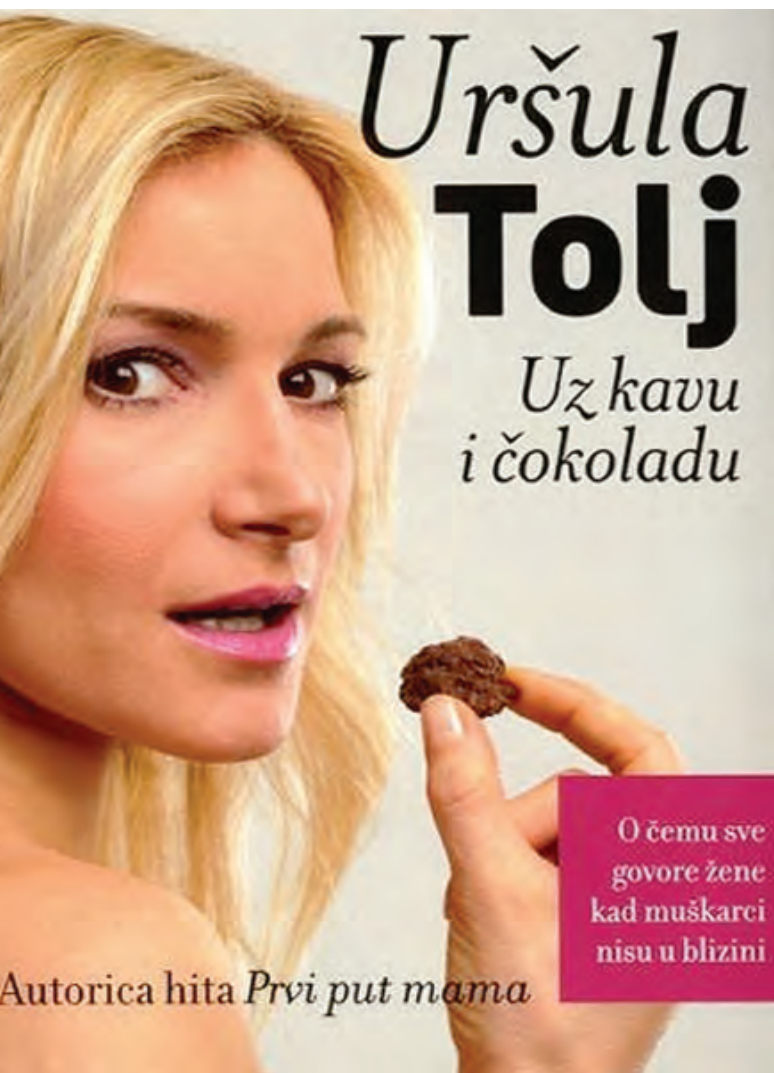
Dosta radim beatove. Treniram – malo trčim, malo idem na boks... Malo ljubav... Vodim zdrav život, što bi se reklo. Ne pijem više toliko, popijem pivo prije koncerta i to je u biti sve.

Ima li najava nekih novih nastupa u Srbiji?

Nema. Ne znam kako ljudi ovdje gledaju na mene, ali nas ne zovu. Svirali smo još prije dva puta u Novom Sadu i jednom u Beogradu. Uglavnom nastupamo u Hrvatskoj, Bosni, Sloveniji. U Makedoniji nam je super, također smo bili i u Podgorici. Sviramo i vani, na festivalima u Europi.

Planovi?

Sljedeće godine izdajem »best of« album. Za tu priliku okupljam bend, i bit će to studijski svirački album. Imat ćemo i četiri-pet novih stvari. I da, moram završiti beatove za kolegu Frenkija.

predstavljena: »Knjiga 'Uz kavu i čokoladu' prava je poslastica u 'chick lit' književnom žanru, koja će na prvi pogled osvojiti srca mnogih pripadnica ljepšeg spola. Seks, muškarc, suvišni kilogrami, sudbonosno da, sponzorska ljubav, sms prekid, samo su neke od aktualnih ženskih tema o kojima autorica progovara potpuno otvoreno i bez cenzure. Unatoč tome što knjiga obuhvaća pregršt svježih i originalnih rasprava o osjetljivim pitanjima veza i kompliciranih muško – ženskih odnosa, te sve o čemu žene razmišljaju, a ne govore, autorici polazi za rukom na vrlo lepršav i zabavan način dotaknuti najintimnije ženske teme.«

DRUKČIJI JEZIK

»Naravno, i ja sam u to vjerovala. Čitala sam te knjige, proučavala rezultate silnih istraživanja i anketa, sve što je potvrđivalo kako naš mozak radi drukčije, da se zato ne razumijemo i kako zato patimo pa ljubimo, odnosno ljubimo pa patimo. Muškarci i žene jednostavno govore drukčijim jezikom. Mi razgovaramo o osjećajima, oni o njima šute; mi slušamo, oni prečuju (...) Žene su jednostavno s jednoga planeta, a muškarci s drugoga! Što prije to prihvatimo, život će nam biti mnogo lakši. Zbilja? Ma, da!«

U vrijeme raspada Jugoslavije, kada sam ja završavala srednju školu, nije bilo na televiziji toliko domaćih sapunica, ali kada su one postale popularne razmišljala sam o tome da taj tekst pretvorim u scenarij. No, tada sam shvatila da bi trebalo napraviti dosta preinaka. Ali uglavnom, tu je sve počelo«, rekla je autorica.

'DA, DEČKI, RAZGOVARAMO O VAMA'

Nakon tih prvih ideja o snimanju sapunice Uršula je ostvarila karijeru na nacionalnoj televiziji, ali, nakon poroda, vratila se i staroj strasti – pisanju. Na to su ju potaknule, kaže, prijateljice koje su rodile i često tražile savjet kako biti majka jednomjesečnim bebama, iz čega se rodila knjiga »Prvi put mama«. Potom se tipično ženski šušalo u »Šaptalici«, a sada evo i knjige »Uz kavu i čokoladu«, koja nam obećava odgovore na neka (ne)bitna pitanja muško-ženskih odnosa. Primjerice - o čemu sve govore žene kad muškarci nisu u blizini, po čemu se Fatalni razlikuje od Pravog, kako recepti pomažu hrvatskim kućanicama, o mjerama Marilyn Monroe i o mnogim drugim temama Uršula Tolj otvarala je »uz kavu i čokoladu« u krugu svojih prijateljica.

»Da, dečki, razgovaramo o vama«, jasno poručuju autorica knjige i njezine prijateljice. Pri tom raspravljaju vrlo otvoreno, iznoseći svoja razmišljanja i životna iskustva, demonstrirajući iz teme u temu da njihovi životi nisu ništa manje zanimljivi negoli životi junakinja tv-serija »Seks i grad« ili »Očajne kućanice«. Čitateljice koje se pridruže Uršulinim prijateljicama u njihovim razgovorima »uz kavu i čokoladu« naći će u ovoj knjizi iskrena povjerenja o zgodbama i nezgodama iz obiteljskog života, ali i provjerene savjete žena s iskustvom.

Knjiga je namijenjena i ženama i muškarcima, a najbolji dokaz za to su riječi jednog od onih koji su knjigu i pročitali:

»Kao muškarcu na trenutke mi je bilo teško čitati Uršuline knjige, ali s druge strane zanimali su me njezini razgovori s prijateljicama o muškarcima. Shvatio sam da žene seciraju muškarce isto kao i oni njih. Čak sam na trenutke poželio biti Uršulina prijateljica i diskutirati s njom.«

URŠULA TOLJ, »UZ KAVU I ČOKOLADU«, PROFIL, ZAGREB, 2009.

Chick-lit poslastica

Piše: Đurđica Stuhleitter

O čemu sve govore žene kad muškarci nisu u blizini, po čemu se Fatalni razlikuje od Pravog, kako recepti pomažu hrvatskim kućanicama, o mjerama Marilyn Monroe i o mnogim drugim temama Uršula Tolj otvarala je »uz kavu i čokoladu« u krugu svojih prijateljica

Kolumnistica *Uršula Tolj*, kako za sebe kaže, živi mirnim obiteljskim životom u selu Galgovu pokraj Samobora. Poput svih žena u Hrvatskoj i njoj je 24 sata na dan premalo za brojne obveze koje mora ispuniti u danu kao zaposlena žena, majka i supruga. Ovih dana i službeno je postala urednicom u Zabavnom programu na nacionalnoj televiziji. Uz sve to, Uršula

nastavlja sa svojom srednjoškolskom strašću – pisanjem.

Njezine knjige »Prvi put mama« i »Šaptalica« lako su pronašle put do čitatelja/čitateljica, a ovih se dana pojavila i nova knjiga kolumni »Uz kavu i čokoladu«. Kako je istaknuto, nastala je kao rezultat temeljitih »istraživanja na većem uzorku« provedenih u prisno brbljavom prijateljskom krugu.

U tom nam je svjetlu knjiga i

Iako se iz ovog ulomka da postaviti o kakvoj je autorici riječ, nešto sasvim drugo saznajemo iz razgovora s njom. »Pišem od male, a u srednjoj školi sam čak napisala sapunicu koju je onda cijeli razred svakodnevno čitao, donosila sam po pet stranica dnevno. U sapunici je bila riječ o jednoj bogatoj obitelji u kojoj je sestra sestri preotela muža, a sin se odao drogi.

Prilozi ponaosob i naosob

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Postoji puno riječi koje su nametnute hrvatskim govornicima tijekom sedamdesetogodišnjeg nastojanja izjednačavanja hrvatskoga i srpskoga jezika. Neke riječi nam zvuče jako hrvatski pa ih teško prepoznamo i odstranjujemo iz jezika. Takve su riječi i prilozi *ponaosob* i *naosob* za koje ne možemo pronaći uporište u hrvatskoj jezičnoj tradiciji. Srpski prilozi *ponaosob* i *naosob* prvo su ušli u razgovorni jezik, a potom su kao stilsko sredstvo naznačene u nekim rječnicima. Nedovoljno poznavanje jezika utjecalo je na sve veću raširenost ovih priloga i potiskivanje hrvatskih inačica.

U Brodnjakovu »Rječniku razlika između srpskoga i hrvatskoga jezika« obje su riječi označene kao srpske. Naveden je i primjer: *Nevesta pere noge naosob*. – Nevjesta pere noge jednu po jednu. U hrvatskom jeziku za srpske riječi *ponaosob* i *naosob* postoji niz zamjena: posebno, posebice, pojedinačno, pojedince, zasebno, odvojeno, napose...

Među navedenim hrvatskim inačicama prednost treba dati riječima: posebice i posebno. Stoga ćemo pravilno reći:

- Volim slušati dalmatinsku glazbu, *posebice* ili *posebno* Olivera Dragojevića.

- Svaki će natjecatelj nastupiti *posebice* ili *posebno*.

- Svaki mi kolač zamotajte *posebice* ili *posebno*, molim Vas.

Iz hrvatskoga standardnoga jezika trebamo izbaciti srpske priloge *ponaosob* i *naosob* i zamijeniti ih odgovarajućim hrvatskim prilogima.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI (26. dio)

Ljudevit Gaj

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Pred hrvatske je romantičare postavljena velika zadaća, naime trebalo je odabrati jedno od triju hrvatskih narječja koje će postati temeljem zajedničkoga jezi-

ka svih Hrvata. Kako su čakavski, kajkavski i štokavski bili već afirmirani jezici, zadatak im nije bio lak. Kada su pisci uspjeli zatomiti svoje želje, subjektivne i sentimentalne, odgovor se sam nametnuo. Dubrovačka je književna baština bila toliko velika i značajna da ju je bilo nemoguće zaobići, a veliki utjecaj u učvršćivanju štokavskoga narječja kao književnog imala je književnost 18. st. nastala u Slavoniji pisana štokavskim narječjem. Ovakvo iznimno bogato književno nasljeđe nametnulo se našim romantičarima kao dužnost i obveza. Očaranost dubrovačkom književnošću dijelili su svi književnici preporoda, od Gaja i Demetera do Kukuljevića i Mažuranića. Upravo je Ivan Mažuranić za prvo izdanje *Gundulićeva Osmana* (Matica ilirska, 1844.) dopjevao 14. i 15. pjevanje. O uspješnosti Mažuranićeva pothvata svjedoči činjenica da je njegova dopuna i danas integralni dio Gundulićeva djela.

Središnja osoba hrvatskoga narodnoga preporoda svakako jest *Ljudevit Gaj*. Rođen je u Krapini 1809. godine, gimnaziju je pohađao u Varaždinu, Zagrebu i Karlovcu, a studij filozofije u Beču i Grazu te studij prava u Pešti. Zastupao je ideju slavenskog jedinstva, određenu u odnosu na vezu jezika i nacije, a južnoslavenske narode ujedinio je ilirskim imenom i jezikom. Godine 1830. tiskana je u Budimu njegova knjižica »Kratka osnova horvatsko-slavenskog pravopisanja« u kojoj je dvojezično, na hrvatskom i njemačkom, iznio osnovu pravopisne reforme hrvatskog jezika. Po uzoru na češki jezik uvodi za svaki glas hrvatskoga jezika po jedan znak latiničkoga pisma. Godine 1835. uspio je pribaviti kraljevsku suglasnost za pokretanje hrvatskih dnevnih novina s književnim prilogom te pokrenuo »Novine horvatske«, koje će sve do 1850. biti izvorom preporodnih ideja, dok će svojim književnim prilogom naslovljenim »Danica horvatska, slavonska i dalmatinska«, biti izvorom preporodne književnosti. Na Gajevu inicijativu 1842. godine osnovana je Matica ilirska, a sudjelovao je i u pokreta-

nju ilirske čitaonice. Napisao je golem broj članaka, proglasa, ogleda, kritika, kojima se zalagao za širenje preporodnih ideja. Pisao je i ilirske pjesme, uglavnom budnice, od kojih je najpoznatija »Horvatov sloga i zjedinjenje«.

Gaj je u povijesti hrvatskoga naroda i hrvatske književnosti bio jedinstvena pojava; odlučan, poletan, neumoran i rječit, svojim je nastupima i retorikom očaravao mnoštvo. Posjedovao je sve odlike vođe, a ta mu je uloga prije svega godila jer je bio bio ambiciozan i tašt. Svojim je predanim radom postigao da cijelu Hrvatsku preplavi ilirski zanos koji će trajati punih sedam godina sve dok kraljevskom naredbom 1843. ne bude zabranjena uporaba ilirskoga imena. No time nije završeno razdoblje hrvatskoga narodnoga preporoda, preporod je nastavio djelovati na istim, hrvatskim, osnovama jer je za Gaja ilirstvo bilo sinonim za hrvatstvo.

Gaj je bio kulturno i politički aktivan sve do kraja četrdesetih godina devetnaestog stoljeća, kada je zbog brojnih afera i neslaganja sa suradnicima njegov ugled postupno slabio. Umro je 1872. godine.

Proslavljen Svjetski dan duhovnih zvanja i Dan Biskupijske gimnazije »Paulinum«

Glazbena meditacija za dvostruko slavlje

Svjetski dan duhovnih zvanja obilježen je 3. svibnja. Toga su dana sjemeništarci i sučenici Biskupijske gimnazije »Paulinum« imali dvostruko slavlje. Prije svega, proslavili su Svjetski dan duhovnih zvanja, a zatim i Dan gimnazije. Zaštitnik sjemeništa i gimnazije je sveti Pavao apostol. Obraćanje svetog Pavla je 25. siječnja i tada se slavi svake godine proštenje sjemenišne kapelice i Dan škole. Ove godine to nije moglo biti tako, jer je godina svetoga Pavla, pa je 25. siječnja bila središnja proslava.

U katedrali je bila priređena glazbena meditacija, a zatim je slijedila svečana sveta misa. Pod glazbenom meditacijom nastupio je sjemenišni zbor Schola Cantorum Paulinum, koji je izveo, uz vodstvo Art. M. Josipa Mioča, napjeve gregorijanskog koral, te višeglasne skladbe i kanone. Nandor Kara je na orguljama svirao koralnu predigru J. S. Bacha, a tokatu Percy Fletchera Dragan Muharem. Glazbene točke su popunjavale recitacije koje su recitali Denis Dujmović i Oleg Zakaljug. Nakon glazbene meditacije slijedila je sveta misa u čast duhovnih zvanja, koju su celebrirali odgojitelji Paulinuma i svećenici grada.

(Paulinum)

Festival duhovne glazbe u Vukovaru - Bonofest

Iz Subotičke biskupije dva predstavnika

Povjerenstvo za pastoral mladih pri župi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru i ove godine organizira Festival duhovne glazbe »Bonofest 2009«. Na natječaj je pristigla 71 skladba, što je bio razlog da se i ovogodišnji festival održi u dvije večeri, a bit će predstavljeno 40 novih skladbi.

Subotička biskupija ove godine ima dva predstavnika koji će sudjelovati na ovome festivalu, a to su Vokalno instrumentalna skupina »Proroci« s pjesmom »Anđeli čuvari«, koji će ove godine nastupiti po treći put, a po prvi put će se predstaviti i Marija Jaramazović s pjesmom »Hajdemo zajedno«.

Festival će biti održan ovoga vikenda, 8. i 9. svibnja, u crkvi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru.

Susret mladih u Livnu

Vikend prožet duhovnošću

Tradicionalni susret hrvatske katoličke mladeži ove će godine biti održan u Bosni i Hercegovini, u Livnu i Banjaluci. Ovo je drugi susret katoličke mladeži u Bosni i Hercegovini u župama Banjalučke biskupije. Susret će biti održan u subotu i nedjelju, 9. i 10. svibnja, a na ovome susretu sudjelovat će i stotinjak mladih iz Subotičke biskupije.

Organizator puta je vlč. Željko Šipek, dok će mlade voditi vlč. Predrag Alilović i fra Ivan Cvetković.

Na ovogodišnji susret u Livno dolazi najmanje 12.000 već prijavljenih mladih, prijave za noćenja su već završile i oko 5000 mladih već je raspoređeno po župama, gdje će boraviti u obiteljima, dok će ostalih 7000 registriranih doći na jedan dan. Program započinje u subotu u 12 sati, a pretprogram već u 11 sati. U nedjelju program ovisi o župi domaćinu, s tim da će u banjalučkoj katedrali biti središnja proslava blagdana blaženog Ivana Merza. Na ovome susretu okupit će se mladi iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, te se očekuju i manje skupine gostiju iz drugih zemalja.

Organizatori ovoga susreta već sada najavljuju kako će sljedeći susret, nagodinu, biti u Zadru.

U zemunskoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije

Biskup blagoslovio obnovljene orgulje

Biskup srijemski mons. Đuro Gašparović blagoslovio je orgulje župne crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu. Nakon večernje svete mise 2. svibnja, u crkvi je upriličen koncert na kojem su se ponovno čuli zvuci zemunskih orgulja.

Ove su orgulje u ovoj crkvi prvi put zasvirale daleke 1910. godine, ali su vremenom dotrajale, pa je prije pet godina odlučeno da se one obnove. Pomoć je ponudilo austrijsko veleposlanstvo, tako da orgulje sada ponovno sijaju starim sjajem.

Euharistijsko slavlje, kojim su zemunski župljani izrazili zahvalnost što su crkvene orgulje opet u funkciji, predvodio je župnik i zemunski dekan vlč. Jozo Duspara, u koncelecijaciji s beneditincima iz okolice Beča Antoniusom Philipskim i njegovim subratom Martinom. Nazočni su bili i sadašnji i prethodni austrijski veleposlanik Clemens Kojka i dr. Gerhart Jandl, kao i predstavnici hrvatskog veleposlanstva Rajka Raič i Ines Pacek.

Koncert su izveli orguljaši Phillip Schreindl, Sofija Grgur i Bernhard Gfrerer, violinistica Aleksandra Miličević, violončelistica Tijana Miličević i tenor Dragutin Matić.

D. Lukinović

U povodu godine sv. Pavla

Hodočašće u Bač

Vjernici iz Subotice, Tavankuta, Đurđina i Žednika hodočastili su u Bač u nedjelju 3. svibnja. Povod ovome hodočašću je godina sv. Pavla koja se još obilježava sve do blagdana ovoga sveca, 29. lipnja. Cilj je bio posjetiti drevni Bač, te u crkvi svetog Pavla slaviti svetu misu, a usput posjetiti i druge znamenitosti Bača, kao što su franjevački samostan i bačka tvrđava.

Prije svete mise molila se krunica, dok je misno slavlje je započelo u 18 sati, a predvodio ga je nekadašnji bački, a sada katedralni župnik mons. Stjepan Beretić uz koncelecijaciju okupljenih svećenika. Pjevanje je animirala i predvodila s. Jasna Crnković.

U homiliji mons. Beretić je istaknuo kako nas primjer svetog Pavla uči služiti Bogu, ljubiti svoje bližnje i biti navjesticatelj Isusove vesele vijesti. Hodočašće u Bač ima duboku simboliku. Nekoć je Bač bio sjedište biskupije, a zaštitnik naše biskupije je upravo sv. Pavao.

S. Č.

TERET ODGOVORNOSTI KOJI SE NE MJERI USPJESIMA, NEGO SU USPJESI SAMI LJUDI

Dobri Pastir

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Prošla je nedjelja Dobrog Pastira. To je nedjelja u crkvenoj godini kada se u Katoličkoj crkvi naviješta odlomak u kojem se Isus predstavlja slikom dobrog pastira. Nama je danas ta slika potpuno strana. Međutim, važno je ući u poruku kao vrlo aktualnu u našem vremenu. Odnos pastira – ovaca je odnos ljudi koji su u društvu odgovorni prema ostalima. Odgovornost nosi sa sobom veliki teret koji se ne može mjeriti uspjesima, nego su uspjesi sami ljudi. Svi »vođe« ili »pastiri« trebali bi biti zaneseni slikom Dobroga Pastira, bilo da se radi o Crkvi kao društvu ili bilo kojem drugom društvu. U ovom slučaju je vrednota koju kršćanstvo navješćuje ovom slikom vječna.

Pojasnimo to na jednome primjeru iz našega života. Nijedan čovjek ne »pripada« drugomu kao što mu pripada stvar. Djeca nisu »vlasništvo« roditelja. Supružnici nisu »vlasništvo« jedno drugoga. Ali, oni »pripadaju« jedno drugome na mnogo dublji način nego, primjerice, komad drveta, zemljište ili bilo što što nazivamo »vlasništvom«. Djeca »pripadaju« roditeljima, a ipak su slobodna Božja stvorenja, svatko sa svojim vlastitim pozivom, vlastitom novošću i jedincatošću pred Bogom. Oni pripadaju jedni drugima ne kao vlasništvo, nego kao odgovornost. Pripadaju jedni drugima upravo po tomu što prihvaćaju slobodu drugoga i međusobno se podupiru u ljubavi i poznavanju – slobodni i istodobno jedno u ovom zajedništvu sve do vijeka.

Tako i »ovce«, koje su osobe stvorene od Boga, njegov otisak, ne pripadaju pastiru kao stvari – na takav ih način prisvaja kradljivac i pljačkaš. Upravo je to razlika između vlasnika, pravoga pastira, i pljačkaša: za pljačkaša, za ideologije i diktature, ljudi su samo stvar koju posjeduju. No, za pravoga su pastira one slobodne za istinu i za život. Pastir se pokazuje kao njihov vlasnik upravo time što ih poznaje i ljubi, što ih želi u slobodi istine. One mu pripadaju po jedinstvu »poznavanja«, u zajedništvu istine koja je on sam. Upravo ih zbog toga on ne rabi, nego daje svoj život za njih. Kao što su utjelovljenje i muka povezani, tako je poznavanje i davanje sama sebe, u biti, jedno. Poslušajmo još jednom odlučujuću rečenicu: »Ja sam pastir dobri i poznajem svoje i mene poznaju moje, kao što mene poznaje Otac i ja poznajem Oca i život svoj polažem za ovce.«

Tako i »ovce«, koje su osobe stvorene od Boga, njegov otisak, ne pripadaju pastiru kao stvari – na takav ih način prisvaja kradljivac i pljačkaš. Upravo je to razlika između vlasnika, pravoga pastira, i pljačkaša: za pljačkaša, za ideologije i diktature, ljudi su samo stvar koju posjeduju. No, za pravoga su pastira one slobodne za istinu i za život.

Benedikt XVI. u ovoj rečenici vidi drugu poveznicu koja se mora uvažiti. Međusobno poznavanje Oca i Sina protkano je međusobnim poznavanjem pastira i ovaca. Poznavanje koje Isusa povezuje s njegovima nalazi se u unutarnjemu prostoru njegova spoznavajućega jedinstva s Ocem. Njegovi su utkani u trojstveni dijalog. Moći ćemo vidjeti da su Crkva i Trojstvo međusobno isprepleteni. Ova isprepletnost dviju razina spoznavanja ima veliko značenje za poimanje biti »spoznaj« o kojoj govori Ivanovo evanđelje. Prenoseći sve to na svoj vlastiti život možemo reći: samo u Bogu i samo polazeći od Boga se uistinu poznaje čovjek. Poznavanje koje čovjeka sužava na empirijsko i dohvatljivo ne susreće se s istinskom dubinom čovjeka. Čovjek poznaje sama sebe samo ako sebe shvaća polazeći od Boga i drugoga poznaje samo ako u njemu vidi Božje otajstvo. Za pastira u Božjoj službi to znači da ljude ne smije vezati na sebe, na svoje vlastito malo »ja«. Uzajamno poznavanje koje ga povezuje s »ovcima« koje su mu povjerene mora biti usmjereno prema tomu da se uzajamno uvode u Boga, da vode prema Bogu. Ono mora biti pronalaženje jedni drugih u zajedništvu Božje spoznaje i ljubavi. Pastir u Isusovoj službi uvijek mora voditi onkraj sama sebe da bi drugi našao svu svoju slobodu. Zbog toga on sam uvijek mora izlaziti iz sebe prema jedinstvu s Isusom i Trojstvenim Bogom. Tko njega upozna, »vidi« i Oca, ulazi u ovo njegovo zajedništvo s Ocem. Upravo nam ovo dijaloško nadilaženje, koje se događa u susretu s Isusom, ponovno pokazuje pravoga pastira, koji nas ne drži svojim posjedom, nego nas vodi prema slobodi našega postojanja, uvodeći nas u zajedništvo s Bogom i dajući svoj život za nas.

Malo smo se upustili u teološko razmišljanje. Neka. Treba shvatiti da je naša vjera utemeljena objavom i da se ne može uokviriti samo običajem. Prožima svaki naš dan i svaki naš čin. Međusobni odnosi su uvijek izazov na koji vjera odgovara uspostavljanjem harmonije. Kad treba je snaga, kad treba ona je svjetlo, kad treba ona je izvor. Dakle, vjera je život i stoga ni jedan čovjek ne može postati »vlasništvo«, nego je po naravi osoba. Po vjeri je osoba u odnosu prema Bogu, ali i prema bližnjima.

PRIMIĆE SE ZAVRŠETAK ŠKOLSKE GODINE

Prvi maturanti hrvatskog odjela

O smaši Osnovne škole »Matko Vuković« prva su generacija malih maturanata u nastavi na hrvatskom jeziku. Iako je ova generacija samo jednu godinu (8. razred) pohađala nastavu na hrvatskom jeziku, oni su ipak prvi maturanti na hrvatskom.

Prošle godine učenicima tadašnjih sedmih razreda pružena je mogućnost pohađati nastavu na hrvatskom jeziku. Na početku školske godine bilo ih je 13 prijavljenih, a njih devet je bilo ustrajno u svojoj odluci. Razrednica ovome odjelu je *Vesna Biljanski*, nastavnica tehničke kulture, koja kaže:

»Ovo je mali odjel i moram reći kako su djeca jako povezana, brzo su se upoznali, jer su prije početka škole već bili skupa na ljetovanju. Doista su složni, puno se druže, svi zajedno slave rođendane, pa i Novu godinu su zajedno slavili.

Razrednica 8 h razreda: Vesna Biljanski

Oni su jedna prava kompaktna cjelina. U odjelu ima 6 momaka i 3 djevojke. U ovaj su odjel iz naše škole upisana četiri učenika, a pet ih je došlo iz drugih škola. Imamo i učenika iz Starog Žednika i jednu učenicu iz Đurđina. I oni,

iako putnici, odlučili su dolaziti u ovu školu. Kad su god imali problema oko prijevoza, izlazili smo im u susret. Maturanti nastavu završavaju 29. svibnja, kada je u školi dan proslave male mature, skupa sa svim ostalim učenicima

osmih razreda i učenicima nižih razreda naše škole. Po školskoj tradiciji toga dana imamo posljednji razredni sat, a kasnije i priredbu, te se na taj način oprašamo od naših maturanata«, pojašnjava razrednica Biljanski.

Osim školske proslave, 6. lipnja maturanti će skupa sa svojim nastavnicima imati i zajedničku večeru i druženje u Klubu zanatlija.

Po riječima Vesne Biljanski, osmaši sada imaju pripreme za prijamne ispite. U školi imaju dodatne pripreme iz matematike i srpskog jezika, jer oni, iako su hrvatski odjel, prijemni polažu na srpskom jeziku.

Posjetili smo njihov odjel i u sljedećih nekoliko brojeva predstaviti ćemo vam svih devet maturanata.

Ž. V.

Tambura i košarkaška lopta

Hrvoje Dulić rođen je 22. lipnja 1994. godine i živi u Starom Žedniku. Skupa s roditeljima odlučio je prebaciti se u OŠ »Matko Vuković« u hrvatski odjel. Iako to iziskuje velika odricanja i putovanje, Hrvoje kaže kako mu to ne predstavlja nikakav problem. Što se tiče upisa u srednju školu, Hrvoje još nije siguran što bi upisao, vjerojatno će to biti gimnazija – opći smjer. Već dugi niz godina svira tamburu, no s prekidima. Ozbiljnije se ovim instrumentom počeo baviti posljednjih godinu i pol dana. Sada svira u HKC-u »Bunjevačko kolo« i u tamburaškom orkestru Muzičke škole. Slobodno vrijeme, kojeg ima malo, provodi uz košarkašku loptu

i koš. Nema posebnih planova za budućnost, jer kako je i sad rekao, ima još dosta vremena razmišljati o tome.

Glazbena budućnost

Katarina Evetović rođena je 27. lipnja 1994. godine u Subotici, od prvog razreda nastavu pohađa u OŠ »Matko Vuković«, a u osmom se razredu prebacila u hrvatski odjel, što je bila njena želja i želja njezinih roditelja. Katarina se, pokraj škole, ozbiljno bavi glazbom, od prvog razreda osnovne ona usporedo pohađa i Muzičku školu u Subotici i svira violončelo. Kako nam je rekla, planira upisati i srednju Muzičku školu, vokalno-instrumentalni odjel. Svih ovih godina profesorica violončela joj je bila *Žužana Sebenyi*. Prijamni za ovu srednju školu razlikuje se od ostalih strukovnih škola i gimnazija, tako da Katarina za prijamni ispit priprema teoriju glazbe, solfedo i glazbalo. Jedan od predmeta u sklopu njenog glazbenog obrazovanja je orkestar, koji postoji u školi, kako u nižoj, tako i u srednjoj. Ona sada svira u gudačkom orkestru Muzičke škole. Nedavno je imala i zapažen nastup na natjecanju u Bačkoj Topoli, gdje je osvojila prvo mjesto, dok je u Nišu bila treća. Katarina nam je odala i malu tajnu, kako poslije srednje škole planira upisati akademiju, a nakon toga bi voljela svirati u nekom ozbiljnom orkestru i profesionalno se baviti glazbom.

Pokraj škole i glazbe, Katarina kaže kako nema vremena za neki drugi hobi, ali je zanima sve što je vezano za glazbu.

Piše: dr. Marija Mandić

Refleksologija i kiropraktika

Refleksologija je raširena grana koja skupa s još mnogobrojnim tehnikama pripada skupini alternativne medicine pod zajedničkim nazivom »Rad na tijelu«. Ovo su drevne, ali i moderne tehnike koje potiču opuštanje tijela i duše, i liječenje zdravstvenih tegoba kroz poduku o pravilnom kretanju, ponovnom educiranju o držanju tijela, tjelovježbi, masaži i raznim drugim oblicima upravljanja tijelom. Ove tehnike osobito pomažu kod tegoba sa sustavom mišića i kostura, a osim refleksologije tu se ubrajaju i masaža, chi kung, shiatsu, tai chi i druge. Neke od ovih vježbi mogu se provoditi kod kuće, ali za neke je svakako potrebno vodstvo stručnjaka.

REFLEKSOLOGIJA

Sama se refleksologija sastoji od manipulacije određenih predjela na stopalima, a katkad i na rukama, sa svrhom dovodenja organizma u homeostazu ili ravnotežu. Prema refleksolozima, različita područja stopala odgovaraju određenim

organima ili tjelesnim sustavima, te stimulacija određenog područja ima svrhu ukloniti energetske blokade za koje se smatra da uzrokuju bolove ili bolesti u povezanim strukturama. Raspored područja refleksologije na stopalima odražava organizaciju u organizmu u toj mjeri da su organi s desne strane tijela zastupljeni na desnom stopalu, a s lijeve strane u lijevom.

U osnovi postoji nekoliko tehnika koje se mogu provesti kod kuće, samostalno ili uz pomoć druge osobe. U temeljnoj tehnici upotrebljava se unutarnji rub jagodice palca kako bi se njime »hodalo« po refleksnim područjima. Ovo se provodi tako da stranom jagodice koja je udaljenija od ostalih prstiju »gmizete« prema

naprijed savijanjem prvog zgloba palca i neznatnim ispravljanjem kako se prst malo-pomalo pomiče prema naprijed. Isto se može raditi i s kažiprstom i to rubom bližim palcu. Dok se jednom rukom radi na određenom području stopala druga bi ruka trebala pridržavati stopalo koje je namješteno u udobni položaj, ispruženih tabana i ravnih prstiju.

Praktičari refleksologije tvrde kako ona može ublažiti široku lepezu različitih zdravstvenih tegoba, dok strogi kritičari ovu metodu smatraju modifikacijom obične masaže stopala.

KIROPRAKTIKA

Kiropraktika se danas svrstava u alternativnu medicinu, ali je do

određene mjere postala široko prihvaćena u zapadnjačkoj medicini. To je djelomično zato što veliki broj novijih ispitivanja pokazuje da je ona prilično djelotvorna u rješavanju problema kao što su akutni bolovi u križima. Ovaj sustav liječenja u Americi se poučava na posebnim koledžima u trajanju od 5 godina i zakonski je dopušten prema određenim kriterijima. Kiropraktika se temelji na zamisli da ljudski organizam ima urođenu sposobnost samoliječenja te traga za homeostazom ili ravnotežom, a upravo živčani sustav igra značajnu ulogu u održavanju te ravnoteže, a time i zdravlja. Naime, smatra se kako problemi u zglobovima, koji se najpribližije mogu opisati kao iščašenje ili uklještenje, ometaju pravilno funkcioniranje živčanog sustava, te je kao posljedica toga smanjena sposobnost organizma zadržati optimalno zdravstveno stanje. Kiropraktičari nastoje ponovno dovesti organizam u ravnotežu ručnom manipulacijom kralježnice i drugih zglobova i mišića, dopuštajući tako sustavu živaca, mišića i kosti da nesmetano funkcionira.

Iako kiropraktičari mnogima mogu pomoći mora se biti oprezan kod težih promjena na kralježnici, jer svaka gruba i nestručna manipulacija može samo pogoršati ionako loše stanje bolesnika. Ovo se osobito odnosi na slučajeve tzv. protruzije diska kralježnice ili, pak, puknuća diska, kada se ovakva osoba najprije mora javiti liječniku, pa i neurokirurgu i onda dalje biti upućena na odgovarajući rehabilitacijski tretman.

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

**optika i ordinacija
na jednom mjestu**

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Od malih nogu na pozornici

Najmlađa skupina folklornog odjela HKC »Bunjevačko kolo«

Dragi čitatelji Hrkovog kutka!

Prošlog vikenda, u nedjelju 3. svibnja, održan je godišnji koncert vrtića i ogranaka folklornog odjela pri Hrvatskom kulturnom centru (HKC) »Bunjevačko kolo«. Na ovom su koncertu nastupili najmlađi članovi ovoga Centra i pokazali kako folklor nije samo za velike. Moram vam reći kako su svi izvođači bili odlični, pravi mali majstori folklor. Svi su se iznimno trudili i ponašali se na sceni kao pravi profesionalci. Bravo!

Predstavili su se ogranci iz Starog Žednika i s Bikova, kao i najmlađi članovi HKC-a »Bunjevačko kolo«, gdje pripada i skupina djece iz vrtića »Marija Petković«.

Djeca iz Starog Žednika predstavila su se sljedećim koreografijama: »Bunjevačke igre«, »Jelena je kruva pekla«, »Zginula je pikuša«, bunjevačkim plesovima »Rokoko« i Međimurskim svatovima. Za nastup ih je pripremila *Josipa Sadojević*, koreografkinja u Starom Žedniku, koja kaže: »Kao mala počela sam ići na folklor kod nas u Starom Žedniku i tu sam i sama naučila plesati. Sada ja učim druge. Ovaj ogranak broji oko 40-ero djece od 5 do 14 godina. Probe imamo dva puta tjedno, a pred nastupe i češće. Što se tiče nošnje, imamo

za polovicu koreografija koje radimo, a ostalo dobivamo na zajam iz Bunjevačkog kola. Djeca rado dolaze na folklor, jer osim samog plesanja tu je i druženje.«

Na Bikovu ogranak folklornog odjela pri HKC-u »Bunjevačko kolo« postoji 5 godina. S djecom radi *Sandra Lipozenčić*, koja kaže: »Ogranak na Bikovu broji 34-ero djece. Na ovom godišnjem koncertu nastupili su svi. Uzrast je od 4 do 14 godina, te je djecu teško podijeliti u određene skupine, jer ih je malo istoga uzrasta. Svaka skupina ima probe dva puta tjedno u prostoriji Doma kulture na Bikovu, a pred nastup probe imamo češće.« Ovoga puta oni su se predstavili trima koreografijama: plesovima iz Slavonije »Kirbaj u selu«, mađarskim djevojačkim plesovima i plesovima iz Ukrajine.

HKC »Bunjevačko kolo« ima i jedan mali ogranak u vrtiću »Marija Petković«, koji se vodi kao sastavni dio folklornog odjela ovoga Centra. S djecom u vrtiću i Centru radi odgojiteljica *Dajana Šimić*, voditeljica najmlađe folklorne skupine. »Iako s djecom posebno radim u vrtiću i u Bunjevačkom kolu, prije nastupa ih spojim i nastupamo skupa, kao jedna velika grupa. U ovoj skupini imamo upisano 45-ero djece, uzrasta od 3 do 6 godina. U vrtiću folklor postoji dvije godine, a toliko radim i s djecom u Bunjevačkom kolu.

Do sada nismo imali tako veliki broj upisane djece, bilo ih je 10-15. Kod djece ne možemo gledati na tehničke pogreške ili složnost. S njima se mora raditi na poseban način. Našu probu sam podijelila na više dijelova. Prvi dio je samo zagrijavanje, u drugom dijelu se stvarno bavimo folklorom i traje onoliko koliko i njihova koncentracija, a zadnji dio našega sata je obično nekakva igra. Mi imamo probe u trajanju od 45 minuta, ali se djeca ne mogu koncentrirati sve vrijeme. Treba naći trenutak kad se iz njih može izvući najviše. Najviše radimo pjesmice, brojalice i oni ovdje zapravo dobiju osnovu. Često prvo moramo naučiti koja je desna, a koja lijeva noga«, kaže Dajana Šimić. Najmlađa skupina folklornog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« publici se predstavila koreografijama: »Umro čovik«, »Šećem, šećem, drotičko« i pjesmama i plesovima Slavonije »Turski top«.

Koreografije na ovome koncertu bile su dječje koreografije ili koreografije koje su prilagođene uzrastu i mogućnostima izvođača. No, na koncertu se moglo vidjeti kako je u njihov rad i u sam nastup uloženo puno truda, prvenstveno od strane djece, koreografa i roditelja.

Za svaku koreografiju trebalo je pripremiti nošnju i pomoći djeci oko odijevanja, te su i ovoga puta garderoberi bili *Josip* i *Jelisaveta Dulić*. Nastup djece pratili su roditelji, bake, majke, dide... Nagradili su ih velikim pljeskom, a i ponekom čokoladom.

Ovoga vikenda, 9. svibnja, predstaviti će se pripremni ansambl, koji će ujedno i zatvoriti seriju godišnjih koncerata folklornog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo«. Njihov nastup bit će održan u dvorani HKC-a. Početak je u 19 sati.

Slavica Temunović (Subotica): Magdalena folklor u vrtiću pohađa dvije godine i ovo je bio jedan od nastupa. Za sada ih nema puno, ali nam je bitno da je ona zadovoljna. Drago nam je da se s njima radi na kvalitetan i dobar način.

Magdalena: Jako volim ići na folklor i obučiti se u nošnju.

Cilika Vojnić Tunić (Stari Žednik): Naše dvije kćeri, Nataša i Katarina, redovito idu na folklor u Starom Žedniku i to od prvog razreda osnovne škole. Iako su imali kratke stanke napredak je očigledan. Puno uče i rade, te su se i večeras predstavili s novim koreografijama. Zadovoljna sam, osobito jer u Žedniku nemamo previše mogućnosti. Možda će i one kao i drugi, kad krenu u srednju školu preći u grad, ali za sada su tu. Mislim kako kod nas jedino fali momaka, jer njih uvijek imamo malo na folkloru.

Nataša: Već šest godina idem na folklor i zadovoljna sam. Voljela bih kad bismo imali više turneja. I pokraj škole i obveza redovito stižem ići na probe, jer to volim.

Katarina: Sada idem u treći razred i volim ići na folklor. Imam puno prijatelja, a najviše volim plesati »Rokoko«.

Ivan Matković (Bikovo): Poslije ovakvih koncerata mogu samo reći kako smo jako zadovoljni. Napredak je vidljiv iz mjeseca u mjesec, vidi se da se s djecom puno radi. Svaki put je sve bolje. Oni na folkloru, osim što puno nauče, imaju i puno prijatelja, druženja, a to im je potrebno.

Plesovi iz Ukrajine - ogranak s Bikova

Bunjevačke igre - Stari Žednik

»Šećem, šećem drotičko« - Bunjevačko kolo

ALEKSANDAR ANTIĆ, ČLAN SPLITSKOG HIP-HOP SASTAVA TBF

Na dijalektu se najlakše izražavamo

Splitski hip-hop sastav The Beat Fleet – TBF, glasovit po svojim duhovitim ali i kritički intoniranim rimama, nastupit će sutra (subota, 9. svibnja) u Novom Sadu, na koncertu organiziranom u povodu Dana Europe.

Ovo nije njihov prvi nastup u Srbiji. Publika ih je mogla vidjeti dva puta u Beogradu, te na jednom od prijašnjih izdanja festivala Exit.

Povodom njihova koncerta u Novom Sadu razgovarali smo s jednim od članova – pjevačem i tekstopiscem *Aleksandrom Antićem*.

Nastupate na koncertu povodom Dana Europe. Kakav je Vaš stav prema EU i politici koju ona provodi?

U načelu smo za Europu, i sve šta vodi ukidanju granica i miješanju rasa.

U svojim pjesmama nerijetko kritizirate grad u kojemu živite, zbog konzervativizma dijela njegove populacije. Kako je danas živjeti u Splitu?

Split je vjerojatno najljepši grad na svitu, i živjeti u njemu je kao dobitak na lutriji.

Kako vam se čini situacija na hrvatskoj sceni?

Odlična, nikad bolja.

Je li recesija pogodila i hip-hopere?

Mislim da nije, oni nose široke gaće.

Kakav će biti vaš novi album i kada možemo očekivati njegovo objavljivanje?

Počeli smo raditi na novom albumu, bit će najbolji dosad, a moguće da izađe dogodine na proljeće.

Koliko Vam je važno izražavanje na ikavskom dijalektu?

To nam ide prirodno, i tako se neposredno i najlakše izražavamo.

Planirate li još neke nastupe u Srbiji?

Naravno, sviramo gdje god nas zovu i uredno plate.

Koji su vam planovi?

Trenutačno dovršavamo DVD sa samostalnim koncertom u zagrebačkom Domu sportova, koji smo svirali u veljači ove godine pred 8000 ljudi. Snimit ćemo također i live unplugged album, jer su se ti koncerti pokazali odličnim, reakcija publike je nevjerovatna. U toj varijanti smo promijenili aranžmane pjesama, i između ostalog sviramo klarinet, harmoniku i usnu harmoniku. Svirat ćemo cijelo ljeto, usput raditi glazbu za predstavu »Udarac«, u produkciji Novog kazališta u Splitu, koja će se premijerno

igrati krajem rujna u okviru velike gradske akcije usmjerene na smanjivanje nasilja u školama. Ako poživimo dotad, u studenome počinjemo raditi na predstavi u kazalištu ZKM u Zagrebu a koju režira *Ivica Buljan*. U predstavi ćemo, uz tri glumice iz ansambla ZKM-a, i mi svirati i glumiti, a s tom predstavom bismo trebali ići u New York. Nakon toga bismo trebali u studio snimati novi album.

D. B. P.

KUPON
HRVATSKA
RIJEČ
8.05.2009.
BANJA KANJIŽA
ZA BESPLATNI PRIJEVOZ

DSHV i Bus prijevoz "Beneš" Vas vode u Banju Kanjižu. Polazak ispred Doma DSHV-a u petak, 8. svibnja 2009. godine u 14 sati, povratak u 19 sati.

Uvjet za besplatan prijevoz je Kupon iz posljednjeg broja "Hrvatske riječi".

tel: 024 600-886
fax: 024 753-186
mail: busbenes@tippnet.rs

Na Majdanu

U NEKOLIKO REDAKA

Suša

Kiše nema, pa nema. A nema ni novca. Posla je sve manje, kriza polagano zahvaća sve veći djelokrug. Znači, suša nije samo na njivama. Polagano se sve više širi i na druge segmente svakodnevnog života. E, sad je pitanje može li kiša ukoliko uskoro padne nešto pomoći? Ne kaže se uzalud u narodu, dobro je ako »malo kapne«...

FOTO KUTAK

Mečka na pauku

KVIZ

Tko je napisao sljedeće književne klasike?

Tihi Don
Čiča Tomina koliba
Grof Monte Cristo
Lovac u žitu (raži)
Zločin i kazna
Priča o džungli
Pinokio

Mihail Solohov
Harriet Beecher Stowe
Alexander Dumas stariji
Jerome David Salinger
Fjodor Mihajlovič Dostojevski
Radjard Kipling
Carlo Collodi

VICEVI

Ide čovjek kući s posla i na putu se sjeti kako mu kćerkica ima rođendan. Svrati u najbližu prodavaonicu igračaka. Uđe unutra i upita prodavačicu:

- Koliko vam je ona Barbie u izlogu?

Prodavačica:

- Na koju Barbie mislite? »Barbie ide na kupanje« je 19,95 eura, »Barbie ide na gala večeru« je 29,95 eura, »Barbie na jahanju« je 39,95 eura, »Barbie ide na fitness« je 49,95 eura, »Barbie ide na vožnju autom« je 59,95 eura, a »Razvedena Barbie« je 395,95 eura.

- A zbog čega je »Razvedena Barbie« toliko skuplja?

Prodavačica:

- Jer uz nju ide Kenov auto, Kenova kuća, Kenov pas, Kenova mačka, Kenov namještaj i Kenova jahta.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Zapisao: Dražen Prčić

Prije sedamdeset godina:
Liza Horvacki i
Etela Kujundžić
u šetnji korzom

Liza i Etela na korzu

Točan datum nastanka gornje fotografije nije poznat, ali se prema navodima osoba iz bliže rodbine *Lize Horvacki*, pretpostavlja kako je ona nastala u jesen 1935. ili 1936. godine na subotičkom gradskom korzu. Preciznije, na tzv. malom korzu koji započinje kod današnjeg hotela »Gloria«, a nekadašnje kavane »Sport«.

Glavne protagonistice ove fotografije stare preko 70 godina, su djevojke Liza Horvacki i *Etela*

Pozivamo čitatelje da nam se jave ukoliko imaju neke zanimljive fotografije iz prošlosti i znaju priču o njima, a žele ih podijeliti s našim čitateljstvom.

Kujundžić u nedjeljnoj šetnji. U to je vrijeme bio običaj, nakon nedjeljne mise, prije tradicionalnog obiteljskog objeda prošetati korzom. Prema kazivanju osoba koje su dobro poznavale ove djevojke, nedjeljna je šetnja bila gotovo obvezna. A, za šetnju se trebalo i odgovarajuće odjenuti, najčešće po tadašnjoj posljednjoj modi. U tom pogledu Liza Horvacki je bila prava perfekcionista, osobito ukoliko se zna da je bila i savršena krojačica. Glasoviti mađarski žurnal »Szinházi élet« (Kazališni život) redovito je donosio fotografije ondašnjih poznatih kazališnih i filmskih diva, a Liza je ponekad znala provesti i cijelu noć za šivaćim strojem, ne bi li prijedpodne na korzu imala gotovo identičnu haljinu ili neki drugi odjevni predmet viđen na stra-

nicama glamoroznog tjednika. Bila su to neka druga vremena, a pitanje mode bilo je i pitanje prestiža, jer šetnja glavnom gradskom ulicom predstavljala je izuzetno važan segment socijalnog statusa i mjesta u tadašnjem društvu. Mogli su šetati svi, ali nisu mogli biti baš svi zapaženi.

Modni detalji na ovoj sačuvanoj fotografiji, otrgnutoj od zaborava, jasno pokazuju kako su dvije djevojke vrlo elegantne. Liza ima francusku kapu, dok Etela nosi stiliziranu kapu nalik na manji turban. Jesensko je doba hladnije, pa su obje obučene u tamne kapute, ali s krznanim okovratnicima, i danas popularnim modnim detaljem zimske garderobe. Liza nosi crne salonke na obvezno visoku potpeticu, vjerojatno u apsolutnom tonu s kaputom, dok Etela ima također »utonirane« ravne cipele za gradsku šetnju. Svi detalji su jednostavno morali biti maksimalno i brižno odabrani, jer se svaki potencijalni »kiks« odmah mogao negativno »konotirati« u uvijek kritički raspoloženoj javnosti.

Na slici se, zbog kapa koje nose, ne mogu vidjeti cijele frizure koje su u to doba bile moderne, ali se pouzdano zna kako se obvezno odlazilo u frizerske salone na »češljanje i pravljenje« frizure, specijalno za šetnju na korzu. Frizura je bila iznimno važan

detalj cijeloga izgleda, i tu također nije moglo biti niti najmanjeg propusta.

Nedjeljna šetnja gradskim korzom, osim svih navedenih razloga, predstavljala je i odličan povod za »rekapitulaciju« događaja od petka i subote navečer, kada se tadašnja subotička mladež provodila izlazeći, primjerice, u Gradsku kavanu, koja se nalazila na mjestu današnjeg MC Donaldsa u Gradskoj kući. Prema kazivanjima još uvijek živih svjedoka toga doba, navečer su se plesali bečki i engleski valceri, ali i sve druge popularne igre toga vremena, pa je zasigurno bilo dosta tema za prepričavanje tijekom prijedpodne nedjeljne šetnje. Ah, da. Bila su to neka druga vremena i neke druge šetnje gradskim korzom.

Na manjoj fotografiji, koja je iz istoga vremena, u sličnoj šetnji gradskim korzom (ali ovoga puta u obrnutom smjeru) Liza se prošetala sa susjedima iz ulice Mihajla Radnića, *Šimom* i *Katicom Romić*. Gledano iz današnje perspektive, fotografija je i pomalo antologijska jer se u pozadini vidi Gradsko kazalište u Subotici koje je trenutačno u fazi potpune rekonstrukcije. Zajedničko za obje fotografije, osim mjesta gdje su načinjene, je i savršena elegancija fotografiranih osoba.

Liza Horvacki s
Šimom i Katicom Romić

PRVO OKUPLJANJE NOGOMETNE REPREZENTACIJE HRVATA IZ VOJVODINE

Kontrolni susret u Tavankutu

Domaća momčad ugostila je potencijalne kandidate za reprezentativni sastav koji će u lipnju nastupiti na turniru u Splitu

Reprezentacija Hrvata iz Vojvodine odigrala je svoj prvi ovogodišnji susret u sklopu priprema za nastup na izbornom turniru u Splitu, koji će se igrati tijekom lipnja. Izbornik *Marinko Poljaković* nije mogao računati na nekoliko standardnih nogometaša prve postave, koji se bili spriječeni nastupiti u Tavankutu prošlog četvrtka, ali je

umjesto njih imao priliku isprobati nekoliko novih igrača i uvjeriti se u njihov igrački potencijal. Iako rezultat nije bio u prvom planu, zbog svih navedenih okolnosti i objektivne nemogućnosti kontinuiranog rada na pripremi momčadi, domaći sastav Tavankuta dobrom igrom iznenadio je reprezentaciju HNV-a. Domaći su slavili rezultatom 2-1, a zanimljivo je spomenuti

kako je prvi gol za Tavankut postigao nekadašnji reprezentativac momčadi HNV-a *Branko Vizin*, objektivno najbolji igrač ovog prijateljskog susreta. Prvo poluvrijeme domaćin je, s još jednim pogotkom u mreži gostiju, završio vodstvom od 2-0, a reprezentacija Hrvata iz Vojvodine je u drugom dijelu susreta uspjela lijepim pogotkom *Gorana Nimčevića* iz

slobodnog udarca smanjiti rezultat na 2-1, što je ostao i konačni ishod solidne nogometne predstave u Tavankutu, koju je pratilo stotinjak gledatelja. Po završetku susreta, Tavankučani su u tradiciji dobrog domaćina organizirali zajedničku večeru uz druženje za sve nogometaše i goste ovoga prijateljskog, pripremno susreta.

D. Prčić

PETAR KUNTIĆ, koordinatorske reprezentacije Hrvata iz Vojvodine

Reprezentacija Hrvata iz Vojvodine, prema nalogu HNV-a, oformljena je još prije četiri godine, ali danas iz one prvobitne postave više nema niti jednoga igrača. U međuvremenu se kvaliteta igrača koji nastupaju u reprezentativnoj majici uveliko podigla na višu razinu, a za današnji rezultat je kriva nesretna okolnost što nismo mogli računati na nekoliko standardnih prvotimaca koji su bili spriječeni nastupiti, ali je za Split osigurano njihovo sudjelovanje u reprezentativnoj vrsti. Na širem popisu izbornika Poljakovića se nalaze

24 imena, a 18 nogometaša će i putovati na izborni turnir EP-a za autohtone Hrvate iz europskih država. Osim ovog susreta imat ćemo još samo jedan susret, najvjerojatnije protiv Bačke u Subotici, a generalna proba trebala bi biti utakmica protiv Cibalie u Vinkovcima, negdje početkom sljedećega mjeseca.

MARINKO POLJAKOVIĆ, izbornik reprezentacije

Imali smo nekoliko novih igrača koje smo željeli isprobati u ovom prijateljskom susretu, ali se ipak itekako osjetio izostanak pet standardnih prvotimaca, koji su glavni nositelji igre naše momčadi. Nešto smo

otkrili, dobili smo nove igrače za potencijalno ojačavanje reprezentacije, a sam prijateljski susret je poslužio svojoj svrsi, da sagledamo igračke potencijale. Naš najveći problem je nemogućnost zajedničkog treninga i rada, a utakmice su jedini način uigravanja momčadi, pa stoga ovaj poraz na prvom okupljanju ne predstavlja nikakav problem glede naših budućih planova. Kada budemo kompletni, igra i rezultat će biti posve drugačiji.

SRĐAN MIKOVIĆ, vratar reprezentacije

Ovo je bilo naše prvo okupljanje i rezultat nam uopće nije bio u prvom planu, što ne umanjuje pobjedu domaće

momčadi. Naše misli su usmjerene prema nastupu na turniru u Splitu, a kada budemo opet zaiigrali u punom sastavu bit ćemo znatno uigraniji i jači nego što smo danas bili.

JOSIP KOVAČIĆ, trener Tavankuta

Igra je bila sasvim zadovoljavajuća za jednu prijateljsku utakmicu, a rezultat zbilja nije bio u prvom planu. Naravno, zadovoljan sam pobjedom svoje momčadi, a vjerujem kako je upravo prikazana igra pomogla izborniku Poljakoviću da sagleda određene momente u igri svoje momčadi.

Konjički sport

Utrke u Đurđinu

Pobjedu dana »u brzjoj partiji«, najatraktivnijoj utrci konjičkog natjecanja u Đurđinu, odnijelo je grlo Bugatti HBD, uveženo iz Italije, vlasnice Tijane Križanović s vozačem Aleksandrom Dimitrijevićem u sulkama.

Po ustaljenoj tradiciji, i ove su se godine u Đurđinu 1. svibnja okupili ljubitelji konjičkog sporta na hipodromu u blizini nogometnog igrališta. Natjecatelji iz Subotice i okolnih mjesta, obližnjih općina, te ove godine i gosti iz Niša, publici su se predstavili u sedam jednoprežnih kasačkih točaka.

Pobjednici u svim utrkama osvojili su pokale i novčane nagrade.

V. K.

Strong Man 2009

Najjači ljudi u Subotici

Na glavnom gradskom trgu u Subotici u subotu, 9. svibnja, ponovno će se okušati najjači ljudi svijeta u glasovitom svjetskom natjecanju »Strong Man«. Ervin Katona će braniti boje Srbije, a najveći rivali za prvo mjesto trebali bi mu biti Rus Koklajev, Estonac Muramet i Amerikanac Otmayer. Snimka ovoga natjecanja bit će prikazana na sportskom kanalu Eurosport.

Nogomet

Poraz Bačke

Nogometaši subotičke Bačke poraženi su na gostovanju protiv Kozare u Banatskom Velikom Selu (3-0) i dodatno umanjili šanse za plasman u viši rang natjecanja.

Pobjeda Spartak ZV

Uspjehom na gostovanju u Novom Pazaru (2-0), golovima Noskovića i Torbice, Spartak Zlatibor voda ponovno je blizu osvajanja petog mjesta koje vodi u nogometnu Super ligu Srbije. Dvije vezane pobjede, uz predstojeći susret na domaćem travnjaku u subotu, 9. svibnja, ulijevaju veliki optimizam jedinoj subotičkoj prvoligaškoj momčadi.

Odbojka

Street volleyball 2009

Deveti po redu MC Donalds Street Volleyball bit će održan 16. i 17. svibnja na Trgu slobode u Subotici. Na 14 odbojkaških mreža u strogom središtu grada nadmetat će se mališani iz cijele države, u organizaciji Dragana Savića i njegovog kluba OK Volleyball 2000. Prigodnim riječima, uz organizatora ove lijepe manifestacije, medijima su se na konferenciji za novinare u utorak obratili Nemanja Simović, član Gradskog vijeća zadužen za sport, i Aleksandar Boričić, predsjednik Odbojkaškog saveza Srbije.

Euroliga započinje u Subotici

Odlukom odbojkaškog saveza Srbije, ženska reprezentacija bit će domaćin Grčkoj u Subotici 23. i 24. svibnja u dvomeču 1. kola skupine A Eurolige, koju još čine Španjolska i Bugarska. Ovo novo natjecanje ženskih odbojkaških državnih selekcija ove se godine igra po prvi put, a Subotica je dobila veliku čast organizirati premijerni nastup ženske nacionalne selekcije.

DOLAZI PLIN DO VAS ? ONDA POSJETITE NAS !

Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs

VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU

VANJA BAČIĆ, BOKSAČ

Dragulj u ringu

U samo tri godine bavljenja »plemenitom vještinom«, već iz sebe ima dva naslova državnog prvaka

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Učenik osmog razreda OŠ »Jovan Jovanović Zmaj« iz Subotice *Vanja Bačić* boksom se bavi svega nekoliko godina, ali je već skrenuo pozornost na svoj boksački talent. Trenirajući pod stručnim nadzorom *Tomislava Antelja* u svojoj kolekciji već ima dva naslova državnog prvaka i pobjede na međunarodnim turnirima, a sredinom svibnja očekuje ga i veliki ispit na Svjetskom prvenstvu u Armeniji.

Koliko dugo se baviš boksom?

Boks treniram sada već treću godinu, a moja boksačka priča započela je u sedmom razredu osnovne škole na nagovor jednog mog prijatelja, koji me je poveo sa sobom na trening. Kako već to biva, meni se boks svidio i ostao sam u ringu. Što ti se konkretno svidjelo na prvom treningu?

Prva boksačka zadaća bilo je učenje direkta, jednog od najvažnijih udaraca u borbi.

Kada je uslijedio tvoj prvi službeni susret i kakav je bio rezultat?

Bilo je to samo nekoliko mjeseci nakon što sam započeo s ozbiljnim treninzima, boksao sam u kategoriji do 40 kilograma, ali sam, nažalost, u prvoj borbi karijere bio poražen.

Čini se kako je startni poraz djelovao iznimno motivacijski, jer su ubrzo uslijedili lijepi sportski rezultati i prvi naslovi...

U svibnju prethodne godine osvojio sam u Somboru naslov državnog prvaka u kategoriji do 40 kg. Prvo mjesto sam osvojio i na međunarodnom natjecanju u Kiskunhalasu (Mađarska), potom na Vojvodanskom prvenstvu, a prošle godine sam uspio obraniti naslov u svojoj kategoriji. Sudjelovao sam i na Europskom prvenstvu, ali sam poražen u četvrtfinalu.

Za ovako lijepe rezultate velike zasluge ima i tvoj trener Tomislav Antelj, svojevrmeno proslavljeni boksač, a danas vrstan sportski pedagog.

S trenerom Anteljom treniram od prvoga dana i njegovo veliko boksačko znanje predstavlja za mene golemu inspiraciju. Volio bih ponoviti njegove sportske rezultate i jednog dana biti boksač kakav je on bio.

Kako izgleda jedan »radni« boksački dan?

Prije podne se radi u teretani na vježbama bazične snage, a poslijepodne se trči, gimnasticira, radi na tehnici udaraca (vreća) i sparringuje s kolegama boksačima. U prosjeku, kada se sve to zbroti, bude ponekad i preko tri sata treninga.

Koji je tebi najdraži dio treninga?

Kada udaram u fokusere koje trener drži i sparring, kada se u izravnom duelu mogu vježbati naučeni udarci.

A najteži i najneomiljeniji dio?

Bez dvojbe, vreća. Jer, za udaranje u vreću mora se uložiti najveći dio energije.

Govoreći o energiji, nameće se i neizbježno pitanje glede ishrane jednog boksača. Što se sve mora i treba jesti?

Treba jesti dobro i kvalitetno, ponajprije meso i povrće radi potrebne snage. Nije baš poželjno previše jesti slastice zbog gomilanja prekomjernih kilograma, osobito kada je vrijeme natjecanja.

Kako bi sebe opisao kao boksača, tj. u koju vrstu boraca spadaš?

Mislim da sam brz i okretan, a sebe vidim kao tehničara koji strpljivo čeka svoju priliku, a kada se ukaže nastoji je što efektivnije iskoristiti.

Koje je sljedeće natjecanje za koje se sada pripremaš?

Sada je sve usmjereno na pripreme za Svjetsko prvenstvo, koje će biti održano 21. svibnja u Armeniji. Vjerujem da ću se do tada uspjati u potpunosti pripremiti i zabilježiti lijep rezultat.

Na koncu, koju borbu u dosadašnjoj karijeri pamtiš kao najdražu?

Bez dvojbe to je pobjeda protiv *Slobodana Mitrovića* iz Šapca. Bio je to revanš za moj poraz u prvoj borbi moje dosadašnje karijere. Tu pobjedu ću zauvijek pamtit.

Omiljeni udarci

Prema vlastitom priznanju, Vanja najviše voli desni direkt i lijevi kroše. Ove udarce najviše voli isprobavati sa svojim najboljim prijateljima iz kluba - Aleksandrom Stipićem i Denisom Memetovićem.

Tomislav Antelj, Vanjin trener

»Vanja Bačić je, prije svega, divan i vrijedan momak. Dobar je učenik i savjestan sportaš s kojim radim od njegovih prvih boksačkih dana. Trenutačno se spremamo za SP u Armeniji, gdje će nastupiti u kategoriji do 46 kilograma. Vrlo je talentiran i od njega se mogu očekivati lijepi rezultati u

dolazećem razdoblju. Iznimno je inteligentan boksač koji zna nametnuti tempo i boksati strpljivo čekajući protivnikove pogreške. U ovoj mlađoj boksačkoj kategoriji runde nisu dugačke (3 x 2 minuta) i najvažnije je dobro vladati tehnikom, te imati i određenoga iskustva u borbama. Bitan je i dobar, snažan udarac koji zna poremetiti cijelu protivnikovu koncepciju, ali ipak je dominantna dobra tehnika uz pomoć koje se i ostvaruje najveći broj pobjeda. Za njegov daljnji napredak trebao bi još malo popraviti rad prednjom rukom, a ostali segmenti su vrlo zadovoljavajući i nastojat ćemo i dalje raditi na njegovom daljnjem boksačkom napretku.«

**PETAK
8.5.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Trenutak spoznaje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro, telenovela
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Život s medvjedima, dokumentarni film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica, telenovela
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.40 - Jelovnici izgubljenog vremena
18.05 - Iza ekrana
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.15 - Vaš film tjedna
22.15 - Dnevnik 3
22.35 - Lica nacije
23.25 - Poslovne vijesti
23.30 - Vijesti iz kulture
23.40 - Dosjei X (7), serija
00.25 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.10 - Ljubavnice 1, serija
02.00 - Putopisni dokumentarci
02.45 - Oprah Show
03.30 - reprizni program
03.50 - Lijepom našom: Senj (1/2)
04.50 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
07.05 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
--- Honzik i Samuel
--- Tikvići: Igre u štali
--- Pingui
08.10 - Abeceda EU: Slovo E, 1. dio
08.20 - Školarci obavještajci, serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Dodjela Britanskih glazbenih nagrada 2009.
11.30 - Na prvi pogled, serija za mlade

12.00 - reprizni program
13.00 - Dokuteka - Branko Lentić: 23.000 rođendana, dok. film (1974.)
13.35 - Obični ljudi, TV serija
14.25 - Odbrojavanje do EUROSONGA (3/3)
15.00 - U uredu 3, humoristična serija
15.20 - Tudinci u Americi, humoristična serija
15.40 - Koga briga? Emocionalne ucjene
16.30 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
17.15 - Predstavljanje kandidata na lokalnim izborima
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Zagreb: Karate, EP
19.45 - Vip Music Club
20.20 - Lijepom našom: Senj (1/2)
21.25 - Vijesti na Drugom
21.40 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
22.20 - Ljubavnice 1, serija
23.15 - Struna u krvi 5, mini-serija
00.55 - Državnik novog kova 2, humoristična serija
01.25 - Filmski maraton: Mafijašice, film
03.00 - Filmski maraton: Ulična pravda, američki film

06.30 - Otvori svoje srce, serija
07.20 - Yu-Gi-Oh GX
07.45 - Fifi i cvjetno društvo
08.00 - Graditelj Bob
08.15 - Tomica i prijatelji
08.30 - Ezo TV, tarot show
09.30 - Nova lova, TV igra
10.30 - IN magazin
11.25 - Inspektor Rex, serija
12.25 - Farma, reality show
13.25 - Vatreno srce, serija
14.20 - Rebelde, serija
15.20 - Sestre, igrani film
17.00 - Vijesti Nove TV
17.25 - Inspektor Rex, serija
18.25 - IN magazin by Bijele udovice
19.15 - Dnevnik Nove TV
20.00 - Farma, reality show
22.00 - Mrak film, igrani film
23.30 - Nožni ubojice, film
01.10 - Ezo TV, tarot show
02.10 - Sestre, igrani film
03.40 - Smrtonosni virus, film
05.10 - Kraj programa

07.10 - Dexterov laboratorij
07.30 - SpužvaBob Skockani
07.55 - Punom parom, kulinarski izazov

08.25 - Korak po korak, serija
08.55 - Kako sam upoznao vašu majku, serija
09.35 - Kunolovac, kviz
10.40 - Astro show, emisija
11.40 - Malcolm u sredini, humoristična serija
12.10 - U dobru i zlu, serija
12.40 - Reba, serija
13.05 - Ekkluziv, magazin
13.20 - Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 - Marina, telenovela
14.35 - Cobra 11, serija
15.25 - Magnum, akcijska serija
16.20 - Korak po korak, serija
16.45 - Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 - Malcolm u sredini, serija
17.35 - U dobru i zlu, serija
18.00 - Reba, serija
18.30 - Vijesti
18.55 - Ekkluziv, magazin
19.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 - Punom parom, kulinarski izazov
20.00 - Hrvatska traži zvijezdu, uživo
22.00 - Praznici iz pakla, igrani film, XXXXX (1. dio)
23.00 - Hrvatska traži zvijezdu, odluka, uživo
23.25 - Praznici iz pakla, igrani film, XXXXX (2. dio)
00.05 - Vijesti
00.20 - Osveta, film, triler

**SUBOTA
9.5.2009.**

05.35 - Najava programa
05.40 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
06.20 - Znanstvena petica
06.50 - Iza ekrana
07.20 - Velike filmske ljepotice: Mathilda May, dokumentarna serija
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Od pakla do Teksasa, američki film
09.50 - Skica za portret
10.00 - Vijesti
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.35 - Reporter: Tajvan
15.45 - Euromagazin
16.20 - Vijesti
16.35 - Hrvatska kulturna baština
17.00 - Svirci moji, glazbena emisija

17.55 - U istom loncu, kulinarski show
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - PORIN 2009., prijenos
22.00 - Crna knjiga, nizozemski film
00.25 - Dnevnik 3
00.45 - Filmski maraton: Tajnica, američki film
02.35 - Filmski maraton: Od pakla do Teksasa, američki film
04.10 - Reporter: Tajvan
05.15 - Draga neprijateljica

06.50 - Najava programa
06.55 - Disneyjevi crtići: Šiljo i sportovi
07.20 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
07.45 - Na kraju ulice
08.10 - Danica
08.15 - Abeceda EU: slovo D
08.25 - Ninin kutak: Travnat priatelj
08.35 - Iznad crte
08.50 - Navrh jezika
09.00 - Kokice
09.15 - Parlaonica
10.15 - Briljanteen
11.05 - Gimanzija, serija za mlade
11.50 - 4 zida
12.25 - Istraživanje divljine, dokumentarna serija
13.25 - KS automagazin
13.55 - Barcelona: Kvalifikacijska utrka F1 za Veliku nagradu Španjolske, prijenos
15.10 - Vaterpolo - završnica PH: Jug - Mladost, prijenos
16.25 - Zagreb: Karate, EP
18.10 - Košarka, PH: Cibona - Zadar, prijenos
20.05 - Hitler: Konačni pad, njemački film
22.50 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
23.30 - Jazzlando
00.30 - Sportske vijesti
00.35 - Noć u kazalištu: Gubec Beg, snimka predstave (1984.)
02.15 - TV raspored

06.10 - Code lyoko
06.35 - Superheroj Spiderman
07.00 - Winx, crtana serija
07.25 - Pocoyo, crtana serija
07.50 - Roary, crtana serija
08.05 - Dora istražuje
08.30 - Ezo TV, tarot show
09.30 - Nova lova, TV igra
10.30 - Kralj Queensa, serija

ODBROJAVANJE

Na programu RTL-a:
Ned, 10.5. u 21:00

Jimmy Dove (Jeff Bridges) radi u bostonskom odjelu za razminiranje i protubombaško osiguranje te je zadužen za

11:30 Čarobnice, serija
12:30 Smallville, serija
13:30 Provjereno, informativni magazin
14:30 Farma, reality show
17:10 Vijesti
17:20 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
18:30 Kod Ane, kulinarski show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Krajnja granica, igrani film
21:45 Boa protiv pitona, igrani film
23:25 IN magazin by Bijele udovice
00:10 U ime pravde, igrani film
02:05 Mrak film, igrani film
03:30 Sestre, igrani film
05:05 Veliko olakšanje, film
06:40 Kraj programa

07.15 Marina, telenovela
08.05 Ulica Sezame
09.00 Bikeri s Marsa, crtana serija
09.25 Ben 10, crtana serija
09.55 Jedna od dečki, humoristična serija
10.20 Put izdaje, akcijska serija
11.15 Sila s Navaronea, igrani film, ratni
13.30 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
15.55 Premier League: Everton - Tottenham Hotspur
18.00 Zvijezde Ekstra: Policijske fotografije dječjih zvijezda (2. dio), zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Eksploziv, magazin
19.30 Punom parom, kulinarski izazov

najteže, najopasnije i naj-riskantnije poslove. Jednoga dana shvaća kako ga je takav život fizički i psihički iscrpio pa odlučuje napustiti odred i postati trener novaka u ekipi. Nekoliko dana kasnije, njegov bivši partner pogiba u eksploziji bombe za koju Jimmy zna da je mogla biti djelo samo jednog čovjeka. Daje se u istragu i doznaje kako se njegova najveća noćna mora upravo vratila iz prošlosti.

20.00 Duma, film, obiteljski
21.40 Phoenixov let, igrani film, akcijski
23.35 Progonjeni, igrani film, horor/triler
01.30 Osveta, igrani film, triler

**NEDJELJA
10.5.2009.**

06.00 - Najava programa
06.05 - Svirci moji, glazbena emisija
06.50 - Glas domovine
07.15 - Euromagazin
08.00 - Vijesti
08.10 - Ruska noć III zagrebačkog međunarodnog festivala komorne glazbe
09.05 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.20 - Poirot 11., mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.50 - Vijesti
16.10 - Biti ili ne biti, američki film
18.00 - Lanternist, dokumentarni film
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Stipe u gostima 2., TV serija
21.50 - Paralele
22.25 - Rizzi bizzi
23.15 - Dnevnik 3
23.35 - Filmski klub: Plavi Max, britanski film
02.05 - Pariz gledan očima..., francuski film
04.10 - Opera box

04.50 - Plodovi zemlje
05.40 - Rijeka: More

07.00 - TV vodič
07.35 - Najava programa
07.40 - Dexterov laboratorij, crtana serija
08.05 - Lockie Leonard, serija za djecu
08.30 - Djeca na Otoku s blagom 3: Tajna Otoka s blagom, novozelandski film za djecu
10.00 - Nora Fora, TV igra za djecu
10.50 - Biblija
11.00 - Vukovar: Misa, prijenos
12.05 - Dobrotvorni koncert za Majčin dan, snimka
13.25 - Studio F1
13.50 - Barcelona: Formula 1 za Veliku nagradu Španjolske, prijenos
15.50 - Studio F1
16.00 - Volim nogomet
19.20 - Zagreb: Karate, EP - snimka
20.00 - HNL - emisija
20.10 - HNL: Rijeka - Hajduk, prijenos
22.05 - HNL - emisija
22.25 - Sportske vijesti
22.30 - Magazin nogometne Lige prvaka
23.05 - Čvrsti momci, američki film
00.35 - Prikraćeni 2, humoristična serija
01.00 - TV raspored

07:05 Code lyoko, crtana serija
07:30 Superheroj Spiderman, crtana serija
07:55 Winx, crtana serija
08:20 Pocoyo, crtana serija
08:40 Roary, crtana serija
08:50 Dora istražuje, crtana serija
09:15 Automotiv, auto-moto magazin
09:45 Novac, buisness magazin
10:15 Lude 70-e, serija
10:45 Kućanice iz visokog društva, serija
11:45 Lost, serija
13:45 Antony Zimmer, igrani film
15:20 Prva liga 2, igrani film
17:20 Vijesti
17:30 Rin Tin Tin, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Dogodilo se na Manhattanu, igrani film
22:55 Red Carpet,

showbiz magazin
00:25 Televizijska posla, serija
00:55 Put bez povratka, film
02:35 Vatreni krug 3: Lavlji udar, igrani film
04:05 Red Carpet, showbiz magazin
05:15 Farma, reality show
06:15 Kraj programa

07.35 Put izdaje, akcijska serija
08.20 Grupna terapija, humoristična serija
08.50 Ulica Sezame, crtana serija
09.45 Bikeri s Marsa, crtana serija
10.05 Ben 10, crtana serija
10.35 Jedna od dečki, humoristična serija
11.00 Djevojke s plaže, dramska serija
11.55 Ludi murjaci, igrani film, komedija
13.35 Duma, igrani film, obiteljski
15.15 Phoenixov let, igrani film, akcijski
17.10 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.45 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.05 Discovery: Everest: Preko svih granica, dokumentarna serija
20.00 Wipeout, game show
21.00 Odbrojanje, igrani film, triler
23.05 CSI: Miami, kriminalistička serija
23.55 Plavi grom, igrani film, akcijski
01.40 Kunolovac, kviz

**PONEDJELJAK
11.5.2009.**

06.10 - Najava programa
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Globalno vino: Gdje je Asterix?, dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom

15.35 - Mijenjam svijet
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Latinica: Sumrak jedne profesije - Liječnici
21.45 - Potrošački kod
22.25 - Otvoreno
23.30 - Dnevnik 3
23.45 - Poslovne vijesti
00.00 - Dosjei X (7), serija
00.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.30 - Život na Marsu 1, serija
02.15 - Dosje kuhinja, humoristična serija
02.35 - Bostonsko pravo 3
03.15 - reprizni program
03.35 - Latinica: Sumrak jedne profesije - Liječnici
05.05 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
07.05 - Zgode Toma i Jerryja
07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
--- Život u obitelji vodenkonja
--- Tikvići
--- Pingu
08.10 - Abeceda EU: Slovo E (2. dio)
08.20 - Školari obavještajci, serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - reprizni program
11.40 - Na prvi pogled, serija za mlade
12.05 - Antologija hrvatskoga glumišta - Matko Sršen: Sinjorina Estera (2000.)
12.45 - Kodeks časti, američki film
14.15 - Obični ljudi, TV serija
15.05 - Ta politika
15.15 - Brlog
15.35 - U uredu 3, humoristična serija
15.55 - Tudinci u Americi, humoristična serija
16.25 - Bostonsko pravo 3
17.15 - Predstavljanje kandidata na lokalnim izborima
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti: Mit o globalnom zatopljenju
19.20 - Crtani film
19.30 - Vip Music Club
20.05 - Partnerica, američki film
22.05 - Vijesti na Drugom
22.20 - Zakon!, domaća humoristična serija
22.55 - Život na Marsu 1, serija
23.45 - Dosje kuhinja, serija

00.10 - Ciklus horora: 28 Days Later, birtanski film

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Graditelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:20 IN magazin by Bijele udovice
11:05 Inspektor Rex, serija
12:05 Farma, reality show
13:05 Vatreno srce, serija
14:00 Rebelde, serija
15:00 Dogodilo se na Manhattanu, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22:00 Privatna praksa, serija
23:05 Vijesti
23:20 Kevin Hill, serija
00:20 Seinfeld, serija
00:50 Život na sjeveru, serija
01:45 Ezo TV, tarot show
02:45 Dahmer, igrani film
04:25 Seinfeld, serija
04:50 Život na sjeveru, serija
05:35 IN Magazin
06:10 Kraj programa

06.45 Dexterov laboratorij
07.10 SpužvaBob Skockani
07.30 Punom parom, kulinarski izazov
08.00 Korak po korak, humoristična serija
08.30 Kako sam upoznao vašu majku, serija
09.10 Kunolovac, kviz
10.15 Astro show, emisija
11.15 Malcolm u sredini, humoristična serija
11.45 U dobru i zlu, humoristična serija
12.15 Reba, serija
12.40 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.20 Korak po korak, humoristična serija
16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti

19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Četiri brata, igrani film, akcijski triler
 21.50 Mirotvorac, igrani film, akcijski triler
 00.05 Vijesti
 00.15 Kunolovac, kviz
 02.15 Plavi grom, igrani film, akcijski

**UTORAK
12.5.2009.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Globalno vino: Čarobni napitak, dokumentarna serija
 11.20 - Christinin vrt 2, serija
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Dok se vile gungucaju, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.50 - Najslabija karika, kviz
 18.40 - Sve će biti dobro, telenovela
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Rijeke Hrvatske: Neretva, popularno-znanstvena serija
 21.20 - Poslovni klub
 21.55 - Otvoreno
 23.00 - Dnevnik 3
 23.15 - Poslovne vijesti
 23.30 - Dosjei X (7), serija
 00.15 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
 01.00 - CSI: Miami 6, serija
 01.45 - Zovem se Earl 3, humoristična serija
 02.05 - Bostonsko pravo 3
 02.50 - Skica za portret
 02.55 - Dok se vile gungucaju, emisija pučke i predajne kulture
 03.25 - Drugi format
 04.05 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
 07.05 - Zgode Toma i Jerryja, crtana serija
 07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
 07.50 - TV vrtić:
 --- - Danica
 --- - Medvjedići
 --- - Klaun Kiri
 --- - Profesor Baltazar
 08.20 - Školarci obavještajci, serija za djecu
 08.45 - Beverly Hills 10, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - reprizni program
 11.40 - Na prvi pogled, serija za mlade
 12.05 - Antologija hrvatskoga glumišta: Ljubavna pisma Heloize Abelardu (2000.)
 12.50 - Anđele maleni, razveseli me - turkmenistanski film
 14.15 - Obični ljudi, TV serija
 15.05 - Navrh jezika
 15.15 - Kad umjetnost govori
 15.25 - Glazbeceda
 15.40 - U uredu 3, humoristična serija
 16.00 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, humoristična serija
 16.25 - Bostonsko pravo 3
 17.15 - Predstavljanje kandidata na lokalnim izborima
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Drugi format
 19.20 - Crtani film
 19.30 - Vip Music Club
 20.05 - Zaborav, dokumentarni film
 20.40 - Vijesti na Drugom
 21.00 - EUROSONG 2009. - prva polufinalna večer
 23.05 - CSI: Miami 6, serija
 23.55 - Zovem se Earl 3, humoristična serija
 00.20 - Ciklus europskog filma: Ne puštaj me, francuski film
 02.05 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
 07:20 Yu-Gi-Oh GX
 07:45 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Graditelj Bob
 08:15 Tomica i prijatelji
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:20 IN magazin
 11:05 Inspektor Rex, serija
 12:05 Farma, reality show
 13:05 Vatreno srce, serija
 14:00 Rebelde, serija
 15:00 Zakopane laži, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija

18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 21:00 Gigli, igrani film
 23:20 Vijesti
 23:35 Kevin Hill, serija
 00:35 Seinfeld, serija
 01:05 Život na sjeveru, serija
 02:00 Ezo TV, tarot show
 03:00 Gigli, igrani film
 05:00 Seinfeld, serija
 05:25 Život na sjeveru, serija
 06:10 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
 07.30 Transformeri
 07.55 Punom parom, kulinarski izazov
 08.25 Korak po korak, serija
 08.55 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.40 Astro show, emisija
 11.40 Malcolm u sredini, humoristična serija
 12.10 U dobru i zlu, serija
 12.40 Reba, serija
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Marina, telenovela
 14.35 Cobra 11, serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.20 Korak po korak, humoristična serija
 16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Bibin svijet, humoristična serija
 20.30 Wipeout, game show
 21.30 Za sve je kriva svekrva, igrani film, romantična komedija
 23.25 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 00.25 Vijesti
 00.35 Kunolovac, kviz
 02.35 Mirotvorac, igrani film, akcijski triler

**SRIJEDA
13.5.2009.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Globalno vino: Rim nije sagrađen u jednome danu, dok. serija
 11.15 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Riječ i život, religijski program
 15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.50 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Idemo na put s Goranom Milićem: Bosna i Hercegovina
 21.00 - Luda kuća 4, TV serija
 21.40 - Proces
 22.15 - Otvoreno
 23.25 - Dnevnik 3
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.55 - Dosjei X (7), serija
 00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
 01.25 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
 02.10 - Bostonsko pravo 3, serija
 02.55 - Prekid programa radi redovnog održavanja odašiljača
 04.35 - Proces
 05.05 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
 07.05 - Zgode Toma i Jerryja
 07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
 07.50 - TV vrtić:
 --- - Ninin kutak
 --- - Braća koale
 --- - Mali crveni traktor
 08.20 - Školarci obavještajci, serija za djecu
 08.45 - Beverly Hills 10, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - reprizni program
 11.40 - Na prvi pogled, serija
 12.05 - reprizni program
 14.10 - Obični ljudi, TV serija
 15.00 - Kao riba u vodi, hrvatski dokumentarni film za mlade
 15.15 - Kokice
 15.35 - U uredu 3, serija
 15.55 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, humoristična serija
 16.25 - Bostonsko pravo 3, serija
 17.15 - Predstavljanje kandidata na lokalnim izborima

17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - e-Hrvatska
 19.05 - Znanstvene vijesti
 19.15 - Crtani film
 19.25 - Vip Music Club
 20.00 - Nogometni Kup Hrvatske - emisija
 20.10 - Nogometni Kup Hrvatske: Dinamo - Hajduk, prijenos 1. finalne utakmice
 22.05 - Nogometni Kup Hrvatske - emisija
 22.25 - Vijesti na Drugom
 22.50 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
 23.40 - Transfer
 00.10 - Pepper Denis, serija
 00.55 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
 07:20 Yu-Gi-Oh GX
 07:45 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Graditelj Bob
 08:15 Tomica i prijatelji
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 IN magazin
 11:15 Inspektor Rex, serija
 12:15 Farma, reality show
 13:20 Vatreno srce, serija
 14:15 Rebelde, serija
 15:15 Začarani grad, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 21:00 Pregovarač, igrani film
 23:30 Vijesti
 23:45 Kevin Hill, serija
 00:45 Seinfeld, serija
 01:15 Život na sjeveru, serija
 02:10 Ezo TV, tarot show
 03:10 Izgubljeni, igrani film
 04:35 Seinfeld, serija
 05:00 Život na sjeveru, serija
 05:45 IN magazin
 06:20 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij, crtana serija
 07.30 SpužvaBob Skockani, crtana serija
 07.55 Punom parom, kulinarski izazov
 08.25 Korak po korak, humoristična serija
 08.55 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.40 Astro show, emisija
 11.40 Malcolm u sredini, humoristična serija
 12.10 U dobru i zlu, humoristična serija

12.40 Reba,
humoristična serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5,
lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.20 Korak po korak,
humoristična serija
16.45 Kako sam upoznao vašu
majku, serija
17.10 Malcolm u sredini,
humoristična serija
17.35 U dobru i zlu, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 CSI: New York,
kriminalistička serija
21.00 Mentalist, serija
21.50 11. sat, serija
22.40 Skrivena meta, serija
23.35 Vijesti
23.45 Kunolovac, kviz
01.45 Za sve je kriva
svekrva, igrani film,
romantična komedija

ČETVRTAK
14.5.2009.

05.50 - Najava programa
05.55 - Riječ i život,
religijski program
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Globalno vino: Pax
Panoramix,
dokumentarna serija
11.15 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Trenutak spoznaje
15.35 - Dokumentarni film
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - CSI: New York
22.00 - Pola ure kulture
22.35 - Otvoreno
23.25 - Dnevnik 3
23.40 - Poslovne vijesti
23.55 - Dosjei X (7), serija
00.40 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 6, serija
01.25 - Blizu doma, serija
02.10 - Bostonsko pravo 3
02.50 - Dokumentarni film
03.20 - Indeks, emisija o školstvu
03.50 - Pola ure kulture
04.20 - Dossier.hr
05.05 - Draga neprijateljica,
telenovela

07.00 - Najava programa

07.05 - Zgode Toma i Jerryja
07.25 - Kuzco - careva nova
škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
--- - Danica
--- - Profesor Baltazar
--- - Cipelice lualice
--- - Vatrogasac Sam
08.20 - Školari obavještajci,
serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - reprizni program
11.30 - Na prvi pogled, serija
11.55 - reprizni program
13.25 - Slikovnica
14.05 - Obični ljudi, TV serija
14.50 - U uredu 3,
humoristična serija
15.10 - Uvijek je sunčano u
Philadelphiji 3, serija
15.40 - Koga briga?
16.25 - Bostonsko pravo 3
17.15 - Predstavljanje
kandidata na lokalnim
izborima
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Indeks,
emisija o školstvu
19.10 - Crtani film
19.35 - Vip Music Club
20.10 - Projekt Carmen,
dokumentarni film
20.40 - Vijesti na Drugom
21.00 - EUROSONG 2009. -
druga polufinalna večer
23.05 - Blizu doma, serija
23.50 - Dobro ugođena večer:
Portret Monike
Leskovar
00.40 - Pepper Denis, serija
01.25 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Graditelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji,
crtana serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 IN magazin
11:10 Inspektor Rex, serija
12:10 Farma, reality show
13:10 Vatreno srce, serija
14:05 Rebelde, serija
15:05 Začarani grad 2, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Provjereno,
informativni magazin
22:00 Pod nož, serija
23:05 Vijesti
23:20 Kevin Hill, serija
00:20 Seinfeld, serija
00:50 Život na sjeveru, serija
01:40 Ezo TV, tarot show
02:40 Pregovarač, igrani film
04:55 Seinfeld, serija
05:20 Život na sjeveru, serija
06:05 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
07.30 Transformeri
07.55 Punom parom,
kulinarski izazov

08.25 Korak po korak,
humoristična serija
08.55 Kako sam upoznao vašu
majku, serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.40 Astro show, emisija
11.40 Malcolm u sredini, serija
12.10 U dobru i zlu, serija
12.40 Reba, serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5,
lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.20 Korak po korak,
humoristična serija
16.45 Kako sam upoznao vašu
majku, serija
17.10 Malcolm u sredini,
humoristična serija
17.35 U dobru i zlu,
humoristična serija
18.00 Reba,
humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Velike zvijezde cirkusa,
zabavna emisija
21.00 Uvod u anatomiju,
dramska serija
21.55 Kućanice, dramska
serija (dvije epizode)
23.40 Vijesti
23.50 CSI: New York, serija
00.35 Mentalist,
kriminalistička serija
01.20 11. sat,
kriminalistička serija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

»Kronika tjedna« nedjeljom od 12:30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	PREKO- PUTA, NASUPROT (FRANC.)	SKIDATI OBUČU SA SVOJIH NOGU	TURSKI PUTOPI- SAC, ... ČELEBI	POTONULA RIJEČNA UŠCA (RIJAS)	ISLAND		DESET NA KVADRAT	DULJINA, ŠIRINA I ...	"AMPER"	TELUR	SJENOVITO MJESTO, OSOJE	ZIDARSKO OKOMILO	ČUVENI BOKELJSKI POMORAC
TALIJAN- SKI NO- GOMETAS, CHRISTIAN						SVADBA RUSKA NOVINSKA AGENCIJA (...-TASS)							
NEOČEKI- VANO OT- PASTI IZ KAKVE KOMBINA- CIJE (RAZG.)									PADEŽ U NEKIM JEZICIMA FILM. LIK BICKLE				
RIMSKI VOJSKO- VOĐA					KRUH PRE- PEČENAC VRSTA PLESA (FON.)					SLIČNA JE PČELI NAŠ POK. SPORTSKI NOVINAR			
PO VIDE- NJU (NA MJENICI)							NOVA GVI- NEJA (FON.) STRANI NAZIV ZA JADRAN						
MAĐARSKI SIRNI NAMAZ				CRNI KONJ GRAD U ŠPANJOL- SKOJ							"KILOVOLT" TALIJAN. GRADIĆ U DONJEM TO- KU BRENTA		
ITALSKI NAROD, ITALCI						GRAD U ŠVICAR- SKOJ ESPAÑA						NAJTANJE SLOVO PRISTAŠA UTILI- TARIZMA	
SILICIJ			RUS. ANTI- BOLJŠEVIK OLIVER IZ KVIS- KOTEKE					NAGLA PO- JAVA SIMP- TOMA, ICTUS ZALJEV U ŠKOTSKOJ					
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	PRESTA- NAK ŽIVOTA GRADIĆ U BOSNI					FILMSKI ODLOMCI MARILYN MONROE							
... JOŽE ILI ... DRVENIK					GLUMICA WEST ANA KUR- NIKOVA				MADONNI- NA PJES- MA (KISA) VELIKI RT				
RIMSKA JEDINICA		... I EVA ALKOHO- LIČAR ILI NARKOMAN					NAJVIŠA TOČKA PLANINE PORILUK (KRAČE)				"LITRA" PISAC S UGLJANA, JOJA		PARFEMI
BOSANSKA ULICA						RUSKI SO- CIOLOG SOROKIN BOJA U KARTAMA							
POKAZNA ZAMJENICA				VRSTA PALME (ARECA)	POSVOJITI MUŠKO DIJETE CENTRIPE- TALNA ...								
KONJANIK U OKLOPU KIRASU								DUŠIK OVO		IMPERATOR EGZOTIČNI INDONE- ZIJSKI OTOK			
OSIJEK			LAVLJI URLIK KUKCI SLIČNI PČELAMA				VOJNIČKI LOGORI, BIVACI NOĆNI LOKAL						
BRAT LIAMA GALLAGHERA IZ GRUPE OASIS OSOBA ZAMJENICA						IME GLUMICE DEREK ŠTO U ČAKAVACA			RENT-A- CAR AGENCIJA ALEN VI- TASOVIĆ				
JUŽNO- AMERIČKI GLODAVAC (VIZCACHA)								IME GLUM- CA PACINA "IMPULS"			SILICIJ SUMPOR		
ŠVEDSKI LANAC TRGOVINA NAMJE- STAJEM					DOŠLAČ- KI SKORO- JEVIĆ								

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
 Adam, vrh, I, sokak, pilitim, ova, posinit, krasit, n, car, os, rik, tabort, noel, bo, avis, viskaca, al, si, ike, arivist.
 Vieni, svatovi, izvisiti, esiv, sula, tost, osa, a vista, trijan, vaj, vranac, kv, itali, davos, I, si, eser, likus, smti, inserti, vell, mae, rain, I.